

PROJEKT PLANU OCHRONY TRÓJMIEJSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO – OPERAT OCHRONY KRAJOBRAZU

Wykonawca: Klub Przyrodników
Koordinacja i redakcja: Krzysztof Badora
Świebodzin, 2021

Spis treści

1.	Ocena stanu rozpoznania zasobów abiotycznych, krajobrazu i walorów kulturowych oraz prace i analizy przeprowadzone na potrzeby projektu planu i ich metodyka	4
1.1.	Analiza materiałów niepublikowanych i opracowań publikowanych przydatnych do sporządzenia projektu planu w zakresie krajobrazu z analizą.....	4
1.2.	Zakres i metodyka	6
2.	Ogólna charakterystyka krajobrazu wraz z jego składnikami, walorami fizjonomicznymi i powiązaniem ekologicznymi oraz różnorodnością na poziomie krajobrazowym.....	10
3.	Wyniki inwentaryzacji walorów krajobrazowych z ich charakterystyką	15
3.1.	Inwentaryzacja krajobrazów metodą audytu krajobrazowego	15
3.2.	Ochrona walorów kulturowych w ujęciu gmin z w granicach Parku, z uwzględnieniem walorów terenów przyległych mogących mieć znaczenie dla ochrony krajobrazu Parku	24
3.2.1.	Miasto Wejherowo	24
3.2.2.	Miasto Reda.....	26
3.2.3.	Miasto Rumia	26
3.2.4.	Miasto Gdynia	27
3.2.5.	Miasto Sopot.....	28
3.2.6.	Miasto Gdańsk.....	30
3.2.7.	Gmina wiejska Wejherowo.....	32
3.2.8.	Gmina Szemud	35
3.3.	Obszary i obiekty kluczowe dla ochrony cech charakterystycznych Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.....	35
3.3.1.	Wnętrza krajobrazowe	35
3.3.2.	Przedpola ekspozycji, osie i ciągi widokowe	37
3.3.3.	Punkty widokowe	39
3.3.4.	Ciągi widokowe i krajobrazowe	39
4.	Ocena skuteczności ochrony strukturalnych elementów krajobrazu w ujęciu geoekologicznym – ekosystemów	42
5.	Ocena skuteczności ochrony powiązań ekologicznych w granicach Parku i z innymi obszarami przyrodniczo cennymi.....	44
6.	Ocena skuteczności ochrony najcenniejszych obszarów przyrodniczo-kulturowych	45
7.	Ocena skuteczności ochrony krajobrazów wyznaczonych metodą audytu krajobrazowego.	46
8.	Ocena skuteczności ochrony elementów struktury kompozycyjnej architektoniczno-krajobrazowej	49
8.1.	Ocena skuteczności ochrony wnętrz krajobrazowych.....	49
8.2.	Ocena skuteczności ochrony przedpola ekspozycji, osi i ciągów widokowych	51
8.2.1.	Przedpola ekspozycji	51
8.2.2.	Punkty widokowe	51

8.2.3. Ciągi widokowe i krajobrazowe	52
9. Ocena skuteczności ochrony głównych celów ochrony Parku w odniesieniu do walorów krajobrazowych	54
10. Charakterystyka i ocena uwarunkowań społecznych i gospodarczych ochrony krajobrazu, w szczególności w zakresie dotychczas prowadzonej na terenie Parku działalności gospodarczej mogącej mieć wpływ na krajobraz i polityki przestrzennej	56
10.1. Uwarunkowania społeczne	56
10.2. Uwarunkowania gospodarcze	58
10.2.1. Struktura użytkowania gruntów	58
10.2.2. Leśnictwo	59
10.2.3. Rolnictwo	59
10.2.4. Rekreacja, turystyka i wypoczynek	59
10.2.5. Osadnictwo	60
10.2.6. Usługi	60
10.2.7. Produkcja	60
11. Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych w odniesieniu do krajobrazu	62
12. Założenia i cele koncepcji ochrony krajobrazu	71
12.1. Założenia i cele koncepcji ochrony krajobrazu w odniesieniu do zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	71
12.2. Założenia i cele koncepcji ochrony krajobrazu w odniesieniu do zagrożeń występujących w poszczególnych krajobrazach	96
13. Założenia monitoringu efektów realizacji koncepcji ochrony	121
Literatura	123
Spis tabel	126
Spis rycin	126
Spis fotografii	126

1. Ocena stanu rozpoznania zasobów abiotycznych, krajobrazu i walorów kulturowych oraz prace i analizy przeprowadzone na potrzeby projektu planu i ich metodyka

1.1. Analiza materiałów niepublikowanych i opracowań publikowanych przydatnych do sporządzenia projektu planu w zakresie krajobrazu z analizą

Obszar Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w zakresie wcześniejszych badań krajobrazowych nie charakteryzuje się tak dużym bogactwem materiałów publikowanych i niepublikowanych jak np. walory florystyczne, faunistyczne. Dobrym źródłem rozpoznania walorów krajobrazowych, w tym o znaczeniu kulturowym są w ujęciu przestrzennym są mapy tematyczne: Lasy Oliwskie, współczesna mapa w skali 1:15 000, Lasy Sopockie współczesna mapa w skali 1:15 000, mapa Trójmiejski Park Krajobrazowy w skali 1:30 000, a także mapy historyczne: mapa Schroettera-Engelhardta z 1796 r., Waldkarte von Oliva u. Zoppot w skali 1: 25 000 z 1936 r., Waldkarte von Oliva u. Zoppot w skali ok. 1:20 000 z 1904 r., mapy sytuacyjno-wysokościowe w skali 1:25 000 z lat 1875-1919, sekcje: Danzig, Zoppot, Gotenhafen, Zuckau, Kielau, Rheda, Soppieschin, Neustadt, Danzig und seine Buten z 1908 r. Porównanie tych map wskazuje nie tylko na występujące walory krajobrazowe od XIX w. Można na podstawie ich analizy wskazać tendencje zmian w strukturze przestrzennej krajobrazu, a w szczególności unikatowy w ogromnej większości polskich parków krajobrazowych wzrost urbanizacji i przemiany strukturalne dominującego sposobu pokrycia terenu – lasów. Współczesne mapy leśne, w tym Leśny kompleks promocyjny „Lasy Oliwsko-Darżlubskie” współczesna mapa w skali 1:40 000 umożliwiają pełniejsze rozpoznanie struktury przestrzennej lasów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.

Bardzo cennymi materiałami historycznymi są dawne przewodniki po obecnym terenie parkowym, w tym: Ilustrowany przewodnik po Gdańsku i okolicy (1921), Przewodnik po Wejherowie i okolicy (1923), Ilustrowany przewodnik po Ziemi Kaszubskiej od Chojnic i Starogardu po morze (1924), publikacje Langego (1924) i Zinta (1924) o Oliwie, Roszczyńskiego (1928) o Kalwarii Wejherowskiej, Voellnera (1938, 1939) o Oliwie i Gdańsku. Interesujące z punktu widzenia oceny przemian krajobrazu oraz jego walorów są także publikacje powojenne Hrabeca (1949), Schopenhauera (1959), a także Szermera i Stankiewicza (1959) analizujące rozwój urbanistyczny i architektoniczny Gdańska. Późniejsze publikacje z lat 1960-1990 pokazują z jednej strony intensywny rozwój obszarów przyległych do Parku, z drugiej nadal występujące mimo tej urbanizacji walory historyczno-kulturowe (m.in. Stankiewicz i Mamuszka 1959; Ślaski 1969; Mamuszka 1975; Stankiewicz 1979; Mamuszka 1977; Augustowski red. 1979; Ostrowska i Trojanowska 1979; Majdecki 1981; Więckowiak 1982; Gruszczyński (1985), Mamuszka 1985; Mamuszka 1987; Szulist 1987). Analiza tych publikacji i materiałów wskazuje na bardzo dynamiczne przemiany przestrzenne i kulturowo-społeczne, które występują przy obszarach Parku, a także

w granicach współczesnej ochrony. Publikacje te mają głównie charakter krajoznawczy i nie mają bezpośredniego przełożenia na procesy kształtowania i ochrony krajobrazu Parku, ale pozwalają zrozumieć dynamikę przemian krajobrazowych oraz ciągle zwieranie się historii ze współczesnością.

Z końca lat 80. datuje się monograficzne opracowanie Trójmiejskiego PK Szukalskiego (1987), a w połowie lat 90. powstaje interesujące opracowanie o walorach przyrodniczych Podbereskiego i Wilgi (1995).

Okres po przełomie 1989-1990 w opracowaniach i publikacjach dotyczących krajobrazu, w tym historyczno-kulturowego, reprezentują prace Sampa (1992) o Gdańsku Wrzeszczu, Osowickiej (1996) o Wejherowie, Wilgi-Steyer (1996) o Kalwarii Wejherowskiej, Tuska i Fortuny (1996-98) o Gdańsku, Lipińskiej (1997) o krajobrazowym znaczeniu obszarów i obiektów archeologicznych, Borzyszkowskiego (1998) o historii Wejherowa, Sampa (1998) o gdańskich dworach i pałacach, Sperskiego (1998) o Sopocie, Tuska i Fortuny (1998) o historycznym Sopocie, album pocztówkowy o Wejherowie (1998). Z opracowań bliższych walorom przyrodniczym krajobrazu należy wymienić Wędrówki Przyrodnicze T. I i II oraz pracę zbiorową pod red. Przewoźniaka (1995) o ochronie przyrody i środowiska w regionie Gdańskim.

Analizowane publikacje uzupełniają wydawnictwa ciągłe o charakterze historycznym, ale również współczesnym: Danziger Haus-Kalender, Rocznik Gdański, Rocznik Sopocki, a także czasopisma regionalne: Jantarowe Szlaki, Pomerania, 30 dni.

Doceniając historyczno-krajoznawczy charakter publikacji historycznych i współczesnych należy wskazać, że głównie koncentrują się one na strefie urbanistycznej miast Wejherowa, Redy, Rumi, Gdyni, Sopotu i Gdańska, a w odniesieniu do Parku Krajobrazowego obejmują głównie tereny strefy krawędziowej. Wskazują, że walory kulturowo-historyczne mają szczególne znaczenie w tej strefie. Jednocześnie nie charakteryzują całościowo problematyki krajobrazu Parku. Niemal zupełnie pomijają obszar północno-zachodni.

Ważnymi opracowaniami przyrodniczo-krajobrazowymi mającymi wpływ na ocenę stopnia realizacji celów ochrony Parku w odniesieniu do szerszego tła są prace zamieszczone w zbiorowym opracowaniu Czochańskiego i Kistowskiego (2006) – Studia Przyrodniczo-Krajobrazowe województwa pomorskiego. Obszerne wielowątkowe opracowanie wskazuje na rolę obszaru Parku w systemie przestrzennym i krajobrazowym Pomorza. W sposób pośredni, ale bardzo ważny ze względu na aktualność ma praca Przewoźniaka (2017) o ochronie przyrody i krajobrazu Kaszub. Monograficzne opracowania Wilgi (1998) o Trójmiejskim Parku Krajobrazowym mimo znacznej dezaktualizacji (w obliczu dynamicznej urbanizacji i związanych z nią problemów) wskazuje jak walory przyrodnicze i krajobrazowe Parku przedstawiały się jeszcze 20 lat temu, w okresie już występujących intensywnych przemian krajobrazu, ale jeszcze przed ich intensyfikacją.

Rola Parku w sieci ekologicznej województwa pomorskiego została przedstawiona przez zespół Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego w 2014 r. Od tego czasu izolacja przestrzenna krajobrazów naturalnych terenu Parku spowodowała, że znaczna część postulatów ochronnych nie ma szans na zrealizowanie. Ważnymi dla operatu ochrony walorów krajobrazowych Parku opracowaniami o charakterze planistycznym i okołoplanistycznym są Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitarne Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030 (2016), publikacja Szmytkowskiej (2014) o potencjale trójmiejskiej przestrzeni metropolitarnej oraz aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego pod red. Czochańskiego i Lemańczyka (2007).

Uzupełnieniem oceny struktury i funkcjonowania krajobrazów Parku są dosyć aktualne opracowania i publikacje Ożarowskiego (2016) o zabytkach archeologicznych TPK, Materiały do Monografii Przyrodniczej Regionu Gdańskiego – Trójmiejski Park Krajobrazowy. Przyroda – kultura – krajobraz pod red. Przewoźnika (2001), w tym w szczególności praca Lipińskiej (2001) o krajobrazie i jego zagrożeniach w obrębie Regionu Gdańskiego, a także publikacja Kistowskiego (2018) o transformacji zagospodarowania krajobrazów Kaszub, czy Korwel-Lejkowskiej (2016) o przemianach struktury krajobrazu wschodniej części Pojezierza Kaszubskiego.

Ważnym źródłem koncepcji ochrony krajobrazu jest opracowanie Diagnoza obszaru lasów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wraz z rekomendacjami w kontekście równoważenia funkcji przyrodniczej, gospodarczej i turystyczno-rekreacyjnej wykonana w 2018 r. przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego (projektant główny A. Gołędzinowska). Opracowanie formułuje interesujące propozycje dotyczące ochrony walorów kulturowych, które po zweryfikowaniu przyjęto również w niniejszym operacie jako aktualne. Bardzo zbieżne są również wskazania diagnostyczne.

Ciągle ważną i aktualną pracą wskazującą rolę ochrony krajobrazu w planach ochrony parków krajobrazowych jest praca Chmielewskiego (1990) Parki Krajobrazowe w Polsce. Metody delimitacji i zasady zagospodarowania przestrzennego.

Najważniejszym opracowaniem w całości dedykowanym ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych Parku jest Projekt Planu Ochrony Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wykonany przez zespół M. Przewoźniaka w 2001 r., a w szczególności Operat Ochrony Krajobrazu B. Lipińskiej (2000). Stanowi on punkt odniesienia do nowego spojrzenia na problematykę ochrony i kształtowania krajobrazu.

1.2. Zakres i metodyka

Okres sporządzenia Planu Ochrony Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego przypada na okres przejściowy traktowania ochrony i kształtowania walorów krajobrazowych w parkach krajobrazowych, w tym w planie ochrony Parku. Jest on związany ze zmianami

prawnymi wprowadzającymi audyt krajobrazowy jako kluczowe narzędzie ochrony krajobrazu.

W przypadku uchwalenia przez Sejmik Samorządowy Województwa Pomorskiego audytu krajobrazowego zakres operatu i planu ochrony powinien spełnić dodatkowe wymogi formalno-prawne. W przypadku braku uchwały audytowej, a taki przypadek ma miejsce w odniesieniu do analizowanej dokumentacji operatu, inwentaryzacja krajobrazu powinna następować w zakresie niezbędnym do zaplanowania ochrony, zgodnie z §15 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 roku w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. z 2005 r. nr 94, poz. 794). Obligatoryjnie w zakresie inwentaryzacji znalazły się: krajobrazy ekologiczne, z uwzględnieniem ich składników i powiązań ekologicznych, w tym obszary spełniające funkcję korytarzy ekologicznych. Ponadto uwzględniono kompozycyjne elementy struktury krajobrazu: punkty, osie i przedpola widokowe w powiązaniu z drogami i szlakami turystycznymi. Na ich podstawie zidentyfikowano wnętrza krajobrazowe i ich zespoły. W przypadku krajobrazów ekologicznych w typologii i inwentaryzacji użyto metodyki audytu krajobrazowego, tak by wyniki były możliwie najbliższe praktycznego wykorzystania po uchwaleniu audytu.

Wskazanie i scharakteryzowanie typów krajobrazów, w postaci wydzielonych jednostek przestrzennych o unikatowych walorach krajobrazowych – najwyższych w skali Parku wraz z elementami decydującymi o zachowaniu ich specyfiki (w tym walorów przyrodniczych, kulturowych, estetyczno-widokowych) nastąpiło poprzez wyprzedzające w stosunku do sejmiku samorządowego opracowanie inwentaryzacyjne metodyką audytu krajobrazowego.

Dla obszarów zidentyfikowanych krajobrazów określono wstępnie ich priorytetowość, a także wskazano wydzielone wewnętrznie strefy ochrony krajobrazu wymagające zachowania istniejących elementów krajobrazotwórczych – jak: przedpola ekspozycji, osie widokowe, panoramy widokowe, punkty widokowe, dominanty krajobrazowe (naturalne i antropogeniczne) oraz tereny wyróżniające się lokalną formą architektoniczną zlokalizowanych tam obiektów. Strefy te wyróżniono w odniesieniu do krajobrazów priorytetowych zgodnie z metodyką audytu krajobrazowego.

Kryteria wyznaczenia krajobrazów priorytetowych oraz stref ochrony krajobrazu w tych krajobrazach priorytetowych określono w oparciu o unikatowość (niepowtarzalność) danego krajobrazu oraz zachowane cechy naturalności i ładu przestrzennego. Wskazane krajobrazy priorytetowe oraz wydzielone w nich fragmenty (strefy) uznano za najistotniejsze dla zachowania walorów krajobrazowych chronionego obszaru. Dla wyróżnionych tak jednostek przestrzennych (fragmentów/stref) scharakteryzowano indywidualnie warunki ich ochrony nawiązujące do zidentyfikowanych istniejących i potencjalnych zagrożeń.

Przyjęte postępowanie oraz metodyka badań oparta o metodykę audytu jest wyprzedzające w stosunku do wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a

ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Pozwala na płynne przejście do koniecznego w przyszłości określenia granic stref ochrony krajobrazów stanowiących m.in. przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, wyznaczonych w obrębie krajobrazów priorytetowych, zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego.

Zastosowana w opracowaniu inwentaryzacji krajobrazów metodyka wykonania audytu krajobrazowego jest przedmiotem Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzenia audytów krajobrazowych (Dz.U. 2019, poz. 394). Rozporządzenie określa:

a) stosowaną przy sporządzaniu audytów krajobrazowych klasyfikację krajobrazów opracowaną w oparciu w szczególności o takie kryteria jak charakter dominujących w krajobrazie czynników, rzeźba terenu i pokrycie terenu;

b) sposób oceny zidentyfikowanych krajobrazów oraz wskazywania krajobrazów priorytetowych;

c) sposób uwzględnienia w audycie krajobrazowym obiektów, w tym krajobrazów, wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB), parków narodowych, rezerwatów i innych form ochrony przyrody wskazanych w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy o ochronie przyrody, obiektów wskazanych w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

d) szczegółowy zakres i metodologię audytu krajobrazowego.

Zgodnie z Rozporządzeniem z 2019 r. audyt krajobrazowy w części inwentaryzacyjnej obejmuje identyfikację krajobrazów, której dokonuje się zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia, oraz klasyfikację krajobrazów określoną w załączniku nr 2 do rozporządzenia. Zgodnie z warunkami ww. Rozporządzenia w sprawie audytów krajobrazowych przyjęto następujące typy rzeźby terenu i typy krajobrazów występujących na terenie Parku:

Typy rzeźby terenu:

- B. Krajobrazy faliste;
- C. Krajobrazy pagórkowate;
- D. Krajobrazy wzgórzowe;
- G. Krajobrazy dolin;
- H. Krajobrazy kotlin i obniżeń.

Grupy krajobrazu:

- Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka;

- Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka;
- Krajobrazy kulturowe, w których struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez działalność człowieka.

Typy i podtypy krajobrazu:

- A1a. – krajobrazy wód powierzchniowych jeziorne;
- A2a – krajobrazy bagienno-łąkowe, głównie bezleśne z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk;
- A3a – krajobrazy leśne z przewagą siedlisk borowych;
- A3b – krajobrazy leśne z przewagą siedlisk lasowych;
- A3c – krajobrazy leśne z przewagą siedlisk łągowych i olsowych;
- B6c – krajobrazy wiejskie z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola;
- B8c – krajobrazy podmiejskie i osadnicze miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim;
- B8e – krajobrazy podmiejskie i osadnicze wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód;
- C12a – krajobrazy przemysłowe i energetyczne dużych kompleksów przemysłowych.

Prace inwentaryzacyjne prowadzono w skali 1:10000 na mapach topograficznych i ortofotomapach zaktualizowanych podczas badań terenowych w latach 2019 i 2020. Badania terenowe przeprowadzono w sezonie wegetacyjnym 2020 i 2021.

Inwentaryzację i ocenę struktury kompozycyjnej krajobrazu wykonano metodą „krakowskiej szkoły architektury krajobrazu” wg podejścia WARK/JARK.

2. Ogólna charakterystyka krajobrazu wraz z jego składnikami, walorami fizjonomicznymi i powiązaniem ekologicznymi oraz różnorodnością na poziomie krajobrazowym

Struktura przestrzenna krajobrazu Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego jest efektem współwystępowania form ukształtowania terenu powiązanych z budową geologiczną oraz form użytkowania odwzorowanych formami pokrycia terenu. Park od północy, wschodu i południa zlokalizowany jest w strefie krawędziowej wysoczyzny polodowcowej porożcinanej dolinkami rzeczny. Rzeźba terenu ma tu charakter wzgórzowy, deniwelacje przekraczają zazwyczaj 100 m. Centralna i zachodnia część Parku zlokalizowana jest w obrębie falistego i pagórkowatego terenu wierzchowinowej części wysoczyzny, nieznacznie porożcinanej wąskimi dolinkami rzeczny.

Na bardzo urozmaiconą w szczególności w strefie krawędziowej rzeźbę terenu nakładają się formy pokrycia z dominującym lasem, występującymi w jego obrębie dużymi wiejskimi i małymi leśnymi polanami, a także rozbudowującymi się terenami zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i usługowej. Charakterystyczną cechą strefy krawędziowej od północy, wschodu i południa jest występowanie przy samej granicy Parku intensywnej zabudowy miejskiej, która wnika w strukturę lasu wzdłuż dolinek rzecznych. Większość terenów zwartej zabudowy miejskiej Wejherowa, Rumi, Redy, Gdyni, Sopotu i Gdańska znajduje się poza granicami Parku, ale jej wnikanie do wnętrza Parku swoistymi „półwyspami” i „zatokami” wpływa degradująco na walory krajobrazowe zarówno w aspekcie struktury ekologicznej krajobrazu, jak i kulturowo-historycznej, a także na walory fizjonomiczne.

Fot. 1. Typowa struktura krajobrazu strefy krawędziowej od strony miast, z degradacją przedpola ekspozycji i wkraczaniem zabudowy na strefę wysoczyznową – przykład z Gdyni Redłowa.

Fot. 2. Typowy przykład degradacji struktury krajobrazu Polan Dużej i Małej wewnątrz Parku przez rozpraszanie zabudowy – Gniewowo.

Jednym z podstawowych problemów ochrony i właściwego kształtowania krajobrazów terenu TPK jest jego faktyczne rozcięcie na dwie enklawy – większą północną i mniejszą południową. Między nimi występuje szeroki na ok. 1 km pas intensywnej urbanizacji na osi Dąbrowa – Karwiny – Wielki Kack – Mały Kack, wraz z kluczową osią komunikacyjną drogi wojewódzkiej 474 i linią kolejową. Mimo teoretycznej ochrony jaką ma spełniać otulina Parku, struktura zagospodarowania nie uwzględnia konieczności zachowania spójności Parku, w tym np. korytarzy ekologicznych. Pasma przerywa spójność przestrzenną leśnych krajobrazów Parku i ma bardzo istotną rolę w przerywaniu połączeń ekologicznych między dwoma kompleksami lasów. Bardzo ważnym uwarunkowaniem jest występowanie również na północy pasma Wejherowa i Rumi zrywającego powiązania strukturalno-funkcjonalne typowych dla TPK krajobrazów z Puszcą Darżlubską. Na południu występuje podobne pasmo urbanizacji Gdańska przerywające łączność przestrzenną z Otomińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Na wschodzie występują wzdłuż granicy Parku pasma o mniejszym wpływie na izolację przestrzenną krajobrazów, niemniej znajdują się one w trakcie intensywnego uzupełniania zabudowy i w perspektywie 20 lat Park najprawdopodobniej będzie otoczony krajobrazami strefy urbanizacji, semiurbanizacji i suburbanizacji.

Strefa krawędziowa Parku w granicach administracyjnych miast Wejherowo, Reda, Rumia, Gdynia, Sopot, Gdańsk, oprócz największego zróżnicowania warunków

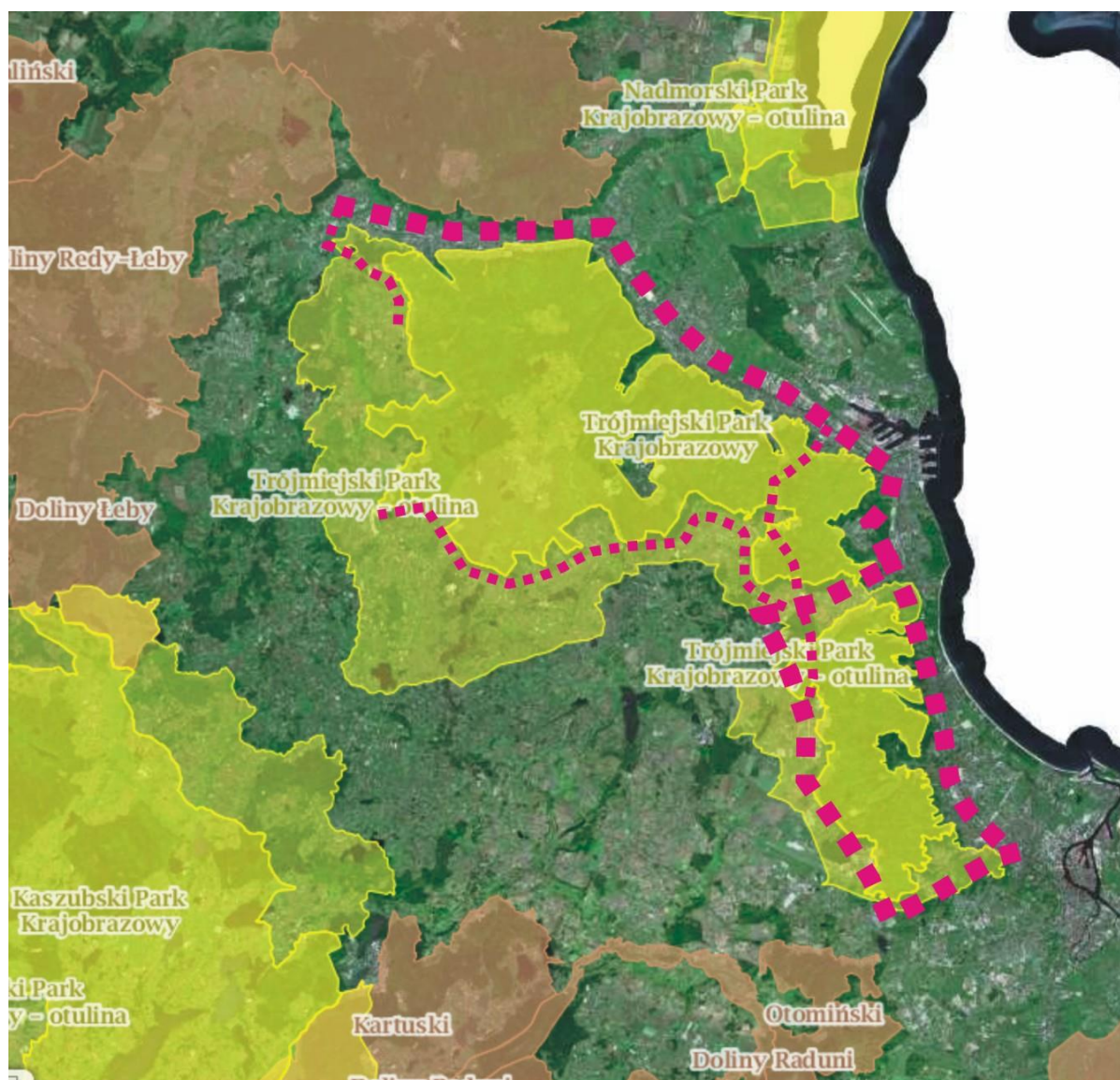
przyrodniczych rzeźby terenu i systemu hydrograficznego, charakteryzuje się najwyższymi walorami historyczno-kulturowymi.

Większość z nich występuje na terenach miejskich przyległych do granicy Parku (np. jedyny w pobliżu Parku pomnik historii obejmujący Zespół Pocystersko-Katedralny w Gdańsku Oliwie). Część obiektów i układów krajobrazowych o znaczeniu historyczno-kulturowym zlokalizowana jest w obrębie wąskich dolinek rzecznych rozcinających krawędź wysoczyzny już w granicach Parku. Największe nagromadzenie ważnych krajobrazowo elementów historyczno-kulturowych występuje w obrębie:

- Lasów Oliwskich,
- Lasów Sopockich,
- Kalwarii Wejherowskiej.

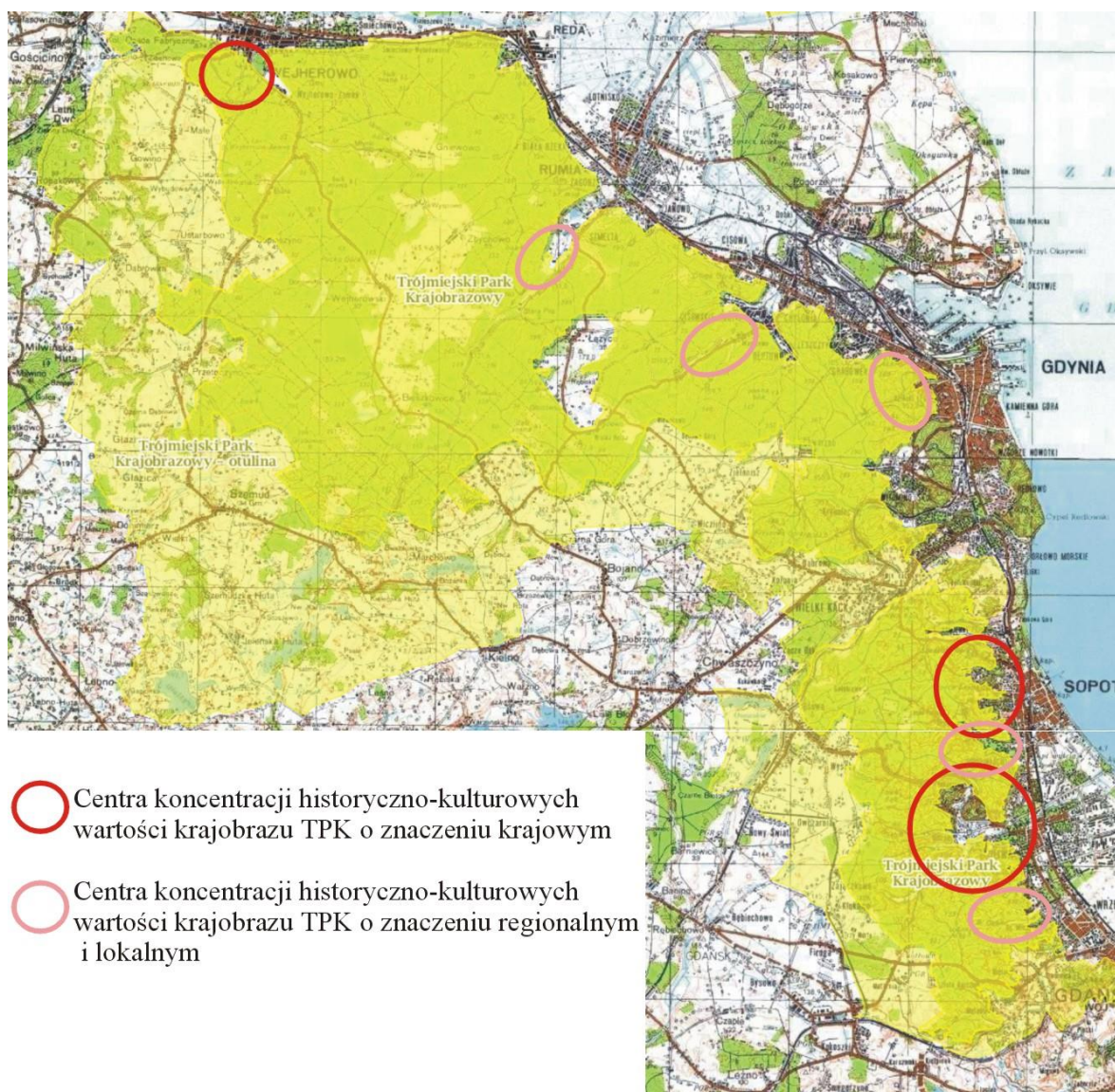
Są to obszary o znaczeniu krajowym, istotne w ochronie walorów kulturowo-historycznych krajobrazu Polski. Obszary o znaczeniu regionalnym i lokalnym obejmują również występujące w strefie krawędziowej:

- Lasy i dolinę Zagórskiej Strugi na wysokości Rumi,
- Lasy i dolinę Marszewskiej Strugi na wysokości Gdyni Chyloni,
- Lasy na wysokości Gdyni Działek Leśnych i Grabówka,
- Lasy na pograniczu Lasów Sopockich i Oliwskich,
- Lasy z niewielkimi dolinkami na wysokości Gdańska Wrzeszcza.

- ■ ■ ■ ■ Podstawowe osie fragmentacji, izolacji i degradacji struktury przestrzennej krajobrazów typowych dla zachowania walorów krajobrazowych Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego
- ■ ■ ■ ■ Uzupełniające osie fragmentacji, izolacji i degradacji struktury przestrzennej krajobrazów typowych dla zachowania walorów krajobrazowych Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego

Ryc. 1. Podstawowe pasma fragmentacji i izolacji przestrzennej struktury ekologicznej, kulturowo-historycznej i fizjonomicznej Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.

Ryc. 2. Centra koncentracji walorów krajobrazowych historyczno-kulturowych Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.

Istotnym problemem w ochronie walorów krajobrazowych Parku jest niszczenie ekspozycji widokowej zalesionej strefy krawędziowej z głównych ciągów widokowych zlokalizowanych wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego. Spektakularne, wznoszące się ponad 100 m i zalesione wzgórza strefy krawędziowej są coraz silniej przesłaniane zabudową miejską, w tym szczególnie niekorzystną zabudową średniowysoką i wysoką, a także wielkokubaturowymi budynkami usługowymi.

3. Wyniki inwentaryzacji walorów krajobrazowych z ich charakterystyką

3.1. Inwentaryzacja krajobrazów metodą audytu krajobrazowego

Inwentaryzację krajobrazów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego przeprowadzono na podstawie wskazań metodycznych Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzenia audytów krajobrazowych (Dz.U. 2019, poz. 394) omówionych w części metodycznej.

Na terenie Parku zidentyfikowano następujące formy ukształtowania terenu (oznaczenia zgodne z rozporządzeniem):

- B – krajobrazy faliste – obejmujące wierzchowinową część wysoczyzny, w szczególności w obrębie Polany Dużej i Polany Małej w gminie Wejherowo,
- C – krajobrazy pagórkowate – obejmujące tereny leśne na zachód od ww. polan,
- D – krajobrazy wzgórzowe – obejmujące krawędziową część wysoczyzny i dominujące na terenie Parku,
- G – krajobrazy dolin rzecznych – obejmują doliny rzek rozcinające krawędź wysoczyzny oraz spełniające kryteria rozporządzenia doliny w części wierzchowinowej,
- H – krajobrazy kotlin i obniżeń – obejmują obniżenie terenowe w obrębie wysoczyzny z jeziorami Krypko, Pałsznik i Wygoda.

Na terenie Parku zidentyfikowano następujące typy i podtypy krajobrazów (oznaczenia zgodne z rozporządzeniem):

- A.1a. – krajobrazy wód powierzchniowych jeziorne – występują w jednej strefie obejmującej 3 blisko siebie położone jeziora: Krypko, Pałsznik i Wygoda,
- A.2a. – krajobrazy bagienno-łąkowe, głównie bezleśne, z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk – występują w dolinkach Zagórskiej Strugi oraz Potoku Marszewskiego,
- A.3a – krajobrazy leśne z przewagą siedlisk borowych – występują w jednej jednostce zwartego występowania tych siedlisk na zachód od Bieszkowic,
- A.3b – krajobrazy leśne z przewagą siedlisk lasowych – obejmują większość lasów Parku. W ich obrębie wyspowo występują również siedliska borowe,
- A.3c – krajobrazy leśne z przewagą siedlisk łągowych i olsowych – występują w dolinkach rzecznych Potoku Kacza, Swelini i Strzyży. Występują też nielicznie i na małych powierzchniach w innych dolinkach, niemniej w zbyt małych powierzchniach, by dawały wyróżnić się jako strefy krajobrazowe,

- B.6c – krajobrazy wiejskie z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola – występują w dwóch strefach – polany Gniewowo oraz na części polany Nowy Dwór Wejherowski, Zbychowo, Bieszkowice, która nie została poddana intensywnym formom zabudowy,
- B.8c – krajobrazy podmiejskie i osadnicze miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim – obejmują poddane silnej semiurbanizacji tereny wsi Nowy Dwór Wejherowski – Zbychowo, oraz teren wsi Bieszkowice przy jeziorach,
- B.8e – krajobrazy podmiejskie i osadnicze wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód – obejmują Kalwarię Wejherowską oraz Dolinę Radości (dolinę Potoku Oliwskiego),
- C.12a – krajobrazy przemysłowe i energetyczne dużych kompleksów przemysłowych – obejmują wyłączone z Parku tereny polany Łężyce.

Uwzględniając formy ukształtowania i formy pokrycia na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego zinventaryzowano następujące typy krajobrazów:

- D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych – występuje w 6 jednostkach. Jest to dominujący typ krajobrazu na terenie Parku. Obejmuje lasy strefy krawędziowej,
- C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych – występuje w 3 jednostkach zlokalizowanych na zachód i południe od Polan Małej (Gniewowo) i Dużej (Nowy Dwór Wejherowski – Zbychowo – Bieszkowice),
- C-A.3a – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk borowych – obejmuje jedyną na terenie Parku strefę dominacji tych siedlisk na zachód od Bieszkowic,
- G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych – występuje w 4 jednostkach: w dolinkach Potoku Cedron, Rynarzewskiego Potoku, Potoku Prochowego i Gościcino,
- G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów – występuje w 3 jednostkach dolin Potoku Kacza, Swelini i Strzyży,
- H-A.1a – krajobraz obniżeń z wodami powierzchniowymi jeziornymi – występuje w jedynej strefie z trzema blisko położonymi jeziorami w granicach rezerwatu Pełcznica,
- G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk – występuje w dwóch jednostkach, w dolinkach Zagórskiej Strugi oraz Potoku Marszewskiego,

- G-B.8e – dolinny krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód – obejmuje jedną jednostkę – Dolinę Radości (Potoku Oliwskiego),
- B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola – występuje w dwóch strefach: polany Gniewowo oraz na części polany Nowy Dwór Wejherowski, Zbychowo, Bieszkowice, która nie została poddana intensywnym formom zabudowy (poza Reszkami),
- B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim – występuje w dwóch strefach: wsi Nowy Dwór Wejherowski – Zbychowo oraz wsi Bieszkowice przy jeziorach,
- C-B.8e – pagórkowate krajobrazy podmiejskie i osadnicze wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód – obejmuje jedną jednostkę – Kalwarię Wejherowską,
- B-C.12a – falisty krajobraz przemysłowy i energetyczny dużych kompleksów przemysłowych – obejmuje wyłączony z Parku teren zabudowy przemysłowej i gospodarki odpadowej polany Łężyce.

Poniżej przedstawiono podstawową charakterystykę wszystkich krajobrazów zinwentaryzowanych na terenach TPK.

Tabela 1. Charakterystyka krajobrazów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego

Jednostka krajobrazowa	Charakterystyka
1D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gniewowa, Wejherowa, Redy i Rumi	Zwarty kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych między Wejherowem i Redą na północy, Rumią na wschodzie, Zagórką Strugą na południu i wiejskimi polanami małą i dużą oraz Doliną Cedronu na zachodzie. Jedna z największych jednostek krajobrazowych Parku. Uzupełniająco występują wyspowe siedliska borowe. Charakterystyczna jest wzgórzowa rzeźba krawędziowa oraz bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu.
2D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Łężyc i Gdyni	Zwarty kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych między Doliną Zagórką Strugi oraz pasem urbanizacji Rumi i Gdyni z enklawą Łężyc. Największa jednostka krajobrazowa Parku. Uzupełniająco występują wyspowe siedliska borowe. Charakterystyczna jest wzgórzowa rzeźba krawędziowa, bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu.
3D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu	Zwarty kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych między Doliną Kaczej na północy oraz pasem urbanizacji Wiczlina od zachodu, Dąbrowy, Karwin od południa i Małego Kacka od

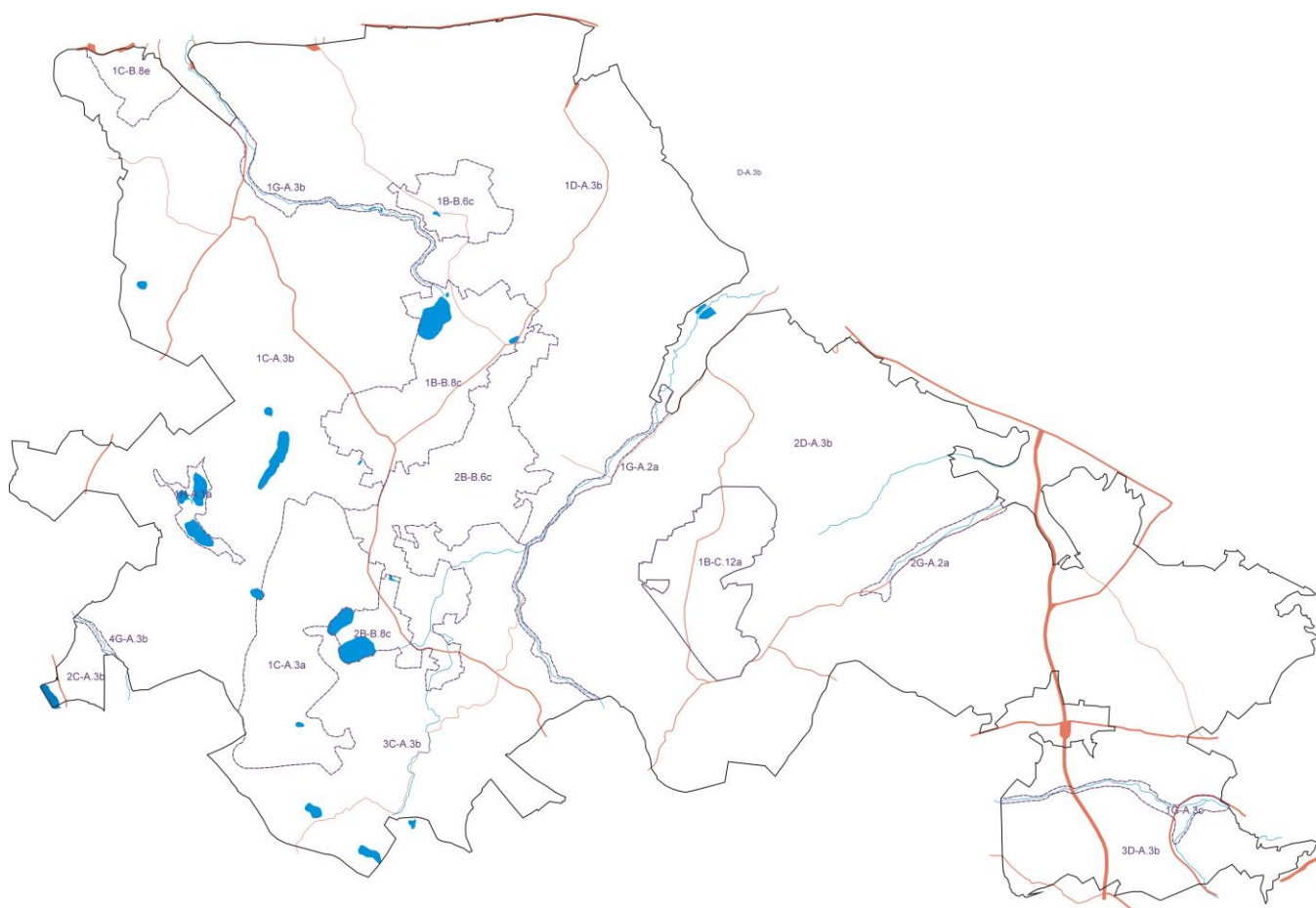
Jednostka krajobrazowa	Charakterystyka
Wiczlina, Dąbrowy, Karwin i Małego Kacka	południa i wschodu. Jest to jednostka o bardzo podobnej charakterystyce co wyżej opisana, została odcięta od tamtej jednostki wąską doliną Kaczej. Uzupełniająco występują siedliska borowe. Charakterystyczna jest wzgórzowa rzeźba krawędziowa, bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu.
4D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Lasów Sopotkich i Lasów Oliwskich	Porozcinany dolinkami strefy krawędziowej kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych między Dąbrową i Osową na zachodzie i pasmem urbanizacji Gdynia – Sopot – Gdańsk na wschodzie. Od południa ograniczony Doliną Potoku Oliwskiego. Uzupełniająco na niewielkich powierzchniach występują siedliska borowe. Dostyc licznie występują niewielkie leśne polany. Charakterystyczna jest wzgórzowa rzeźba krawędziowa, długie rozcięcia dolinne i bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu. Krajobraz o kluczowym znaczeniu dla zachowania cech charakterystycznych parku leśnego z elementami historycznej kompozycji krajobrazowej.
5D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska Złotej Karczmy i Wrzeszcza	Zwarty kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych między dolinami Oliwskiego Potoku na północy, Stróży na południu oraz terenami intensywnej urbanizacji Gdańska Wrzeszcza na wschodzie i rejonu węzła Obwodnicy Trójmiejskiej Złota Karczma na zachodzie. Uzupełniająco na niewielkich powierzchniach występują siedliska borowe. Nielicznie występują niewielkie leśne polany. Charakterystyczna jest wzgórzowa rzeźba krawędziowa, długie rozcięcia dolinne i bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu.
6D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska	Niewielki kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych odcięty od opisywanego wyżej doliną Strzyży. Zlokalizowany między tą doliną na północy i pasem urbanizacji Gdańska na południu. Uzupełniająco występują siedliska borowe. Charakterystyczna jest wzgórzowa rzeźba krawędziowa, bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu.
1C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Sopieszyno, Przetoczyno Małe Gowin, Duże Gowino, Pętkowice	Duży, zwarty kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych ograniczony terenami wiejskimi Sopieszyna, Przetoczyna, Małego Gowina, Dużego Gowina, Pętkowic od zachodu, doliną Cedronu, polanami dużą i małą od wschodu, terenami wiejskimi Grabowca od południa. Uzupełniająco występują siedliska borowe, rzadko łąkowe i olsowe. Kilka niewielkich polan leśnych i kilka jezior, w tym największe Jezioro Borowe. Charakterystyczna jest pagórkowata rzeźba, umiarkowanie wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu wzrastające przy strefie jeziornej.
2C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Czarna Dąbrówka	Mały kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych odcięty od opisywanego wyżej doliną Gościcina na północy. Od wschodu i zachodu graniczy z terenami wiejskimi Grabowca i Czarnej Dąbrówki, od południa z jeziorem Czarnym. Uzupełniająco występują siedliska borowe. Charakterystyczna jest pagórkowata rzeźba, umiarkowanie wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu wzrastające przy strefie jeziornej.
3C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą	Duży, rozczłonkowany kompleks leśny z przewagą siedlisk lasowych ograniczony terenami wiejskimi Dużej Polany koło

Jednostka krajobrazowa	Charakterystyka
siedlisk lasowych rejonu Bieszkowic	Bieszkowic od północy, terenami wiejskimi Koleczkowa i Bożanki od południa, doliną Zagórskiej Strugi od wschodu i kompleksem borowym od zachodu. Uzupełniająco występują siedliska borowe. Kilka niewielkich polan leśnych i jedna duża Okuniewa z jeziorem Okuniewo. W południowej części jezioro Długie. Charakterystyczna jest pagórkowata rzeźba, umiarkowanie wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu wzrastające przy strefach jeziornych i dolinowych.
1C-A.3a – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk borowych rejonu Bieszkowic	Duży, zwarty kompleks leśny z przewagą siedlisk borowych – jedyny gdzie tworzą one zwartą dużą strefę o powierzchni wystarczająco dużej, by stworzyć krajobraz z wszystkimi cechami typowymi dla siedlisk borowych. Ograniczony od północnego wschodu dużą polaną z jeziorami: Bieszkowickim i Zawiat, od zachodu, wschodu i południa ograniczony krajobrazami leśnymi na siedliskach lasowych. Uzupełniająco i głównie w strefach przygranicznych występują siedliska lasowe. Dwa niewielkie jeziora. Charakterystyczna jest pagórkowata rzeźba, dominacja siedlisk suchych, a także wysokie i specyficzne dla borów walory fizjonomiczne krajobrazu wzrastające przy strefach jeziornych i dolinowych.
1G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Cedronu	Wydłużona jednostka krajobrazowa dolinna z wąskim dnem i stromymi zalesionymi zboczami. Zlokalizowana w obrębie krajobrazów leśnych z przewagą siedlisk lasowych o rzeźbie pagórkowatej i wzgórzowej. Na północy zakończona rozszerzeniem doliny poza Parkiem Krajobrazowym w Wejherowie, na południu zwężeniem przy Jeziorze Bieszkowickim. Rozszerzenie w Wejherowie charakteryzuje się umiarkowaną presją, występują znaczne tereny otwarte i liczne ujęcia wód. W dnie doliny na wysokości rozwidlenia i Młynek – Nowin występują łąkowe, wydłużone polany o wysokich walorach widokowych.
2G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Rynarzewskiego	Wydłużona jednostka krajobrazowa dolinna z wąskim, miejscami rozszerzającym się dnem i stromymi zalesionymi zboczami. Zlokalizowana w obrębie krajobrazów leśnych z przewagą siedlisk lasowych o rzeźbie wzgórzowej. Na wschodzie zakończona rozszerzeniem doliny w obniżeniu Gdańska Oliwy, poza Parkiem Krajobrazowym, na zachodzie zwężeniem przy węźle Obwodnicy Trójmiejskiej. Rozszerzenie w Gdańsku Oliwie charakteryzuje się bardzo wysokimi walorami kulturowo-historycznymi i widokowymi, występują znaczne tereny otwarte i łąki.
3G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Prochowego	Wydłużona niewielka jednostka krajobrazowa dolina z wąskim dnem i stromymi zalesionymi zboczami. Zlokalizowana w obrębie krajobrazów leśnych z przewagą siedlisk lasowych o rzeźbie wzgórzowej. Na wschodzie zakończona rozszerzeniem doliny w obniżeniu Gdańska Oliwy, poza Parkiem Krajobrazowym. Rozszerzenie w Gdańsku Oliwie charakteryzuje się bardzo wysokimi walorami kulturowo-historycznymi i widokowymi, w części zachodniej występuje łąkowa polana.
4G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk	Wydłużona wyraźnie zarysowana w rzeźbie terenu dolina z wąskim dnem i stromymi zalesionymi zboczami. Zlokalizowana

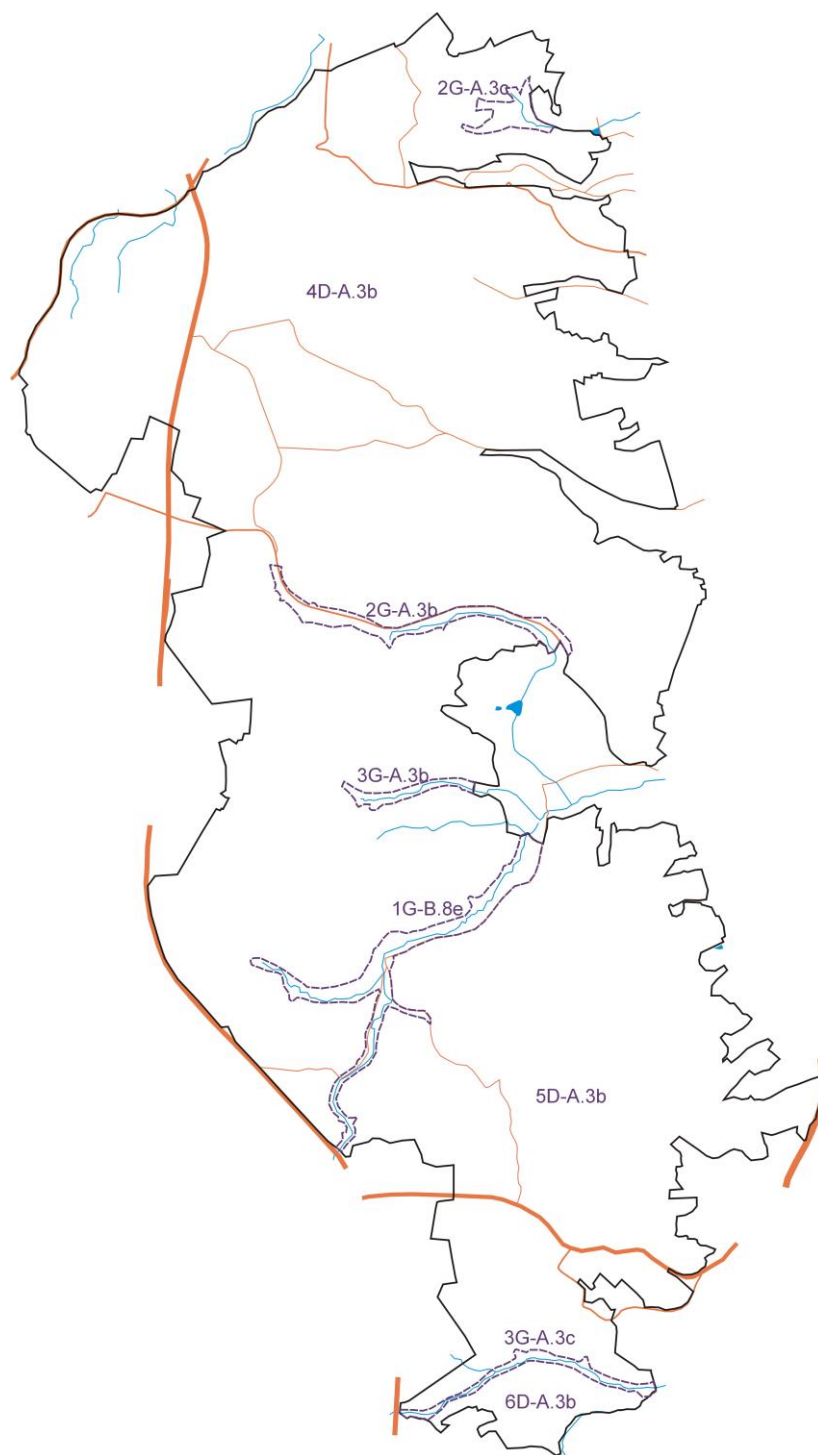
Jednostka krajobrazowa	Charakterystyka
lasowych Doliny Gościciny	w obrębie krajobrazów leśnych z przewagą siedlisk lasowych o rzeźbie pagórkowatej. Na terenie Parku występuje krótki odcinek doliny w leśnym otoczeniu. Z obu stron za Parkiem występują tereny rolne umiarkowanie zabudowane.
1G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Potoku Kacza	Stosunkowo szeroka dolinka, zwężająca się na zachodzie, z lasami łągowymi między osiedlami Wiczlino na zachodzie i osiedlami Gdyni Małego Kacka na wschodzie. Rozcięta Obwodnicą Trójmiejską. Przy obwodnicy występuje polana z nieleśną roślinnością łągową. Od północy i południa graniczy z lasami na przeważających siedliskach lasowych. W części wschodniej na fragmencie przebiegu objęta ochroną w rezerwacie przyrody.
2G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Swelini	Niewielka jednostka krajobrazowa obejmująca lasy łągowe i olsu w niecce źródłiskowej doliny Swelini ograniczonej od zachodu polaną Bernadowo, od północy ogródkami działkowymi i zielenią nie urządzonej Kolibrów (ul. Bernadowska), od południa lasami otaczającymi osiedla Brodwino. Jednostka chroniona w rezerwacie przyrody Łęg Nad Sweliną. Jeden z największych i najlepiej zachowanych kompleksów lasów łągowych w Parku, w części zachodniej niewielka polanka łąkowa.
3G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Strzyży	Stosunkowo duża jak na warunki Parku dolinka w południowej jego części. Od zachodu ograniczona Obwodnicą Trójmiejską, od wschodu terenami zabudowanymi Gdańska Nowiec. Dominują siedliska łągowe, licznie występują siedliska leśne wilgotne. Na niemal całym przebiegu dolinka objęta ochroną w rezerwacie przyrody.
1H-A.1a – krajobraz obniżeń z wodami powierzchniowymi jeziorny rejonu rezerwatu Pelcznica	Jedyna na terenie Parku jednostka z bliską koncentracją 3 jezior tworzącą specyficzny krajobraz jeziorny. Jeziora Pałsznik, Krypko i Wygoda otoczone częściowo lasami, częściowo szuwarami. Jeden z najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo rejonów Parku. Chroniony w rezerwacie przyrody.
1G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk doliny Zagórskiej Strugi	Obejmuje najdłuższą dolinę rzeczną rozcinającą wysoczyznę i strefę krawędziową. Na północy kończy się rozszerzeniem w Rumi Szmelta, na południu na granicy Parku z terenami rolnymi Koleczkowa. Dolina ma zmienną szerokość w dnie. Wyraźne jest leśne przewężenie na wysokości Reszek. Charakteryzuje się stromymi zboczami o charakterze leśnym z dominującymi siedliskami lasowymi. W dnie doliny zachowały się łąki i ziołorośla. Jest to największa struktura dolinna w Parku grupująca te biocenozy. Dolina ma bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu.
2G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk Doliny Marszewskiego Potoku	Obejmuje dosyć długą dolinę rzeczną rozcinającą wysoczyznę i strefę krawędziową. Na północy kończy się rozszerzeniem w Gdyni Pustkach Cisowskich, na południu występuje rozszerzenie i zakończenie doliny w Pustkach Cisowskich Demptowie. Dolina ma stałą szerokość w dnie. Nie występują przewężenia. Charakteryzuje się stromymi zboczami o charakterze leśnym z dominującymi siedliskami lasowymi. W dnie doliny zachowały się łąki i ziołorośla oraz skupiska zabudowy. Dolinka ma miejscami bardzo wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu.

Jednostka krajobrazowa	Charakterystyka
1G-B.8e – dolinny krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód Doliny Radości (Potoku Oliwskiego)	Obejmuje zwięzającą się na południu i zachodzie przy Obwodnicy Trójmiasta oraz rozszerzającą się w Gdańsku Oliwie na północnym wschodzie dolinę o płaskim i wąskim dnie oraz strome zboczach. Dolina charakteryzuje się bardzo zróżnicowanymi formami zagospodarowania, bardzo wysokimi walorami fizjonomicznymi i historyczno-kulturowymi, które jednak podlegają postępującej degradacji. W części północnej występuje kompleks ogródków działkowych o generalnie degradującej strukturze zagospodarowania. W części południowej na wysokości Ustronia występują liczne otwarcia widokowe z łąkami i ziołoroślami, dalej na południe po rozwidleniu się dolina ma charakter leśny z dominacją siedlisk łągowych. Jest to jedna z najcenniejszych dolin rzecznych Parku.
1B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola polany Gniewowo	Mała polana Gniewowo zlokalizowana jest w otoczeniu terenów leśnych z przewagą siedlisk lasowych. Mimo postępującej zabudowy i zalesiania na obrzeżach nadal wiodącym tłem są grunty orne z przewagą małych pól. Na uwagę zasługuje harmonijne zagospodarowanie terenu przy stawie w centrum wsi.
2B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola części polany Nowy Dwór Wejherowski, Zbychowo, Bieszkowice, w rejonie Reszki – Bieszkowice	Na polanie dużej tradycyjny krajobraz rolniczy zachował się w części wschodniej i południowo-wschodniej na osi Bieszkowice – Reszki. Reszki są jedyną miejscowością o zwartym i czytelnym historycznie układzie zabudowy rolniczej. Stosunkowo duża część obiektów została wskazana do ochrony w gminnej ewidencji zabytków. Chroniony jest też układ ruralistyczny. Między Reszkami i Bieszkowicami występują duże kompleksy gruntów rolnych z przewagą ornym, rzadko z wyspami zabudowy zagrodowej. Licznie występują zadrzewienia. Całość ma charakter harmonijnego krajobrazu rolnego, zanikającego w skali całej polany. Występują tu jedne z najlepiej zachowanych przedpola ekspozycyjnych na zabudowę Reszek i ściany lasu.
1B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Nowy Dwór Wejherowski – Zbychowo	Obejmuje zdominowane przez nową zabudowę mieszkaniową i letniskową wsie Nowy Dwór Wejherowski i Zbychowo. Zabudowa rozwija się zarówno w układach zwartych – np. koło jeziora Wyspowo, jak i rozproszonych typowych dla Nowego Dworu Wejherowskiego i dalej położonych od jeziora terenów Zbychowa. Układy tradycyjnej zabudowy w większości są nieczytelne. Jedynie w Zbychowie przy stawie zachował się harmonijny krajobraz dawnej wsi z kilkoma obiektami wpisanymi do gminnej ewidencji zabytków.
2B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Bieszkowice przy jeziorach	Obejmuje zdominowane przez nową zabudowę mieszkaniową i letniskową tereny przy jeziorach: Bieszkowickim i Zawiat. Charakterystyka warunków w jednostce jest zbliżona do opisu z jednostki poprzedniej. Najstarsze powierzchnie zabudowy letniskowej i mieszkaniowej zlokalizowane są w otoczeniu terenów zieleni, nowe tereny są jej pozbawione.
1C-B.8e – pagórkowaty krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych	Jednostka o wybitnych walorach historyczno-kulturowych i krajobrazowych zlokalizowana na południe od intensywnie zurbanizowanej strefy miasta Wejherowo. Obejmuje tereny parkowe z Kalwarią i obiektami rekreacyjno-wypoczynkowymi. Jedna z najcenniejszych jednostek krajobrazowych Parku

Jednostka krajobrazowa	Charakterystyka
komponowanych układów architektury, zieleni i wód Kalwarii Wejherowskiej	Krajobrazowego.
1B-C.12a – falisty krajobraz przemysłowy i energetyczny dużych kompleksów przemysłowych polany Łężyce (wyłączonej z Parku)	Obejmuje polanę Łężyce wyłączoną z Parku i zdominowaną przez składowisko odpadów i produkcję opartą na przetwarzaniu i recyklingu odpadów. W części północnej strefa z zabudową mieszkaniową, w części północno-zachodniej strefa dawnego majątku z lokalnie zachowanymi walorami kulturowymi. Grunty rolne zachowane fragmentarycznie, znaczny udział nieużytków. Krajobraz zdegenerowany o niskich walorach fizjonomicznych.

Ryc. 3. Jednostki krajobrazowe wyróżnione metodą audytu dla części północnej Parku.

Ryc. 4. Jednostki krajobrazowe wyróżnione metodą audytu dla części południowej Parku.

Łącznie zinventaryzowano 27 jednostek krajobrazowych, w tym 5 ma charakter wiodący antropogeniczny – grunty rolne – 2, tereny zabudowane podmiejskie – 2 i teren produkcyjny ze składowiskiem odpadów – 1, a 2 wiodący charakter kulturowo-historyczny: Kalwaria Wejherowska i Dolina Radości (Dolina Potoku Oliwskiego).

3.2. Ochrona walorów kulturowych w ujęciu gmin z w granicach Parku, z uwzględnieniem walorów terenów przyległych mogących mieć znaczenie dla ochrony krajobrazu Parku

Poniżej przedstawiono walory kulturowe w ujęciu gminnym. Obejmują one obszary i obiekty zlokalizowane w granicach Parku oraz obiekty i obszary występujące poza Parkiem, w jego sąsiedztwie, mogące mieć znaczenie z punktu widzenia percepcji walorów kulturowych Parku (np. występujące jako obiekty ekspozycji biernej lub czynnej punktów i ciągów widokowych, generujące duży ruch turystyczny, powiązane funkcjonalnie lub strukturalnie z terenem Parku).

Łącznie na terenie Parku ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków objętych jest w całości lub części 9 obiektów, z których tylko 1 położony jest w części północnej – Kalwaria Wejherowska.

3.2.1. Miasto Wejherowo

Obszar miasta Wejherowo w granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego charakteryzuje się bardzo wysokimi walorami historyczno-kulturowymi. Stanowią one ważne uwarunkowanie ochrony przyrody i krajobrazu w Parku Krajobrazowym.

Na terenie TPK i przy jego granicy występują następujące zabytki wpisane do rejestru:

- Układ urbanistyczno-krajobrazowy miasta Wejherowo – w granicach Parku zasadniczo pokrywa się z Kalwarią Wejherowską.
- Założenia architektoniczno-krajobrazowe Kalwarii Wejherowskiej wraz z objętymi ochroną obiektami o wartościach historyczno-kulturowych – strefa rezerwatu kulturowego – Założenie architektoniczno-krajobrazowe Kalwarii Wejherowskiej (Kalwaria ufundowana w II połowie XVII w. przez Jakuba Wejhera, jego rodzinę i przyjaciół, składająca się z Drogi Krzyżowej, Drogi Pojmania, które to tworzą 26 kaplic położonych w rejonach: ul. 12 Marca / ul. Sikorskiego, ul. Roszczynialskiego, ul. Marynarki Wojennej, ul. Sportowa, ul. Strzelecka, ul. Harcerska): Kaplica Wniebowstąpienia, Kaplica Ogrójca, Kaplica Judasza, Kaplica Grobu Marii, Kaplica nad Cedronem, Kaplica Bramy Wschodniej, Kaplica Domu Annasza, Kaplica Wieczernika, Kaplica Domu Matki Boskiej, Kaplica Domu Kajfasza, Kaplica Pałacu Piłata, Kaplica Pałacu Heroda, Kaplica Podjęcia Krzyża, Kaplica Pierwszego Upadku Chrystusa, Kaplica Spotkania z Matką, Kaplica Cyrenejczyka, Kaplica Św. Weroniki, Kaplica Bramy Łez, Kaplica Płaczących Niewiast, Kaplica Trzeciego Upadku, Kaplica Obnażenia, Kaplica Przybicia do Krzyża, Kaplica Trzech Krzyży, Kaplica Matki Boskiej Bolesnej, Kaplica Grobu Chrystusa, Kaplica Bramy Oliwskiej. Układ obejmuje 28 zabytkowych obiektów, z czego 20 znajduje się na terenie Parku.
- Dom przy ul. Wybickiego 1 z działką nr 280 – położony poza Parkiem, na działce sąsiadującej z granicą Parku przez drogę.

- Zespół pałacowo-parkowo-ogrodowy Wejherów – położony poza Parkiem i sąsiadujący z granicą Parku przez drogę.

Zabytki z gminnej ewidencji zabytków zlokalizowane w Parku poza chronionym układem parkowo-religijnym Kalwarii Wejherowskiej obejmują jeden obiekt – Dom mieszkalny przy ul. Roszczynialskiego.

Ochronie walorów kulturowych i fizjonomicznych poświęcone są ustalenia planów zagospodarowania przestrzennego przedstawione w operacie zagospodarowania przestrzennego oraz część uchwały Nr VIII/X/105/2015 Rady Miasta Wejherowa z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wejherowa z tekstem jednolitym. Z punktu widzenia ochrony walorów fizjonomicznych krajobrazu podstawowe znaczenia na wysokości miasta Wejherowo mają:

a) Panoramy miasta

Panorama w kierunku północnym, której tło stanowi na przemian granica lasów na północ od miasta i rzeka Reda – postrzegana jest wieloplanowo z dalszej odległości: ze wzgórz na południu miasta w rejonie Kalwarii, z ul. Roszczynialskiego, ze skraju Parku im. A. Majkowskiego w rejonie ul. Wybickiego, ze wzgórz na południe od ul. Sucharskiego, oraz z bliższej odległości: z rejonu Osiedla Kaszubskiego (ulice: Iwaszkiewicza, Necla, Kochanowskiego), z rejonu Osiedla Harcerska. Panorama w kierunku południowym, której tło stanowi granica lasów na południe od miasta – postrzegana jest: z rejonu Placu Grunwaldzkiego, z odcinka drogi krajowej nr 6, począwszy od rejonu przystanku PKP Nanice do rejonu stacji PKP Wejherowo.

W panoramach miejskich najistotniejsza jest sylweta rejonu Starego Miasta bez zdecydowanych dominant w tym obszarze. W dalszej perspektywie istnieją dominanty przestrzenne w postaci dwóch kominów, w szczególności zaś komina cementowni.

b) Punkty i ciągi widokowe

Na terenie miasta istnieją lokalne punkty i ciągi widokowe o zróżnicowanym charakterze, o różnym poziomie atrakcyjności. Punkty widokowe są charakterystyczne ze względu na ukształtowanie terenu w części południowej miasta i są skierowane na północ w kierunku kompleksów leśnych stanowiących tło dla miasta; w części północnej mają przede wszystkim związek z układem otwartego krajobrazu rzeki Redy.

Ciągi widokowe – charakterystyczne linie łączące atrakcyjne punkty widokowe jako kulminacyjne z ciągłym widokiem na elementy krajobrazu otwartego i miejskiego; najbardziej charakterystyczne dla krawędzi północnej i południowej terasy zalewowej.

Na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w granicach Miasta Wejherowo nie zinwentaryzowano punktów widokowych oraz ciągów widokowych. Nie występują istotne przedpola ekspozycji walorów krajobrazowych Parku za sprawą bezpośredniego styku zabudowy z Parkiem.

3.2.2. Miasto Reda

W granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz w strefie stykowej granicy Parku nie występują obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków.

W Uchwale NR XXIV/242/2016 Rady Miejskiej w Redzie z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Redy z tekstem jednolitym studium wskazuje się na występowanie atrakcyjnych miejsc widokowych powiązanych ze strefą przygraniczną Parku. Atrakcyjne panoramy krajobrazowe przedstawiają się z najwyższych punktów wysoczyzny, przy krawędzi lasu:

- w części północnej – przy wylocie drogi wojewódzkiej nr 216 w kierunku Redy – punkt nie jest powiązany z Parkiem,
- w części południowej: na wzniesieniu w rejonie ulic Podgórznej i Jarej – punkt zlokalizowany jest w odległości ok. 300 m od granicy Parku.

W rejonach o szerokich panoramach wskazane jest urządzenie punktów widokowych. Na terenie punktu widokowego niedaleko granicy Parku przy ul. Jarej zlokalizowany jest ponadto obszar ochrony archeologicznej cmentarzyska grobów skrzynkowych z epoki żelaza.

Na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w granicach administracyjnych miasta nie wskazuje się na występowania ciągów widokowych oraz przedpola ekspozycji. Podobnie jak w mieście Wejherowo zabudowa miejska bezpośrednio sąsiaduje z Parkiem i wkracza od podstawy na strefę krawędziową, co sprawia, że przedpola ekspozycji walorów Parku się nie zachowały. Bezpośrednio z terenem Parku sąsiadują też tereny produkcyjne i usługowe oraz substandardowa zabudowa mieszkaniowa degradująca walory fizjonomiczne wysoczyzny z lasem.

3.2.3. Miasto Rumia

Na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego ochroną objęte jest cmentarzysko z wczesnej epoki żelaza zlokalizowane w lesie niedaleko ul. Jana III Sobieskiego. Nie występują zabytki nieruchome i ruchome wpisane do rejestru.

Do gminnej ewidencji zabytków wpisane są ponadto 2 obiekty położone przy granicy Parku na Wzgórzu Markowca. Są to: stanowisko artylerii przeciwlotniczej z II wojny światowej oraz punkt kierowania ogniem. Wzgórze to stanowi istotny punkt widokowy oraz dominantę przestrzenną. Zostały one wyznaczone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rumi – Uchwała Nr LIII/701/2018 Rady Miejskiej Rumi z dnia 27 września 2018 roku.

Inwentaryzacja terenowa oraz studia nad opracowaniami planistycznymi nie doprowadziły do identyfikacji przedpola ekspozycyjnych oraz istotnych ciągów widokowych. Przyczyny tego stanu rzeczy są podobne jak w przedstawionych wyżej miastach. Zabudowa

Rumi bezpośrednio wkracza na strefę krawędziową i sąsiaduje z leśną granicą Parku. Nie ma przestrzeni, która stanowiłaby przedpole ekspozycji dla walorów widokowych Parku. Relatywnie dobrze zachowały się wnętrza krajobrazowe w dolinie Zagórskiej Strugi, w szczególności koło Starej Piły. Rozszerzenie doliny poza granicami Parku, w obrębie Osiedla Szmelta, prezentuje krajobraz zdegradowany ze słabo eksponującymi się elementami historyczno-kulturowymi, w tym stawów. Dobrze zachowały się jedynie pasma roślinności wysokiej o charakterze łągowym wzdłuż Zagórskiej Strugi.

3.2.4. Miasto Gdynia

W granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w mieście Gdynia nie występują zabytki wpisane do rejestru zabytków. Przy granicy Parku zlokalizowane są dwie strefy ochrony konserwatorskiej historycznego rozplanowania i zabudowy obejmujące tereny Grabówka w strefie ochrony zespołu budynków dawnej szkoły morskiej. Budynki te są objęte ochroną poprzez wpis do rejestru wojewódzkiego. Druga strefa ochrony konserwatorskiej historycznego rozplanowania obejmuje tereny zabudowane Działek Leśnych na wysokości Kamiennej Góry.

Na terenie miasta, w granicach Parku Krajobrazowego, występują wpisane do rejestru lub wyznaczone w planach miejscowych strefy ochrony archeologicznej:

- cmentarzysko płaskie z wczesnej epoki żelaza wpisane do rejestru stanowisk archeologicznych województwa pomorskiego,
- stanowiska wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W granicach Parku nie występują potwierdzone dobrze zachowane punkty widokowe. W uchwale Nr XI/342/19 Rady Miasta Gdyni z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gdyni w pobliżu Parku wyznaczono 2 punkty widokowe:

- przy drodze z Witomina do Kamiennej Góry,
- na wysokości Orłowa.

Inwentaryzacja przeprowadzona w 2019 r. oraz analiza opracowań planistycznych wskazują, że na terenach Parku i terenach przyległych nie występują dobrze zachowane ciągi widokowe oraz przedpola ekspozycji. Relatywnie najcenniejsze są wnętrza widokowe w dolinie Marszewskiego Potoku, w szczególności w górnej części doliny. Na pozostałych terenach ciągi widokowe wzdłuż granicy Parku zostały zabudowane. Miejscami w lukach zabudowy oraz nad nią widoczne są górne partie lasów strefy krawędziowej. Na żadnym odcinku potencjalnych ciągów widokowych ekspozycja nie zasługuje na ochronę.

3.2.5. Miasto Sopot

Miasto Sopot wyróżnia się w strefie przygranicznej z Parkiem Krajobrazowym dużymi walorami historyczno-kulturowymi krajobrazu. Część z tych walorów zlokalizowana jest również w granicach Parku Krajobrazowego.

W granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego i na terenach przyległych występują następujące obszary i obiekty objęte ochroną na podstawie wpisu do rejestru zabytków województwa pomorskiego:

- cmentarz żydowski i katolicki z kaplicą przedpogrzebową (obecnie budynkiem zarządu cmentarza) oraz grobowcem rodziny von Herbst (3 wpisy do rejestru: cmentarz przy ul. Malczewskiego 32, cmentarz katolicki z kaplicą przy ul. Malczewskiego 18-20, cmentarz przy ul. Malczewskiego 30-35) – w granicach Parku,
- zespół willowo-ogrodowy przy ul. 23 Marca – przy granicy Parku,
- kapliczka przy rogu Al. Niepodległości i ul. Malczewskiego – w oddaleniu 250 m od granicy Parku,
- zespół Strzelnicy Miejskiej, obecnie Hotel Opera – przy granicy Parku,
- willa z ogrodem przy ul. Abrahama – ok. 20 m od granicy Parku,
- dom przy ul. Abrahama – ok. 30 m od granicy Parku,
- willa przy ul. Andersa – ok. 130 m od granicy Parku,
- zespół willi z budynkiem gospodarczym przy ul. Andersa i Paderewskiego – ok. 120 m od granicy Parku,
- zespół willowo-parkowy przy ul. Mickiewicza – ok. 70 m od granicy Parku,
- dom przy ul. Struga – przy granicy Parku,
- sanatorium Ostsee, obecnie dom – przy granicy Parku,
- willa przy ul. Wybickiego – ok. 300 m od granicy Parku,
- willa przy ul. Wybickiego – ok. 270 m od granicy Parku,
- willa przy ul. Wybickiego – ok. 250 m od granicy Parku,
- dom przy ul. Wybickiego – ok. 120 m od granicy Parku,
- willa przy ul. Wybickiego – ok. 100 m od granicy Parku
- dom przy ul. Wybickiego – przy granicy Parku,
- zespół pałacowo-parkowy Stawowie przy al. Niepodległości 618 – częściowo w granicach Parku,

- układ urbanistyczno-krajobrazowy miasta Sopotu – teren Parku znajduje się w strefie ochronnej Zespołu urbanistyczno – krajobrazowego Sopotu (nazwa pierwotna wpisu) ze strefami ochronnymi wpisanego do rejestru zabytków województwa gdańskiego, decyzją l.dz. Kl.IX/0138/79 Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 12 lutego 1979 r. zmienioną decyzją w części dotyczącej likwidacji rygorów konserwatorskich ustanowionych dla nowej zabudowy decyzją l.dz. DOZ-OAiK-6700/252/08/10(KS-20) Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 marca 2010 r. – numer rejestru dawny – 771, aktualny nr rejestru 936. Decyzja obejmuje teren, na którym w IX-X wieku znajdował się lokalny ośrodek władzy (dzisiejsze grodzisko), w XII lub XIII wieku została założona wieś (od 1283 r. stanowiąca dobro klasztoru cystersów w Oliwie), od połowy XVI w. zaczęły powstawać rezydencje patrycjatu gdańskiego, a od lat 20. XIX w. zaczyna rozwijać się kurort nadmorski, tworząc najbogatszy w skali kraju kompleks zabudowy w stylu charakterystycznym dla europejskich kurortów nadmorskich z przełomu XIX/XX wieku. Obok wybitnych walorów przestrzennego dziedzictwa kulturowego Sopot posiada także wyjątkowe w skali naszego kraju walory przyrodniczo – krajobrazowe. Układ ma strefy ochrony konserwatorskiej: w strefie A-1 – rezerwat krajobrazu kulturowego Grodzisko wczesnośredniowieczne oraz jego strefy ochronne – ścisła ochrona konserwatorska, w strefie A-2 – konserwacji urbanistycznej – ścisła ochrona struktury przestrzennej, w strefie A-3 – restauracji urbanistycznej – ochrona struktury przestrzennej. Minister pozostawił nazwy stref ochrony otoczenia zespołu zabytkowego: B-1. Ograniczenia gabarytu i B-2. Ochroną krajobrazu.

Na terenie Parku zlokalizowanych jest kilka stref ochrony archeologicznej dla obiektów nie objętych ochroną poprzez wpis do wojewódzkiego rejestru stanowisk archeologicznych. Stanowisko archeologiczne wczesnośredniowieczne Grodzisko wpisane jest do rejestru zabytków pod nr rej. 333/A z dnia 28.02.1967 r., a w nowej księdze rejestru nr C - 41.

Miasto Sopot wyróżnia się wśród innych miast z terenu Parku Krajobrazowego występowaniem strefy uzdrowiskowej i związaną z nią zwiększoną ochroną w zakresie wysokości, zagęszczenia i gabarytów zabudowy. Objęcie ochroną dużych kwartałów miasta, a także dużej części Parku Krajobrazowego w strefie ochrony krajobrazowej wpisanej do rejestru zabytków województwa sprawiają, że na wysokości Sopotu występuje stosunkowo mniejsza ilość dysonansów krajobrazowych. Niestety, tutaj również nie zachowały się ciągi widokowe z dobrą ekspozycją terenów Parku. Zabudowa sąsiaduje bezpośrednio z terenami Parku Krajobrazowego, co sprawia, że nie występują dobrze zachowane przedpola ekspozycji.

Degradacji ulega jedna z potencjalnie cenniejszych dolin rozcinających strefę wysoczyznową – Dolina Świemirowska (Karlikowego Potoku). Została ona w większości przekształcona w ogródki działkowe z wszystkimi problemami tego typu terenów w miastach.

Inwentaryzacja krajobrazowa oraz Uchwała Nr XXXIX/522/2018 Rady Miasta Sopotu z dnia 26 marca 2018r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sopotu pozwalają na identyfikację na terenie Parku 4 punktów widokowych:

- na Łysej Polanie,
- na Strzeleckim Wzniesieniu koło Opery Leśnej,
- przy Zajęczym Wzgórzu,
- na południe od Doliny Świemirowskiej.

Kolejny jest zlokalizowany na Lisim Wzgórzu ok. 100 m od granic Parku.

3.2.6. Miasto Gdańsk

W odległości ok. 150 m od granic Parku Krajobrazowego zlokalizowany jest jedyny tak blisko położony pomnik historii obejmujący Zespół Pocystersko-Katedralny w Gdańsku Oliwie.

Oprócz kompleksu zabytkowych budynków i terenów pomnika historii na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego i w strefie bezpośrednio przyległej zinwentaryzowano następujące zabytki wpisane do rejestru województwa pomorskiego:

- zespół Klasztorny Brygidek – przyległy do Parku,
- Kuźnia Oliwska Muzeum – dawna kuźnia, ok. 50 m od granicy Parku,
- dwór przy Kuźni Oliwskiej – ok. 70 m od granicy Parku,
- dom mieszkalny przy Bytowskiej – ok. 80 m od granicy Parku,
- dwór, obecnie restauracja przy Bytowskiej – ok. 30 m od granicy Parku,
- zespół dworsko-parkowy przy Czyżewskiego – przy granicy Parku,
- budynek mieszkalny „Zameczek Mormonów” przy ul. Kwietnej – przy granicy Parku,
- układ urbanistyczny Starej Oliwy wraz z zespołem Potoku Oliwskiego – w części w granicach Parku,
- dwór IV przy Polanki – ok. 30 m od granicy Parku,
- dwór III przy Polanki – przy granicy Parku,
- zespół dworu II przy Polanki – przy granicy Parku,
- dwór V, zespół dworski – częściowo w granicach Parku,
- zespół Młyna przy ul. Spacerowej – ok. 100 m od granicy Parku.

Największe walory historyczno-kulturowe oprócz elementów wchodzących w skład pomnika historii (poza granicami Parku) ma układ urbanistyczny Starej Oliwy wraz z Doliną Potoku Oliwskiego – Doliną Radości.

Do gminnej ewidencji zabytków wpisane są następujące obiekty:

- dom mieszkalny przy ul. Spacerowej 3,
- dom mieszkalny przy ul. Spacerowej 2,
- dom mieszkalny przy ul. Spacerowej 4,
- budynek gospodarczy przy ul. Spacerowej 4,
- zespół studni wraz ze studnią zbiorczą ujęcia Dolina Radości przy Drodze Węglowej na działce 136,
- budynek gospodarczy przy ul. Bytowskiej 6,
- leśniczówka przy ul. Bytowskiej 6,
- dawna restauracja przy ul. Bytowskiej 5,
- budynek mieszkalny przy ul. Bytowskiej 3A,
- budynek mieszkalny przy ul. Bytowskiej 3 B,
- budynek mieszkalny przy ul. Bytowskiej 3.

Na terenie Gdańska w granicach TPK zinwentaryzowano następujące punkty widokowe:

- ze Wzgórza Pacholek – wieża widokowa,
- ze wzniesienia przy zakończeniu ul. Lipnickiej Drogi – na skraju Parku.

Ponadto w niedużej odległości zlokalizowany jest punkt widokowy na wzniesieniu w Niedźwiedniku.

Na terenie Parku nie zinwentaryzowano dobrze zachowanych ciągów widokowych. Kluczowymi ciągami widokowymi z ekspozycją na Park są: droga wojewódzka nr 472 oraz równoległe do granicy zachodniej Parku droga wojewódzka nr 468 i kolej SKM. Ekspozycja z tych ciągów widokowych na teren Parku jest ograniczona poprzez zwartą wysoką zabudowę usługowo-mieszkalną wzdłuż dróg i kolei.

Z punktu widzenia ochrony walorów krajobrazowych Parku, w tym walorów historyczno-kulturowych, największe znaczenie ma ochrona i właściwe zagospodarowanie dolin Rynarzewskiego Potoku, Potoku Prochowego i Doliny Radości (Oliwskiego Potoku). Korzystnym uwarunkowaniem jest to, że zostały one wpisane do rejestru zabytków (oprócz Rynarzewskiego Potoku) nie tylko jako obiekty, ale również jako obszary.

3.2.7. Gmina wiejska Wejherowo

W wykazie zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru województwa pomorskiego (stan na 30.10.2019 r.) w gminie wiejskiej Wejherowo nie wyszczególniono obiektów położonych w granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz na terenach bezpośrednio przyległych. We wskazaniach Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla gminnej ewidencji zabytków znalazły się następujące obiekty położone w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym:

- Bieszkowice nr 9 – dom mieszkalny,
- Bieszkowice nr 9 – dom mieszkalny,
- Gniewowo nr 15 – dom mieszkalny,
- Gniewowo naprzeciw szkoły – budynek gospodarczy – stodoła,
- Gniewowo – dawna szkoła obecnie magazyn,
- Gniewowo nr 19 dom mieszkalny,
- Gniewowo – zabudowa gospodarcza obok szkoły nr 27, dom mieszkalny,
- Nowy Dwór Wejherowski – kapliczka przydrożna,
- Nowy Dwór Wejherowski – dom mieszkalny,
- Nowy Dwór Wejherowski – dawna szkoła obecnie poczta,
- Reszki na przeciw 17 – szkoła,
- Reszki 10 – dom mieszkalny,
- Reszki 11 – dom mieszkalny,
- Reszki 13 – dom mieszkalny,
- Reszki 17 – dom mieszkalny,
- Zbychowo 11 – dawna szkoła,
- Zbychowo 11 – budynek gospodarczy obok szkoły,
- Zbychowo 18 – dom mieszkalny,
- Zbychowo 20 – dom mieszkalny,
- Zbychowo 22 – dom mieszkalny.

We wszystkich przypadkach wskazane do wpisu do gminnej ewidencji zabytków obiekty zlokalizowane są w historycznych najstarszych częściach miejscowości.

Uwzględniając te wskazania gmina opracowała i przyjęła Zarządzeniem nr 95/2017 Wójta Gminy Wejherowo Gminną Ewidencję Zabytków. Została ona zaimplementowana do Uchwały w sprawie gminnego programu opieki nad zabytkami z 2018 r.

Zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków i chronione na podstawie gminnego programu opieki nad zabytkami to:

- Bieszkowice, ul. Gdańska 59 – budynek mieszkalny,
- Bieszkowice, ul. Lipowa 2 budynek mieszkalny,
- Bieszkowice, ul. Szkolna 4 – szkoła, obecnie budynek mieszkalny,
- Bieszkowice ul. Heyki 1 – budynek mieszkalny,
- Bieszkowice, ul. Konny Trakt 21 – budynek mieszkalny,
- Gniewowo, ul. Cystersów 22 – leśniczówka,
- Gniewowo, ul. Cystersów 22 – budynek gospodarczy,
- Gniewowo, ul. Spacerowa 2 – szkoła i poczta,
- Gniewowo, ul. Spacerowa 25 – leśniczówka,
- Gniewowo, ul. Spacerowa 25 – starodrzew w zespole leśniczówki,
- Gniewowo, ul. Wejhera 1 – budynek gospodarczy,
- Gniewowo, ul. Wejhera 2 – leśniczówka,
- Gniewowo, ul. Wejhera 2 – stodoła,
- Gniewowo, ul. Wejhera 2 – hydrofornia,
- Gniewowo, ul. Wejhera 2 – starodrzew i teren zespołu,
- Gniewowo, ul. Wejhera 17a – budynek gospodarczy,
- Gniewowo, ul. Wejhera 17b – budynek mieszkalny,
- Gniewowo, ul. Wejhera 17b – pralnia, obecnie budynek gospodarczy,
- Nowy Dwór Wejherowski, ul. Wejherowska róg ul. Szkolnej – kapliczka przydrożna,
- Reszki – układ ruralistyczny wsi,
- Reszki – budynek mieszkalny na działce 45/4,
- Reszki – budynek gospodarczy na działce 45/4,
- Reszki 18 – szkoła,
- Reszki 18 – budynek gospodarczy, świetlica i mieszkalny,
- Zbychowo, ul. Kamienna 1 – budynek mieszkalny,
- Zbychowo, ul. Kamienna dz. 157 – krzyż,
- Zbychowo, ul. Spacerowa 2 – szkoła obecnie budynek mieszkalnych,
- Zbychowo, ul. Spacerowa 2 – budynek gospodarczy,

- Łężyce, dz. 9/1 – cmentarz wojskowy.

Ponadto poza granicami Parku, ale w jego wewnętrznej enklawie Łężyce w gminnej ewidencji zabytków znalazło się 10 obiektów, głównie w dawnym obiekcie dworskim i leśniczówce.

Na terenie Parku występują następujące stanowiska archeologiczne:

- grodzisko wczesnośredniowieczne w obrębie Gniewowo – wpisane do rejestru zabytków archeologicznych,
- pojedynczy kurhan w obrębie Zbychowo – nie wpisany do rejestru zabytków.

Ponadto, na obszarze gminy Wejherowo w granicach TPK znajdują się dwa stanowiska płaskie (bez własnej formy terenowej) wpisane do rejestru zabytków:

- cmentarzysko grobów skrzynkowych z wczesnej epoki żelaza w obrębie Zbychowo,
- cmentarzysko grobów skrzynkowych z wczesnej epoki żelaza w obrębie Łężyce.

Na podstawie Uchwały NR XXXV/423/2013 Rady Gminy Wejherowo z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wejherowo dotyczącej północnego fragmentu wsi Warszkowo, z tekstem i załącznikiem mapowym jednolitym, a także gminnego programu ochrony zabytków z 2018 r. ochronie poddaje się układy przestrzenne do zachowania ochrony konserwatorskiej i rewaloryzacji ze względu na wartość historyczną, kompozycyjną i kulturową oraz zachowane elementy historycznej struktury miejscowości:

a) Układy przestrzenne do zachowania, ochrony konserwatorskiej i rewaloryzacji ze względu na ich wartość historyczną, kompozycyjną i kulturową oraz zachowane elementy historycznej struktury (zaznaczone na mapie operatu):

- Gniewowo - wieś – układ i historyczna struktura,
- Reszki - wieś – układ i historyczna struktura,
- Zbychowo - wieś – układ i historyczna struktura.

b) Zespoły przestrzenne do zachowania, ochrony i rewaloryzacji ze względu na ich wartość historyczną, kompozycyjną i kulturową:

- Bieszkowice – wieś wraz z przysiółkami i wybudowaniami,
- Łężyce – zespół dworsko-parkowy i folwark z wsią pofolwarczną – poza terenem TPK, w strefie przyległej do granicy),
- Nowy Dwór Wejherowski – pojedyncze zachowane elementy historycznej struktury wsi.

Badania terenowe prowadzone w 2019 r. nie wskazują na występowanie istotnych dla ochrony walorów krajobrazowych Parku i dobrze zachowanych długich ciągów widokowych

w obrębie gminy Wejherowo. Jest to spowodowane zabudową dróg i przedpola ekspozycji. Na Polanie Dużej wyróżniono jeden krótki ciąg widokowy o potencjalnie największej wartości z punktem widokowym przy drodze ze Zbychowa do Reszek – zdegradowany przez obiekt infrastruktury gazowej.

3.2.8. Gmina Szemud

Na terenie gminy Szemud w granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego nie występują zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Nie zidentyfikowano również z terenu Parku zabytków, które byłyby zgłoszone do wpisu rejestrowego na podstawie gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2013-2017.

Zinwentaryzowano na terenie Parku tylko jeden obiekt wpisany do gminnej ewidencji zabytków – kapliczka naprzeciw jeziora Czarnego przy drodze.

Na terenie Parku Krajobrazowego w granicach gminy Szemud nie występują stanowiska archeologiczne objęte ochroną na podstawie wpisu do wojewódzkiego rejestru.

3.3. Obszary i obiekty kluczowe dla ochrony cech charakterystycznych Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego

3.3.1. Wnętrza krajobrazowe

Na terenie Parku zinwentaryzowano 3 typy wnętrz krajobrazowych o kluczowych walorach dla zachowania cech charakterystycznych krajobrazu Parku:

Wnętrza krajobrazowe z jeziorami, głównie ze ścianami zmykającymi leśnymi, rzadko łąkowo-pastwiskowymi – obejmują:

a) jeziora w otoczeniu leśnym:

- Borowo,
- Pałsznik,
- Krypko,
- Wygoda,
- Rąbówko,
- Czarne,
- Długie,

b) jeziora w otoczeniu leśno-łąkowym zdegradowanym przez zabudowę:

- Okuniewo,
- Bieszkowickie,
- Zawiat,
- Wyspowo.

Fot. 3. Wnętrze krajobrazowe jeziora Wyspowo.

Wnętrza krajobrazowe polan leśnych – obejmują:

- a) złożone i zróżnicowane przestrzennie wnętrze Dużej Polany w obrębie miejscowości Nowy Dwór Wejherowski, Zbychowo, Reszki i Bieszkowice,
- b) mniej złożone wnętrza Małej Polany oraz wyłączonej z Parku polany Łężyce,
- c) polany mniejsze:
  - Nowiny,
  - Biała,
  - rozgałęzienia doliny Cedronu,
  - Borowo,
  - Okuniewo,
  - Bernadowo,
  - Gołębiewo,
  - Leśna Polana,
  - Leśniczówka Zbychowo,
  - Mała polana Łężyce.

Polany Duża i Mała podlegają narastającej presji budowlanej z niekorzystnym rozlewaniem się swobodnych form architektonicznych zabudowy jednorodzinnej

i letniskowej. Polany mniejsze, z wyjątkiem np. Bernadowo, są mniej zagrożone procesami degradacji.

Wnętrza krajobrazowe i zespoły wewnątrz krajobrazowych dolin rozcinających wysoczyznę – charakteryzują się współwystępowaniem cennych elementów struktury przyrodniczej i kulturowo-historycznej, a także zróżnicowanym stopniem degradacji tych walorów. Wnętrzami i zespołami wewnątrz dolinnych kluczowymi dla zachowania walorów przyrodniczo-kulturowych i estetycznych Parku są:

- Dolina Cedronu rozgałęzieniami Białej i Młynków,
- Dolina Zagórskiej Strugi,
- Dolina Marszewskiej Strugi w Pustkach Cisowskich,
- Dolina Kaczej z dolinką boczną Potoku Źródła Marii,
- Dolina Swelini,
- Dolina Rynarzewskiego Potoku,
- Dolina Potoku Prochowego (Świeżej Wody),
- Dolina Radości Potoku Oliwskiego z odnogą doliny Czystej Wody,
- Dolina Huzarów,
- Dolina Strzyży,
- Dolina Gościcina – jako jedyna położona jest na wysoczyźnie i nie rozcina jej krawędzi, a także ma charakter wyłącznie leśny.

3.3.2. Przedpola ekspozycji, osie i ciągi widokowe

Wieloletnie i bardzo intensywne procesy urbanizacyjne w Wejherowie, Redzie, Rumi, Gdyni, Sopocie i Gdańsku sprawiły, że od strony północnej, południowej i wschodniej nie zachowały się przedpola ekspozycji właściwie prezentujące walory fizjonomiczne krajobrazu pokrytej lasem strefy krawędziowej Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Zabudowa zniszczyła osie widokowe i w większości historyczne osie kompozycyjne.

Intensywna urbanizacja na większości obszarów miast Parku wkroczyła w niższe partie strefy krawędziowej, a na niektórych odcinkach pokryła wyższe stoki wysoczyzny. Wtargnęła także w rozszerzenia dolin rozcinających wysoczyznę. Obecnie zwarta zabudowa mieszkaniowa i usługowa bezpośrednio sąsiaduje z granicą Parku. Nie zachowały się przedpola ekspozycji między zabudową a Parkiem. Nie udało się również ograniczyć zabudowy w strefie przyparkowej zarówno pod względem gabarytów, jak i wysokości. Niestety, na stokach strefy krawędziowej oraz w rozszerzeniach końcowych odcinków dolin powstały również osiedla tzw. wielkiej płyty z budynkami sięgającymi 10 kondygnacji. Dalszą degradację powodują urządzenia telekomunikacyjne, inne obiekty infrastruktury technicznej oraz obiekty usługowe, infrastruktury drogowej i komunikacyjnej, w tym charakteru wojskowego.

Przedpola ekspozycji umożliwiające obserwację bardzo wysokich walorów fizjonomicznych krajobrazu leśnego strefy krawędziowej TPK zostały zabudowane. Jedynym

wyjątkiem jest pozostawione ze względów fizjograficznych bez zabudowy torfowisko między Parkiem a osiedlem Wielki Kack (Jezioro Kackie). Przedpole ekspozycji nie jest tu zbyt głębokie, ale dzięki izolacji przestrzennej od zabudowy i dużemu kontrastowi strefy szuwarów z zalesioną wysoczyzną, walory widokowe tego terenu są duże.

Ekspozycja południowej enklawy Parku od strony zachodniej, mniej zurbanizowanej, jest z kolei zaburzona drogą ekspresową S6 i towarzyszącymi jej obiektami infrastruktury drogowej i technicznej, terenami lotniska w Gdańsku oraz strefami zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Tutaj również nie zachowały się dobrze przedpola ekspozycji zalesionej w granicach Parku wysoczyzny.

Na terenach gmin Szemud oraz Wejherowo gmina wiejska następuje coraz bardziej intensywna zabudowa przedpola ekspozycji na tereny Parku w paśmie przyległym do niego: Koleczkowo – Bożanka – Dębnik – Szemud – Grabowiec. Stosunkowo dobrze zachowały się przedpola ekspozycji w obrębie ciągle dominujących gruntów rolnych w Przetoczynie, Sopieszynie i Ustarbowie. Bardziej na północ na terenach Małego Gowina i Pętkowic strefa przedpola ekspozycji ponownie jest silnie zabudowana.

Analiza obecnych tendencji rozwoju zabudowy strefy przyparkowej, w tym analiza miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pozwala na wyciągnięcie wniosku, że teren Parku będzie podlegać postępującej izolacji przestrzennej ze strony zabudowy, w tym również ograniczenia przedpola ekspozycji.

Przedpola ekspozycji wewnątrz Parku w obrębie Polany Dużej i Małej zachowały się w różnym stopniu. Jedynym obszarem o dobrze zachowanych przedpolach ekspozycyjnych typowych dla historycznego kulturowego krajobrazu rolniczego obu polan jest obszar między Reszkami i Pińskiem. Zachowały się tam duże strefy rolne oraz zwarty układ ruralistyczny Reszków. Na terenach Zbychowa, Nowego Dworu Wejherowskiego i Bieszkowic, a także Gniewowa dawne przedpola ekspozycji na strefę leśną i strefę zwartej historycznej zabudowy wsi zostały w większości perforowane zabudową. Miejscami ma ona charakter zwarty, typowy dla stref semiurbanizacji i suburbanizacji.

Zmniejszająca się powierzchnia dobrze zachowanych przedpola ekspozycyjnych na teren Parku z zewnątrz, jak i na polanach parkowych jest jednym z głównych przejawów degradacji walorów widokowych. Z tą degradacją powiązane jest zanikanie osi widokowych, ciągów ekspozycyjnych oraz dawnych osi kompozycyjnych.

3.3.3. Punkty widokowe

Na terenie Parku i przy jego granicach zlokalizowane są następujące istotne punkty widokowe:

- wzniesienie w Redzie Marianowie – ok. 200 m od granicy Parku,
- wzniesienie u wylotu Doliny Zagórskiej Strugi przy dawnych miejscach usytuowania baterii przeciwlotniczej,
- wzniesienie w lasach nad Doliną Marszewskiej Strugi,
- wzniesienie w Gdyni na Wzgórzu św. Maksymiliana – ok. 300 m od granicy Parku,
- wzniesienie Lisiego Wzgórza w Sopocie – ok. 200 m od granicy Parku,
- Wzniesienie Strzeleckie – ok. 100 m od granicy Parku koło Opery Leśnej,
- wzniesienie Łysa Góra w Sopocie,
- wzniesienie na wysokości Stadionu Leśnego i Zajęczego Wzgórza,
- wzniesienie nad Doliną Świemirowską,
- wieża widokowa na Wzgórzu Pacholek,
- wzniesienie na wysokości ss. Krasickiego w Gdańsku Oliwie,
- wzniesienie na wysokości Niedźwiednika – ok. 50 m od granicy Parku,
- wzniesienie przy drodze ze Zbychowa do Reszek – zdegradowane przez stację rozdzielczą gazociągu wysokiego ciśnienia.

Wszystkie wymienione wyżej punkty widokowe, z wyjątkiem ostatniego, zlokalizowane są w strefie krawędziowej wysoczyzny z ofertą otwarcia widokowych na morze i tereny miast. Najlepiej zachowanym i wyeksponowanym miejscem jest Wzgórze Pacholek w Gdańsku Oliwie. Inwentaryzacja terenowa wskazuje na potencjalne występowanie bardzo wielu miejsc na krawędzi wysoczyzny, które mogłyby stać się cennymi punktami widokowymi. Ich realizacja wymagałaby jednak usunięcia drzew, co nie byłoby korzystne dla struktury przyrodniczej Parku.

3.3.4. Ciągi widokowe i krajobrazowe

Ze względu na silną degradację przedpola ekspozycji terenu Parku od strony północnej, wschodniej i południowej, walory widokowe z głównych ciągów widokowych biegnących przez miasta często równoległe do granicy Parku są ograniczone i sprowadzają się najczęściej do ekspozycji ponad budynkami i w lukach między nimi górnych partii strefy krawędziowej z lasem. Na odcinkach, gdzie ciągi widokowe przecinają Park Krajobrazowy nie występują

dalekie panoramy, ponadto wzdłuż dróg sytuowane są ekrany akustyczne i reklamy. Najważniejszymi ciągami widokowymi z taką charakterystyką panoram są:

- obwodnica Trójmiejska w ciągu drogi ekspresowej S6,
- droga krajowa 6,
- droga wojewódzka 472,
- droga wojewódzka 218,
- droga wojewódzka 474,
- droga wojewódzka 224.

Ważnym ciągiem widokowym o podobnych uwarunkowaniach występowania otwarć widokowych na Park jest kolej SKM.

W strefie krawędziowej wewnątrz Parku ciągi widokowe rzadko oferują występowanie dalekich i szerokich panoram. W rozcinających strefę krawędziową dolinkach występuje zabudowa oraz duże strefy zieleni urządzonej i nieurządzonej, w tym o leśnym charakterze. Zazwyczaj przy dostępnych ciągach widokowych wewnątrz Parku charakterystyczna jest duża zmienność niezbyt odległych otwarć widokowych o różnych walorach. Generalnie im dalej w głąb Parku, otwarcia widokowe mają bardziej naturalny charakter i są mniej zdegradowane przez zabudowę.

Najważniejszymi ciągami widokowymi wewnątrz Parku w strefie krawędziowej są:

- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Cedronu,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Zagórskiej Strugi,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Radości,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Świeżej Wody,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Ewy,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Bobrów,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Rynarzewskiej,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Świemirowskiej,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Bernadowskiej,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Maruszewskiej Strugi.

Występowanie zwartych lasów łągowych i innych w dolinie Kaczej, Swelini, Gościciny oraz Strzyży ogranicza możliwość kwalifikacji szlaków turystycznych i dróg leśnych w tych dolinach do dobrze zachowanych ciągów widokowych.

Na terenach wierzchwinowych w obrębie polan leśnych najlepiej zachowały się fragmenty ciągów widokowych z widokami na miejscowości Reszki, Zbychowo oraz Wielki Kack.

Przedstawione wyżej uwarunkowania powodują, że funkcjonalność ciągów widokowych jako liniowych obiektów dalekiej obserwacji terenów Parku jest ograniczona. Drogi i szlaki wewnątrz Parku lub blisko jego granic funkcjonują najczęściej jako tzw. drogi krajobrazowo-pejzażowe umożliwiające obserwację terenów bliskiego otoczenia w często zmieniających się sekwencjach widoków wraz z przemieszczaniem się po Parku. Najważniejszymi drogami pejzażowymi na terenie Parku są drogi (oznaczono na mapie operatu):

- z Wejherowa, przez Sopieszyno do Przetoczyna – znacząco zdegradowana przez rozrastającą się zabudowę,
- z Nowego Dworu Wejherowskiego do skrzyżowania z drogą wyżej wymienioną,
- ze Zbychowa do Redy,
- z Koleczkowa do Bieszkowic,
- z Koleczkowa do Chyloni,
- z Wielkiego Kacka do Brodwina,
- z węzła na Obwodnicy Trójmiasta koło CH Osowa do Gdańska Oliwy,
- z węzła na Obwodnicy Trójmiejskiej koło Lotniska Wałęsy do Niedźwiednika.

4. Ocena skuteczności ochrony strukturalnych elementów krajobrazu w ujęciu geoekologicznym – ekosystemów

Na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego ocenia się następująco skuteczność ochrony poszczególnych typów ekosystemów naturalnych i seminaturalnych:

- ekosystemy leśne – w ujęciu strukturalnym zasięgów przestrzennych nie odnotowano istotnego zmniejszenia się powierzchni lasów na terenie Parku. W tym aspekcie dotychczasowa ochrona jest skuteczna. Odnotowuje się natomiast przejawy wewnętrznej degradacji struktury biocenoz na skutek wzrastającej antropopresji rekreacyjno-wypoczynkowej i innych form użytkowania,
- ekosystemy wodne – nie odnotowano dużych degradacyjnych zmian dla jezior położonych w otoczeniu leśnym. Dla jezior Okuniewo, Wyspowo, Bieszkowice i Zawiat położonych częściowo przy terenach rolnych odnotowano znaczny wzrost antropopresji związanej z zabudową strefy brzegowej oraz zwiększoną intensywnością użytkowania rekreacyjno-wypoczynkowego. Nie odnotowuje się w granicach Parku bardzo dużych przekształceń w obrębie ekosystemów wód płynących. Rośnie natomiast presja regulacyjna związana z ochroną przeciwpowodziową w strefie krawędziowej wysoczyzny przy granicy z układami urbanistycznymi dużych miast. Dotychczasową skuteczność ochrony rzek i jezior w granicach Parku, poza Jeziorami Okuniewo, Wyspowo, Bieszkowice i Zawiat, należy uznać za dostateczną, a jeziora zlokalizowane w granicach rezerwatu przyrody są chronione w stopniu dobrym pod względem osiągniętej skuteczności,
- ekosystemy torfowiskowe – podlegają procesom degradacyjnym związanym z bezpośrednim i pośrednim oddziaływaniem człowieka, oraz naturalnym procesom przekształceń związanych ze zmianami klimatycznymi i ewolucją morfologiczną. Skuteczność ochrony tych ekosystemów należy uznać za dostateczną, ale przy wzrastających presjach antropogenicznych i naturalnych wymagają one podejmowania bardziej aktywnych działań ochronnych,
- ekosystemy szuwarów i ziołorośli – stanowią dynamiczny kompleks ekosystemów związanych z naturalnymi procesami sukcesji ekologicznej stref brzegowych jezior, rzek, wilgotnych łąk. Skuteczność ich dotychczasowej ochrony należy uznać za dostateczną,
- ekosystemy łąkowe – zmniejsza się udział tych ekosystemów w strukturze użytkowania. Najszybciej degradacji ulegają łąki wilgotne w dolinach rzecznych i strefach brzegowych jezior, które na skutek naturalnej sukcesji ekologicznej przekształcają się w zbiorowiska szuwarów, zadrzewień i po długim okresie – lasów łąkowych lub olsów. Łąki zmiennowilgotne i świeże w dolinach rzecznych zachowały się w lepszej strukturze, podobnie jak łąki świeże. Na terenach pozadolinnych na obszarze Parku nie odnotowuje się występowania dużych ekosystemów łąkowych.

Skuteczność ochrony łąk na terenie Parku należy uznać za dostateczną z narastającą tendencją do pogarszania się,

- ekosystemy gruntów ornych – na terenie Parku są szybko zanikającymi elementami struktury krajobrazu. Odnotowuje się ich intensywne przekształcanie na skutek zabudowy, a także przeobrażanie się w różne formy nieużytków z roślinnością ruderalną oraz zadrzewieniami. Typowe kiedyś dla krajobrazów Polan Wejherowskich Małej i Dużej układy krajobrazowe z dominacją gruntów ornych występują obecnie na znacznie mniejszych powierzchniach i w dużych układach przestrzennych zachowały się tylko koło wsi Reszki (rejon Reszki – Pińskie – Piecewo). Analiza miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego kierunkowych rozwojów zabudowy ze studiów gminnych i decyzji o warunkach zabudowy wskazuje, że planuje się zabudowę ok. 4/5 terenu Małej Polany i niemal całą północną część Dużej Polany w rejonie Nowy Dwór Wejherowski i Zbychowo. Skuteczność ochrony krajobrazów gruntów rolnych terenu Parku jest niewielka.

Badania inwentaryzacyjne wskazują na generalnie niewielką skuteczność ochrony ekosystemów pozostających w prywatnej własności i otwartych. Największym zagrożeniem dla skuteczności ochrony krajobrazowej struktury ekologicznej terenu Parku jest dynamiczna zabudowa oraz procesy będące jej następstwem, takie jak wzrost penetracji terenów leśnych i otwartych, wzrost natężenia ruchu samochodowego i innych obciążeń środowiskowych (np. pozyskiwania wody, odprowadzania ścieków, śmiecenia, hałas, zanieczyszczenie powietrza).

5. Ocena skuteczności ochrony powiązań ekologicznych w granicach Parku i z innymi obszarami przyrodniczo cennymi

Badania inwentaryzacyjne wskazują na nieskuteczność dotychczasowej ochrony powiązań ekologicznych między dwiema enklawami Parku (północną i południową) w granicach położonej między nimi otuliny. W ostatnich 25 latach bardzo pogłębiło się rozcięcie i izolacja obu enklaw Parku – większej północnej i mniejszej południowej. Między tymi enklawami zlokalizowany jest szeroki na ok. 1 km pas bardzo intensywnej urbanizacji na osi Dąbrowa – Karwiny – Wielki Kack – Mały Kack, wraz z kluczową osią komunikacyjną drogi wojewódzkiej 474 i linią kolejową. W paśmie tym zaniknęły strukturalne, lądowe połączenia korytarzy ekologicznych o charakterze leśno-zadrzewieniowym, najbardziej odpowiednie dla zachowania integracji dwu leśnych enklaw parku. Plany zagospodarowania wskazują na dalszy wzrost urbanizacji. Otulina Parku we wspomnianej strefie intensywnej urbanizacji nie spełniła żadnej z funkcji ochronnych.

Ostatecznie zabudowane zostało również pasmo potencjalnych powiązań ekologicznych terenu Parku od północy w granicach Wejherowa i Rumi. Nastąpiło ostateczne zerwanie już 25 lat temu bardzo słabych powiązań strukturalno-funkcjonalnych typowych dla TPK krajobrazów z Puszcą Darżlubską.

Na południu rozbudowie uległo pasmo urbanizacji Gdańska przerywające łączność przestrzenną z Otomińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

Na zachodzie, na skutek intensywnej urbanizacji w rejonie Sopieszyna, Przetoczyna, Małego i Wielkiego Gowina, Ustarbowa i Szemudu, pogłębia się izolacja przestrzenna z terenami przyrodniczo cennymi Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Łeby i Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Redy i Łeby. Zachodnia i południowo-zachodnia otulina TPK w świetle analiz wzrostu zabudowy nie zapewnia skuteczności funkcji ochronnej oraz przeciwdziałania postępującej izolacji przestrzennej krajobrazów terenu Parku.

W świetle wykonanych analiz powiązania ekologiczne Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego należą bez wątpienia do najmniej skutecznie chronionych celów ochrony Parku.

6. Ocena skuteczności ochrony najcenniejszych obszarów przyrodniczo-kulturowych

Najcenniejsze obszary nagromadzenia walorów przyrodniczo-kulturowych występują w strefie krawędziowej wysoczyzny, wzdłuż pasma urbanistycznego Trójmiasta. Strefa krawędziowa Parku w granicach administracyjnych miast Wejherowo, Reda, Rumia, Gdynia, Sopot, Gdańsk, oprócz największego zróżnicowania warunków przyrodniczych rzeźby terenu i systemu hydrograficznego, charakteryzuje się najwyższymi walorami historyczno-kulturowymi. Większość walorów kulturowych chronionych poprzez wpis do rejestru zabytków występuje na terenach miejskich przyległych do granicy Parku, np. jedyny w pobliżu Parku pomnik historii – Zespół Pocystersko-Katedralny w Gdańsku Oliwie. Część obiektów i układów krajobrazowych o znaczeniu historyczno-kulturowym zlokalizowana jest w obrębie wąskich dolinek rzecznych rozcinających krawędź wysoczyzny już w granicach Parku.

Skuteczność ochrony harmonijnych krajobrazów przyrodniczo-kulturowych o znaczeniu krajowym, tj. Lasów Oliwskich, Lasów Sopotkich i Kalwarii Wejherowskiej ocenia się na dostateczną. Nie odnotowano na tych terenach w granicach Parku istotnego zwiększenia się terenów zabudowanych, zachowane są podstawowe elementy struktury ekologicznej i historyczno-kulturowej krajobrazu. Stosunkowo niewiele w porównaniu do terenów przyległych miast jest tu dysonansów krajobrazowych.

Skuteczność ochrony obszarów o znaczeniu regionalnym występujących w strefie krawędziowej, tj. lasów i doliny Zagórskiej Strugi na wysokości Rumi, lasów i doliny Marszewskiej Strugi na wysokości Gdyni Chyloni, lasów na wysokości Gdyni Działek Leśnych i Grabówka, lasów na pograniczu Lasów Sopotkich i Oliwskich oraz lasów z niewielkimi dolinkami na wysokości Gdańska Wrzeszcza również ocenia się za dostateczną.

Istotnym problemem w ochronie walorów krajobrazowych Parku jest niszczenie ekspozycji widokowej zalesionej strefy krawędziowej z głównych ciągów widokowych zlokalizowanych wzdłuż wybrzeża morskiego. Wznoszące się ponad 100 m i zalesione wzgórza strefy krawędziowej są coraz silniej przesłaniane zabudową miejską, w tym szczególnie niekorzystną zabudową średniowysoką i wysoką, a także wielkokubaturowymi budynkami usługowymi. Proces w ostatnich 25 latach znacznie się pogłębił. Skutkuje m.in. eliminacją przedpoli ekspozycyjnych walorów widokowych unikatowej strefy krawędziowej.

Ocena stanu zinwentaryzowanych zabytków wpisanych do rejestru oraz chronionych na podstawie wpisu do ewidencji gminnej wskazuje na dużą skuteczność ochrony. Nie odnotowano na terenie Parku znaczącego obniżenia się ich wartości kulturowo-historycznych.

7. Ocena skuteczności ochrony krajobrazów wyznaczonych metodą audytu krajobrazowego

Poniżej przedstawiono ocenę skuteczności ochrony krajobrazów zinwentaryzowanych na terenach TPK metodą audytu krajobrazowego. W tabeli krajobrazów z operacie krajobrazowym – część inwentaryzacyjna – wyszczególnione zostały przejawy zagrożenia poszczególnych krajobrazów, które zadecydowały o przedstawionej niżej ocenie skuteczności ochrony.

Tabela 2. Ocena skuteczności ochrony krajobrazów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego

Jednostka krajobrazowa	Skuteczność ochrony
1D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gniewowa, Wejherowa, Redy i Rumi	Dostateczna z wyjątkiem strefy styku z układami urbanistycznymi miast
2D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Łęczyc i Gdyni	Dostateczna z wyjątkiem strefy styku z układami urbanistycznymi miast oraz drogi S6
3D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Wiczlina, Dąbrowy, Karwin i Małego Kacka	Dostateczna z wyjątkiem strefy styku z układami urbanistycznymi miast oraz drogi S6
4D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Lasów Sopotkich i Lasów Oliwskich	Dostateczna z wyjątkiem strefy styku z układami urbanistycznymi miast wnikającymi w teren leśny głębokimi półwyspami oraz drogi S6 i 218. Teren zagrożeń skuteczności ochrony związanej z wyjątkowo intensywnym wykorzystaniem rekreacyjno-wypoczynkowym
5D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska Złotej Karczmy i Wrzeszcza	Dostateczna z wyjątkiem strefy styku z układami urbanistycznymi miast wnikającymi w teren leśny głębokimi półwyspami oraz drogi 472. W części północnej teren zagrożeń skuteczności ochrony związanej z wyjątkowo intensywnym wykorzystaniem rekreacyjno-wypoczynkowym
6D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska	Dostateczna z wyjątkiem strefy styku z układami urbanistycznymi miast
1C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Sopieszyno, Przetoczyno Małe Gowin, Duże Gowino, Pętkowice	Dobra z tendencją do pogorszenia przy drogach 224 i 218
2C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Czarna Dąbrówka	Dobra z tendencją do pogorszenia przy drodze 224
3C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Bieszkowice	Dobra z tendencją do pogorszenia przy jeziorach Zawiat i Bieszkowice oraz drodze 218
1C-A.3a – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk borowych rejonu Bieszkowice	Dobra z tendencją do pogorszenia przy jeziorze Bieszkowice

Jednostka krajobrazowa	Skuteczność ochrony
1G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Cedronu	Dobra z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych i wzrostu zadrzewień oraz lasów
2G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Rynarzewskiego	Dostateczna z tendencją do pogorszenia przy drodze 218
3G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Prochowego	Dobra z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych i wzrostu zadrzewień oraz lasów
4G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Gościciny	Dobra z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych i wzrostu zadrzewień oraz lasów
1G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Potoku Kacza	Dobra z wyjątkiem terenów przy drodze S6, z tendencją do zaniku szuwarów i niewielkich pozostałości łąk
2G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Swelini	Dobra z tendencją do zaniku szuwarów i niewielkich pozostałości łąk
3G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Strzyży	Dobra
1H-A.1a – krajobraz obniżeń z wodami powierzchniowymi jezioru rejonu Rezerwatu Pełcznica	Dobra z narastającą presją turystyczną
1G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk doliny Zagórskiej Strugi	Dobra z wyłączeniem infrastruktury gazowej
2G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk Doliny Marszewskiego Potoku	Dostateczna z wyłączeniem układu drogowego
1G-B.8e – dolinny krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód Doliny Radości (Potoku Oliwskiego)	Dostateczna z tendencją do zaniku łąk i stawów
1B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola polany Gniewowo	Niedostateczna – bardzo intensywny rozwój chaotycznej zabudowy
2B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola części polany Nowy Dwór Wejherowski, Zbychowo, Bieszkowice, w rejonie Reszki – Bieszkowice	Niedostateczna ze względu na intensywną i chaotyczną zabudowę z wyjątkiem terenów przy wsi Reszki
1B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Nowy	Niedostateczna – bardzo intensywny rozwój chaotycznej zabudowy

Jednostka krajobrazowa	Skuteczność ochrony
Dwór Wejherowski – Zbychowo	
2B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Bieszkowice przy jeziorach	Niedostateczna – bardzo intensywny rozwój chaotycznej zabudowy
1C-B.8e – pagórkowaty krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód Kalwarii Wejherowskiej	Dobra
1B-C.12a – falisty krajobraz przemysłowy i energetyczny dużych kompleksów przemysłowych polany Łężyce (wyłączonej z Parku)	Obszar wyłączony z parku i otuliny z postępującą dewastacją i degradacją walorów krajobrazowych

Na podstawie zestawienia tabelarycznego należy stwierdzić, że najmniejszą skutecznością ochrony charakteryzują się krajobrazy otwarte rolne Polan Wejherowskich. Najskuteczniejsza jest ochrona krajobrazów leśnych z wyjątkiem stref styku z terenami zurbanizowanymi. Obszarami szczególnej uwagi ze względu na występujące negatywne tendencje i dużą presję rekreacyjno-wypoczynkową (miejscami również inwestycyjną) są doliny rzeczne rozcinające strefę krawędziową wysoczyzny, a także strefy brzegowe jezior położonych częściowo przy terenach nieleśnych.

8. Ocena skuteczności ochrony elementów struktury kompozycyjnej architektoniczno-krajobrazowej

8.1. Ocena skuteczności ochrony wnętrz krajobrazowych

Skuteczność ochrony wnętrz krajobrazowych z jeziorami, głównie ze ścianami zamykającymi leśnymi, rzadko łąkowo-pastwiskowymi przedstawia się następująco:

1) jeziora w otoczeniu leśnym:

- Borowo – dostateczna skuteczność ochrony,
- Pałsznik – dobra skuteczność ochrony,
- Krypko – dobra skuteczność ochrony,
- Wygoda – dobra skuteczność ochrony,
- Rąbówko – dobra skuteczność ochrony,
- Czarne – dostateczna skuteczność ochrony,
- Długie – dostateczna skuteczność ochrony,

2) jeziora w otoczeniu leśno-łąkowym zdegradowanym przez zabudowę:

- Okuniewo – niedostateczna skuteczność ochrony ze względu na zbyt intensywne zagospodarowania wędkarskie,
- Bieszkowickie – niedostateczna skuteczność ochrony, ale korzystniejsza niż przy pozostałych jeziorach ze względu na odsunięcie zabudowy od brzegu,
- Zawiat – niedostateczna skuteczność ochrony ze względu na zbyt intensywne zagospodarowania osadnicze oraz wykorzystanie rekreacyjne,
- Wyspowo – niedostateczna skuteczność ochrony ze względu na zbyt intensywne zagospodarowania osadnicze oraz wykorzystanie rekreacyjne.

Skuteczność ochrony wnętrza krajobrazowych polan leśnych przedstawia się następująco:

- złożone i zróżnicowane przestrzennie wnętrze dużej polany w obrębie miejscowości Nowy Dwór Wejherowski, Zbychowo, Reszki i Bieszkowice – niedostateczna skuteczność ochrony ze względu na zbyt intensywne zagospodarowania osadnicze i usługowe (z wyjątkiem wsi Reszki),
- mniej złożone wnętrze małej polany – niedostateczna skuteczność ochrony ze względu na zbyt intensywne zagospodarowania osadnicze i usługowe,

Skuteczność ochrony polan mniejszych przedstawia się następująco:

- Nowiny – niedostateczna skuteczność ochrony ze względu na zmniejszenie powierzchni przedpoli ekspozycji (zadrzewienie i zalesienia oraz plantacje),

- Biała – dobra skuteczność ochrony,
- rozgałęzienia doliny Cedronu – dobra skuteczność ochrony,
- Borowo – dostateczna skuteczność ochrony,
- Okuniewo – dostateczna skuteczność ochrony,
- Bernadowo – niedostateczna skuteczność ochrony ze względu na postępującą zabudowę,
- Gołębiewo – dostateczna skuteczność ochrony,
- Leśna Polana – dostateczna skuteczność ochrony,
- Leśniczówka Zbychowo – dobra skuteczność ochrony,
- Mała Polana Łężycka – dostateczna skuteczność ochrony.

Skuteczność ochrony wewnątrz krajobrazowych dolin oraz zespołów wewnątrz krajobrazowych dolin rozcinających wysoczyznę przedstawia się następująco:

- Dolina Cedronu rozgałęzieniami Białej i Młynków – dostateczna skuteczność ochrony z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych na rzecz zadrzewień i lasów,
- Dolina Zagórskiej Strugi – dostateczna skuteczność ochrony z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych na rzecz zadrzewień i lasów,
- Dolina Marszewskiej Strugi w Pustkach Cisowskich – dostateczna skuteczność ochrony z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych na rzecz zadrzewień i lasów,
- Dolina Kaczej z dolinką boczną Potoku Źródła Marii – dobra skuteczność ochrony,
- Dolina Swelini – dostateczna skuteczność ochrony z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych na rzecz zadrzewień i lasów,
- Dolina Rynarzewskiego Potoku – dostateczna skuteczność ochrony z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych na rzecz zadrzewień i lasów,
- Dolina Potoku Prochowego (Świeżej Wody) – dostateczna skuteczność ochrony z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych na rzecz zadrzewień i lasów,
- Dolina Radości Potoku Oliwskiego z odnogą doliny Czystej Wody – dostateczna skuteczność ochrony z tendencją do niekorzystnego zmniejszania się otwartych terenów łąkowych na rzecz zadrzewień i lasów,
- Dolina Huzarów – dobra skuteczność ochrony,

- Dolina Strzyży – dobra skuteczność ochrony,
- Dolina Gościcina – dobra skuteczność ochrony.

8.2. Ocena skuteczności ochrony przedpoli ekspozycji, osi i ciągów widokowych

8.2.1. Przedpola ekspozycji

W części inwentaryzacyjnej operatu krajobrazowego przedstawiono charakterystykę zmian w strukturze przestrzennej przedpoli ekspozycyjnych na terenie Parku oraz z terenów poza Parkiem w jego kierunku. Z analizy tej wynika, że ochrona przedpoli ekspozycyjnych w Parku oraz na terenach przyległych z widokiem na Park jest nieskuteczna. Pogłębiają się procesy zabudowy przedpoli ekspozycji zarówno w strefie krawędziowej wysoczyzny, jak i od strony południowej i zachodniej. Ich degradacja dotyczy także niemal wszystkich polan, w tym najważniejszych: Małej i Dużej. Jedynie koło wsi Reszki zachowały się rozległe niezabudowane przedpola ekspozycyjne o charakterze rolniczym, typowe kiedyś dla krajobrazu Parku w granicach leśnych polan.

8.2.2. Punkty widokowe

Ocena skuteczności ochrony punktów widokowych na terenie Parku i przy jego granicach przedstawia się następująco:

- wzniesienie w Redzie Marianowie – ok. 200 m od granicy Parku – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie u wylotu Doliny Zagórskiej Strugi przy dawnych miejscach usytuowania baterii przeciwlotniczej – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie w lasach nad Doliną Marszewskiej Strugi – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie w Gdyni na Wzgórzu św. Maksymiliana – ok. 300 m od granicy Parku – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie Lisiego Wzgórza w Sopotcie – ok. 200 m od granicy Parku – dostateczna skuteczność ochrony,
- Wzniesienie Strzeleckie ok. 100 m od granicy parku koło Opery Leśnej – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie Łysa Góra w Sopotcie – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie na wysokości Stadionu Leśnego i Zajęczego Wzgórza (Glinna Góra) – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie nad Doliną Świemirowską – niedostateczna skuteczność ochrony,

- wieża widokowa na Wzgórzu Pacholek – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie na wysokości Os. Krasickiego w Gdańsku Oliwie – niedostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie na wysokości Niedźwiednika – ok. 50 m od granicy parku – dostateczna skuteczność ochrony,
- wzniesienie przy drodze ze Zbychowa do Reszek – dostateczna skuteczność ochrony.

Należy zaznaczyć, że znaczna część z tych punktów widokowych zlokalizowana jest poza terenami Parku i nie występują instrumenty ich ochrony związane z Parkiem. Podstawowymi przejawami degradacji punktów widokowych są: zabudowa ekspozycji z tych punktów oraz przysłanianie widoków poprzez nadmiernie rozrastające się zadrzewienia.

8.2.3. Ciągi widokowe i krajobrazowe

Badania inwentaryzacyjne wskazują, że występuje silna degradacja przedpola ekspozycji terenu Parku od strony północnej, wschodniej i południowej objętych silną urbanizacją. Walory widokowe z głównych ciągów widokowych biegnących przez miasta równoległe do granicy Parku są ograniczone i sprowadzają się najczęściej do ekspozycji ponad budynkami i w lukach między nimi górnych partii strefy krawędziowej z lasem. Na odcinkach gdzie ciągi widokowe przecinają Park Krajobrazowy nie występują dalekie panoramy, ponadto wzdłuż dróg sytuowane są ekrany akustyczne i reklamy. Najważniejszymu ciągiem widokowym z taką charakterystyką panoram są:

- obwodnica Trójmiejska w ciągu drogi ekspresowej S6 – niedostateczna skuteczność ochrony,
- droga krajowa 6 – niedostateczna skuteczność ochrony,
- droga wojewódzka 472 – niedostateczna skuteczność ochrony,
- droga wojewódzka 218 – niedostateczna skuteczność ochrony,
- droga wojewódzka 474 – niedostateczna skuteczność ochrony,
- droga wojewódzka 224 – niedostateczna skuteczność ochrony,

Również niedostateczna jest skuteczność ochrony ekspozycji z ciągu widokowego kolei SKM.

Skuteczność ochrony ciągów widokowych wewnątrz Parku przedstawia się następująco:

- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Cedronu – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Zagórskiej Strugi – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Radości – dostateczna skuteczność ochrony,

- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Świeżej Wody – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Ewy – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Bobrów – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Rynarzewskiej – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Świemirowskiej – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Bernadowskiej – dostateczna skuteczność ochrony,
- drogi i szlaki turystyczne w dolinie Maruszewskiej Strugi – dostateczna skuteczność ochrony.

Skuteczność ochrony dróg pejzażowych na terenie Parku przedstawia się następująco:

- z Wejherowa, przez Sopieszyno do Przetoczyna – skuteczność ochrony na terenie Parku dobra, znacząco zdegradowana przez rozrastającą się zabudowę w granicach otuliny,
- z Nowego Dworu Wejherowskiego do skrzyżowania z drogą wyżej wymienioną – dostateczna skuteczność ochrony,
- ze Zbychowa do Redy – dostateczna skuteczność ochrony,
- z Koleczkowa do Bieszkowic – dostateczna skuteczność ochrony,
- z Koleczkowa do Chyloni – dostateczna skuteczność ochrony,
- z Wielkiego Kacka do Brodwina – dostateczna skuteczność ochrony,
- z węzła na Obwodnicy Trójmiasta koło CH Osowa do Gdańska Oliwy – dostateczna skuteczność ochrony,
- z węzła na Obwodnicy Trójmiejskiej koło Lotniska Wałęsy do Niedźwiednika – dostateczna skuteczność ochrony.

9. Ocena skuteczności ochrony głównych celów ochrony Parku w odniesieniu do walorów krajobrazowych

Na podstawie przeprowadzonej powyżej oceny wskazuje się na następującą skuteczność ochrony szczególnych celów ochrony Parku określonych w Uchwale Nr 143/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego zmienionej Uchwałą Nr 263/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, w odniesieniu do ochrony walorów krajobrazowych:

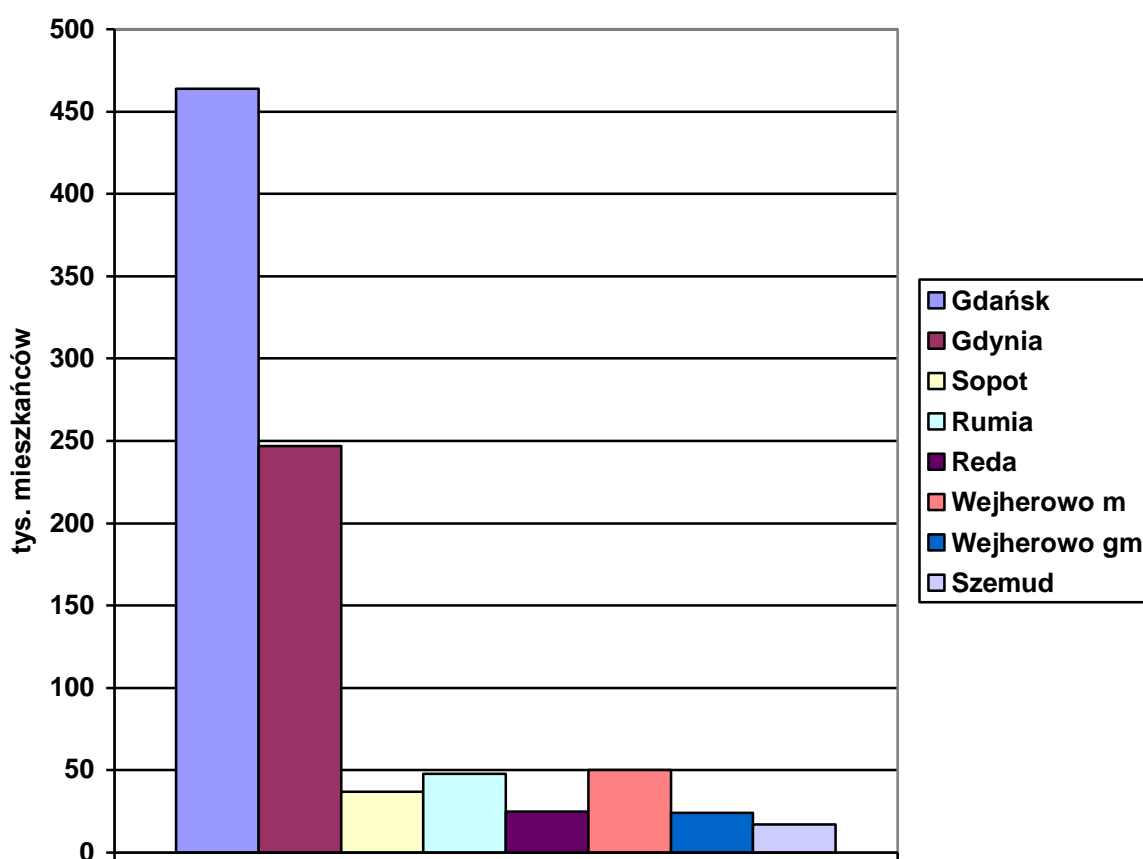
- zachowanie zespołu form ukształtowania terenu strefy krawędziowej wysoczyzny morenowej, stanowiącej unikat morfologiczny w skali europejskiej – ochrona w granicach Parku dostateczna, poza Parkiem częściowo nieskuteczna,
- zachowanie szczególnych walorów środowiska wodnego Parku, zwłaszcza jezior lobeliowych i cieków o podgórskim charakterze – ochrona dostateczna z wyjątkiem jezior Zawiat, Zbychowo, Bieszkowice i Okuniewo, w granicach rezerwatu przyrody ochrona dobra,
- utrzymanie pozytywnego wpływu lasów Parku na warunki klimatyczne aglomeracji gdańskiej – cel neutralny z punktu widzenia ochrony walorów krajobrazowych,
- zachowanie bogactwa szaty roślinnej z jej różnorodnością botaniczną i regionalną specyfiką ekosystemów leśnych i nieleśnych, zwłaszcza fitocenoz źródliskowych, torfowiskowych, łąkowych i polnych – ochrona nieskuteczna w odniesieniu do ekosystemów polnych i coraz bardziej nieskuteczna dla biocenoz łąkowych,
- dążenie do renaturalizacji zbiorowisk leśnych pod względem składu gatunkowego oraz struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów – cel neutralny z punktu widzenia ochrony walorów krajobrazowych,
- utrzymanie różnorodności siedlisk i mikrosiedlisk warunkujących bogactwo mykoflory i fauny – cel neutralny z punktu widzenia ochrony walorów krajobrazowych,
- zapewnienie warunków dla migracji fauny w obrębie Parku oraz między Parkiem a jego regionalnym otoczeniem oraz przeciwdziałanie fragmentacji kompleksów leśnych – ochrona nieskuteczna – najmniej skutecznie realizowany cel ochrony spośród wszystkich wymienionych w uchwale,
- ochrona dziedzictwa kulturowego Parku, w szczególności zachowanie historycznej sieci dróg o charakterze komunikacyjnym i rekreacyjnym, układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz zespołów architektoniczno-przyrodniczych, a także niematerialnego dziedzictwa kulturowego – ochrona dostateczna w zakresie zachowania historycznej sieci dróg o charakterze komunikacyjnym i rekreacyjnym, nieskuteczna w zakresie zachowania układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz części zespołów architektoniczno-przyrodniczych związanych z terenami otwartymi polan,

- ochrona i rewaloryzacja szczególnych wartości krajobrazowych Parku, a zwłaszcza bezleśnych dolin, unikatowej ekspozycji strefy krawędziowej oraz obszarów współlistnienia krajobrazu naturalnego i kulturowego – ochrona dostatecznie skuteczna w odniesieniu do bezleśnych dolin (ze wzrastającą tendencją do nieskuteczności w zakresie zachowania otwartych terenów łąkowych), nieskuteczna w zakresie ochrony unikatowej ekspozycji strefy krawędziowej oraz generalnie dostatecznie skuteczna w odniesieniu do obszarów współlistnienia krajobrazu naturalnego i kulturowego od strony wschodniej oraz północnej i niedostatecznie skuteczna w odniesieniu do Małej i Dużej Polany (z wyjątkiem wsi Reszki – Pińskie oraz północnej części wsi Bieszkowice z przyległymi gruntami rolnymi) i polany Bernadowo.

10. Charakterystyka i ocena uwarunkowań społecznych i gospodarczych ochrony krajobrazu, w szczególności w zakresie dotychczas prowadzonej na terenie Parku działalności gospodarczej mogącej mieć wpływ na krajobraz i polityki przestrzennej

10.1. Uwarunkowania społeczne

Obszar Parku położony jest w strefie podmiejskiej Aglomeracji i jest otoczony z północy, wschodu i południa dużymi miastami. Tworzy z nimi obszar funkcjonalny Trójmiejskiego Regionu Metropolitalnego, zaliczonego w planie zagospodarowania województwa pomorskiego do obszarów problemowych.

Ryc. 5. Liczba mieszkańców miasta i gmin wiejskich z Parku i jego otoczenia w tysiącach.

Z punktu widzenia uwarunkowań społecznych i gospodarczych na obszarze Parku występować będzie dwojaki charakter interakcji zarówno społecznych, jak i gospodarczych. Pierwsze interakcje będą dotyczyć działalności i presji ponad 900 tys. mieszkańców sześciu miast i dwóch gmin wiejskich żyjących w otoczeniu Parku i używających Parku dla potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych, zarobkowych lub jedynie przemieszczających się przez jego teren bądź korzystających z infrastruktury technicznej zlokalizowanej na terenie Parku.

Druga znacząco mniejsza grupa osób i działalności obejmuje mieszkańców praktycznie pięciu wsi położonych na Dużej i Małej Polanie Wejherowskiej Gniewowa, Zbychowa, Nowego Dworu Wejherowskiego, Bieszkowic i Reszek. Pozostali stali mieszkańcy Parku są już znacząco mniej liczni i mieszkają w rozproszonych przysiółkach śródleśnych polan. We wsiach z terenu Parku zamieszkuje na stałe ok. 4000 mieszkańców, co stanowi ok. 4% wszystkich potencjalnych interesariuszy Parku.

Obszar Parku znajduje się w zasięgu zurbanizowanego pasma Gdańsk – Sopot – Gdynia – Rumia – Reda – Wejherowo, przy granicach Parku o przewadze funkcji mieszkaniowej kształtującego się wzdłuż jednego z głównych ciągów regionalnej infrastruktury transportowej i technicznej.

Ocena salda migracji w poszczególnych miastach i gminach z terenu Parku wskazuje, że saldo ujemne ma Sopot (ok. 85%), neutralne Gdańsk, Gdynia i Wejherowo. Najwyższy przyrost ludności w latach 1995-2020 ma gmina wiejska Wejherowo – prawie dwukrotny i gmina Szemud – ok. 170%. Wśród miast najsilniej rozwinęła się osadniczo Reda – ok. 160%. Wszystkie te 3 przypadki cechowała w tym okresie bardzo wysoka podaż relatywnie tańszych niż w dużych miastach gruntów pod rozwój zabudowy. Trend ten będzie trwały, tym bardziej, że na Małej i Dużej Polanie Wejherowskiej, a także na terenach przyległych do Parku w Szemudzie, Koleczkowie, Sopieszynie, Przetoczenie i Gowinie uchwalono miejscowe plany zagospodarowania kilkakrotnie przewyższające intensywność zabudowy historycznych wsi.

Należy się liczyć z tym, że presja urbanistyczna na niezabudowane jeszcze obszary Parku będzie wzrastać. Oprócz zmiany charakteru krajobrazu i większej degradacji i dewastacji ekosystemów przyrost ludności ma jeszcze jeden negatywny skutek. Będzie wzrastać presja na ułatwienie dostępności komunikacyjnej terenów wiejskich przez tereny leśne Parku z miast. Nieuniknionym procesem będzie rozbudowa fragmentujących ekosystemy Parku dróg.

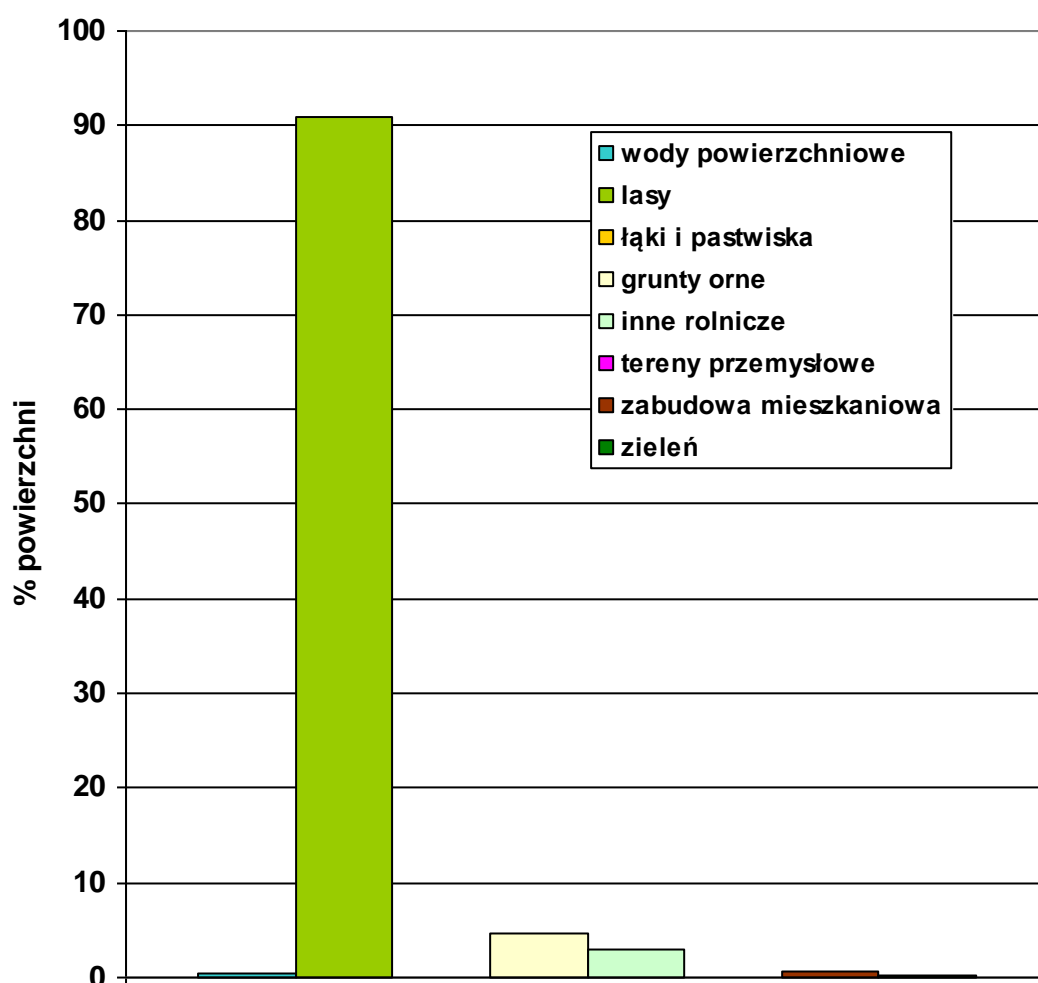
Do ważniejszych kierunków działań dotyczących kształtowania metropolii i równoważenia jej struktury przestrzennej w strefie podmiejskiej należy m.in. strukturalizacja (krystalizacja) sieci osadniczej – tak, by nowe tereny mieszkaniowe lub nowe łącznie z istniejącymi, tworzyły skupione jednostki osadnicze wyposażone w ośrodki usługowe, przynajmniej poziomu podstawowego, o racjonalnej do nich dostępności. Zespoły takich jednostek (miejscowości, osiedli) powinny łączyć się, tworząc układy przestrzenne o lokalizacji i geometrii respektujących uwarunkowania ekofizjograficzne, cechy krajobrazu i walory kulturowe oraz względy ekonomiczne i funkcjonalne – racjonalność (efektywność, koszty) budowy lub rozbudowy systemów infrastruktury i przyszłego funkcjonowania (dojazdy do pracy i usług, realizacja kontaktów społecznych). Do najbardziej racjonalnych struktur należą układy pasmowe, ale lokalne warunki mogą uzasadniać i inne struktury. W procesie przekształcenia przestrzeni należy zwrócić szczególną uwagę na harmonizowanie

rozwoju osadnictwa z uwarunkowaniami wynikającymi z potrzeby ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

10.2. Uwarunkowania gospodarcze

10.2.1. Struktura użytkowania gruntów

Efektym aktywności społecznej jest struktura użytkowania gruntów. Przedstawiona na wykresie wskazuje, że na terenie Parku głównym typem użytkowania są lasy stanowiące ponad 90% obszaru. Niemal nie występują tereny o funkcji przemysłowej, mimo znacznej dynamiki wzrostu niewielki jest udział terenów mieszkaniowych. Grunty orne stanowią niewielki procent powierzchni.

Ryc. 6. Procentowa struktura użytkowania gruntów na terenie Parku.

10.2.2. Leśnictwo

Dominacja obszarów leśnych wskazuje na rozwój kierunków zagospodarowania zgodnych z tym typem pokrycia terenu, a biorąc pod uwagę występowania w pobliżu 900 tys. stałych mieszkańców, a w sezonie ponad milion, będzie to funkcja rekreacyjno-wypoczynkowa realizowana na terenie lasów. Funkcja gospodarcza lasów nie jest na terenie Parku zbyt intensywna ze względu na występujące uwarunkowania, w tym kulturową i rekreacyjno-wypoczynkową funkcję tych obszarów, znaczne tereny leśne obejmują ponadto lasy ochronne glebo- i wodochronne.

10.2.3. Rolnictwo

Jest działalnością wypieraną z obszaru Parku na skutek niezbyt dobrych gleb, a także intensywnej presji urbanistycznej. Obecnie realizowane jest głównie na Dużej Polanie Wejherowskiej w okolicach Reszek, Pińskiego, Piecewa i Krystkowa, a w znacznie mniejszym zakresie w okolicach dużych wsi: Zbychowo, Nowy Dwór Wejherowski i Bieszkowice. Obserwowany trend rozwojowy rolnictwa na terenie Parku wskazuje, że jest to funkcja będąca w postępującym regresie. Nie występują tu bardzo duże gospodarstwa rolne o wielkoobszarowym charakterze. Następuje trend specjalizacji w wybranych działach produkcji rolnej, np. w Gniewowie produkcja szkółkarska, w Zbychowie pszczelarstwo, sadownictwo.

10.2.4. Rekreacja, turystyka i wypoczynek

Obszar Parku charakteryzuje się specyficznym typem wykorzystywania turystyczno-rekreacyjnego. Większość ruchu występuje na terenach leśnych przy miastach, w szczególności w obrębie Lasów Oliwskich i Sopockich. Jest to głównie rekreacyjne wykorzystanie terenu. W samym Parku w przeciwieństwie do miast baza turystyczna nie jest duża. Na Dużej i Małej Polanie Wejherowskiej występują:

- Gospodarstwo Agroturystyczne w Zbychowie świadczące usługi całoroczne wyposażone w 15 miejsc noclegowych,
- Willa Holma Agroturystyka w Zbychowie,
- Zajazd BOSS w Łężycach świadczący usługi całoroczne wyposażone w 20 miejscach noclegowych,
- Ośrodek Wypoczynkowy „BINGO” w Bieszkowicach świadczący usługi sezonowe wyposażone w 132 miejsca noclegowe,
- Ośrodek Wypoczynkowy Oświaty w Bieszkowicach świadczący usługi sezonowe wyposażone w 33 miejsca noclegowe,
- Pole Biwakowe Borowo świadczące usługi sezonowe wyposażone w 100 miejsc noclegowych.

Koncentracja sezonowa ruchu występuje przy jeziorach Zawiat, Wyspowo i Bieszkowice. Jest to turystyka pobytowa w indywidualnych domkach letniskowych lub dzienna rekreacja przyjezdnych z dużych miast. Specyficzną rolę w skali Parku pełni uzdrowisko w Sopocie.

Na terenie Parku usługi okołoturystyczne – gastronomiczne, handlowe nie są silnie rozwinięte. Pojedyncze lokale gastronomiczne zlokalizowane są na wsiach Dużej Polany Wejherowskiej oraz w nielicznych dolinkach rozcinających wysoczyznę, np. w Dolinie Radości.

Specyficznym typem zagospodarowania są ogrody działkowe zlokalizowane w dużych kompleksach w dolinkach rozcinających krawędź wysoczyzny, np. w Dolinie Radości, lub w Świemirowie. Ogrody działkowe stanowią problem w strukturze przestrzennej Parku ze względu na nieład przestrzenny zabudowy oraz niedowład obsługi komunikacyjnej.

10.2.5. Osadnictwo

Jest bardzo ważną częścią działalności gospodarczej. Cały obszar Parku podlega intensywnej presji urbanistycznej związanej głównie z zabudową mieszkaniową i rekreacyjno-letniskową realizowaną na obszarach dużych planów zagospodarowania przestrzennego w Zbychowie, Nowym Dworze Wejherowskim oraz Bieszkowicach. Na wszystkich mniejszych polanach, gdzie uruchomiono grunty do zabudowy urbanizacja postępowała szybko – np. Polana Bernadowo. Jest to stały i narastający trend.

10.2.6. Usługi

Na terenie Parku realizowane są podstawowe typy usług obsługi ludności, takie jak handel detaliczny, usługi publiczne, rzemieślnicze, gastronomiczne, rekreacyjno-wypoczynkowe. Występują nieliczne niewielkie hurtownie spożywcze, cukiernie, piekarnie, usługi budowlane, hurtownie materiałów budowlanych, wulkanizacyjne, naprawy samochodowe. Na Dużej Polanie Wejherowskiej występuje kilka ośrodków obsługujących imprezy okolicznościowe, np. Kryształowy Dworek, Leśna Karczma, Falton. Duże obiekty handlowe i centra handlowe zlokalizowane są poza Parkiem, ale niedaleko jego granicy, np. Centrum Handlowe Osowa, centrum handlowe na wysokości lotniska Lecha Wałęsy przy węźle drogowym drogi S6 czy centrum handlowe w Pustkach Cisowskich.

Specyficznymi obszarami w granicach Parku są duże cmentarze komunalne miast położonych na wschód i północ od granic Parku. Niemal wszystkie największe cmentarze komunalne zlokalizowane są na terenach leśnych Parku przy granicy z zabudową.

10.2.7. Produkcja

Na terenie Parku największy zakład to fabryka przemysłu drzewnego Interdrex w Bieszkowicach – Cierzni. Produkuje drzwi. W tej samej miejscowości występuje niewielki

zakład produkcji elementów budowlanych z tworzyw sztucznych. Tereny produkcyjne nie stanowią istotnego zagrożenia dla walorów przyrodniczych i krajobrazowych Parku.

W enklawie Łężyce wyłączonej z terenu Parku znajduje się RIPOK i zakład przerobu odpadów Eko Dolina. Ponadto ulokowały się tu inne mniejsze zakłady, jak Alts sp. zoo produkujący konstrukcje stalowe, producent akcesoriów budowlanych Domax Sp. z o.o., producent balustrad nieдрzewnych BBS, firma importowo-eksportowa OXIMO. Przyrost na tym terenie kolejnych zakładów jest możliwy dzięki planom zagospodarowania zakładającym możliwość rozwoju działalności produkcyjnej.

11. Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych w odniesieniu do krajobrazu

Poniżej przedstawiono zagrożenia dla poszczególnych jednostek krajobrazowych wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego.

Tabela 3. Charakterystyka zagrożeń krajobrazów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego

Jednostka krajobrazowa	Główne zagrożenia
1D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gniewowa, Wejherowa, Redy i Rumi	Krajobraz zagrożony na strefach styku z terenami zurbanizowanymi miast, podlegający intensywnej presji turystyczno-rekreacyjnej, efektem której są płoszenie i odstraszenie fauny, zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni.
2D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Łężyc i Gdyni	Krajobraz zagrożony na strefach styku z terenami zurbanizowanymi miast, podlegający intensywnej presji turystyczno-rekreacyjnej, efektem której są płoszenie i odstraszenie fauny, zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni. Występują również tereny wojskowe. Niekorzystne jest występowanie eksterytorialnej strefy przemysłowej Łężyc oraz wcinających się półwyspami w strukturę pasy terenów zabudowy miejskiej Rumi Szmelty oraz Gdyni Pustek Cisowskich. Jednostka rozcięta jest drogą ekspresową S6 i dwujezdniową ul. Kwiatkowskiego oraz węzłem na skrzyżowaniu obu dróg.
3D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Wiczlina, Dąbrowy, Karwin i Małego Kacka	Krajobraz zagrożony na strefach styku z terenami zurbanizowanymi miast, podlegający intensywnej presji turystyczno-rekreacyjnej, efektem której są płoszenie i odstraszenie fauny, zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni. Rozcięty jest ponadto na pół drogą ekspresową S6.
4D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Lasów Sopockich i Lasów Oliwskich	Krajobraz zagrożony na strefach styku z terenami zurbanizowanymi miast i Obwodnicy Trójmiejskiej, podlegający bardzo intensywnej presji turystyczno-rekreacyjnej, efektem której są płoszenie i odstraszenie fauny, zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni. Na wysokości Lasów Oliwskich i Sopockich ma bardzo wysokie walory historyczno-kulturowe. W obrębie występują cmentarze, w tym o charakterze zabytkowym. Jednostka rozcięta w części zachodniej drogą ekspresową S6 oraz drogą wojewódzką 218. W części wschodniej charakterystyczne rozcięcia zwarte kompleksu leśnego półwyspami i zatokami urbanizacji, w tym osiedlami wielorodzinnymi, terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi rangi krajowej (Opera Leśna z parkiem, Ogród Zoologiczny w Gdańsku Oliwie) oraz ogrodami działkowymi.

Jednostka krajobrazowa	Główne zagrożenia
5D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska Złotej Karczmy i Wrzeszcza	Krajobraz zagrożony na strefach styku z terenami zurbanizowanymi miasta, podlegający intensywnej presji turystyczno-rekreacyjnej, efektem której są płoszenie i odstraszenie fauny, zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni. Jednostka rozcięta w części południowej dwujezdniową drogą wojewódzką 472. W części wschodniej charakterystyczne rozcięcia zwarte kompleksu leśnego półwyspami i zatokami urbanizacji osiedli Matemblewo i Niedźwiednik.
6D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska	Krajobraz zagrożony na strefach styku z terenami zurbanizowanymi Gdańska, podlegający umiarkowanej presji turystyczno-rekreacyjnej.
1C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Sopieszyno, Przetoczyno Małe Gowino, Duże Gowino, Pętkowice	Krajobraz słabo zagrożony w strefach styku z terenami wiejskimi, podlegający niewielkiej presji turystyczno-rekreacyjnej. Rozcięty drogami wojewódzkimi 224 i 218.
2C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Czarna Dąbrówka	Krajobraz słabo zagrożony w strefach styku z terenami wiejskimi, podlegający niewielkiej presji turystyczno-rekreacyjnej. Rozcięty drogą wojewódzką 224.
3C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Bieszkowic	Krajobraz słabo zagrożony w strefach styku z terenami wiejskimi, podlegający dużej presji turystyczno-rekreacyjnej, w szczególności przy jeziorach. Rozcięty drogą wojewódzką 218.
1C-A.3a – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk borowych rejonu Bieszkowic	Krajobraz zagrożony w strefach styku z terenami zabudowanymi wiejskimi Bieszkowic, podlegający dużej presji turystyczno-rekreacyjnej, w szczególności przy jeziorach. Nie poddany fragmentacji przez uczęszczane drogi przelotowe.
1G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Cedronu	Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Wzdłuż doliny występuje utwardzona droga komunikująca Gniewowo Młynki z drogą wojewódzką 218. Wzdłuż północnej części doliny biegnie wspomniana droga wojewódzka. Teren intensywnie penetrowany turystycznie w części północnej na styku z Kalwarią Wejherowską i zespołem leśno-parkowym.
2G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Rynarzewskiego	Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Wzdłuż doliny występuje bardzo uczęszczana droga wojewódzka nr 218 komunikująca Gdańsk Oliwę z Obwodnicą Trójmiejską. Równoległe biegnie utwardzona droga gruntowa. Na wysokości Ogrodu Zoologicznego ścieżka rowerowa. Teren bardzo intensywnie penetrowany turystycznie, w szczególności w części wschodniej przy ogrodzie zoologicznym.
3G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Prochowego	Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Wzdłuż doliny występuje uczęszczana utwardzona droga gruntowa szlak turystyczny. Teren bardzo intensywnie penetrowany turystycznie, w szczególności w

Jednostka krajobrazowa	Główne zagrożenia
	części wschodniej przy ogrodzie zoologicznym.
4G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Gościciny	Wzdłuż doliny nie występują istotne drogi leśne lub publiczne. Dolina nie jest też intensywnie penetrowana rekreacyjnie lub wypoczynkowo.
1G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Potoku Kacza	Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Wzdłuż doliny biegną dobrze utwardzone drogi gruntowe wykorzystywane rekreacyjnie. Dolina przecięta Obwodnicą Trójmiejską.
2G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Swelini	Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Penetracja wzdłuż północnej granicy ul. Bernadowską. Umiarkowana presja turystyczno-rekreacyjna również wzdłuż południowej granicy od osiedla Brodzino.
3G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Strzyży	Wzdłuż doliny przebiega szlak turystyczny i uczęszczane drogi gruntowe. Teren intensywnie wykorzystywany przy granicy przez rekreantów.
1H-A.1a – krajobraz obniżeń z wodami powierzchniowymi jeziorny rejonu Rezerwatu Pełcznica	Wokół jezior zlokalizowane są szlaki turystyczne na utwardzonych drogach leśnych. Teren intensywnie odwiedzany.
1G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk doliny Zagórskiej Strugi	Zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Dolina jest w sposób rozproszony zabudowana w rejonie Starej Piły, Reszek, Leśnictwa Piekielko w Bieszkowicach. Wzdłuż niej biegną drogi leśne i szlaki turystyczne. Występuje dosyć duże obciążenie rekreacyjne. Na wysokości Starej Piły w dolinie zlokalizowane są urządzenia związane z gazociągiem wysokiego ciśnienia.
2G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk Doliny Marszewskiego Potoku	Wzdłuż doliny biegnie ul. Marszewska łącząca polanę Łężyce i wieś Koleczkowo z Gdynią Chylonia. Teren jest intensywnie wykorzystywany rekreacyjno-turystycznie. Negatywnym zjawiskiem jest występowanie nieużytków łąkowych z wtórną sukcesją ekologiczną w kierunku ziołorośli i zadrzewień.
1G-B.8e – dolinny krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód Doliny Radości (Potoku Oliwskiego)	Zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Jedna z najbardziej wykorzystywanych rekreacyjnie i turystycznie dolin ze szlakami turystycznymi i drogami (ul. Bytowską, Drogą Węglową) prowadzącymi do Obwodnicy Trójmiasta.
1B-B.6c – falisty krajobraz	Zagrożeniem dla krajobrazu jest postępująca zabudowa

Jednostka krajobrazowa	Główne zagrożenia
wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola polany Gniewowo	mieszkaniowa i letniskowa z dowolnymi formami architektonicznymi. Rozwój miejscowości nie ma charakteru zwartego, postępuje rozproszenie zabudowy. Jednocześnie następuje zanik cech charakterystycznych zabudowy tradycyjnej. Tylko nieliczne obiekty wpisane zostały do ewidencji gminnej zabytków. W większości zlokalizowane są na obrzeżach wsi w obrębie leśniczówek.
2B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola części polany Nowy Dwór Wejherowski, Zbychowo, Bieszkowice, w rejonie Reszki – Bieszkowice	Zanikanie cech charakterystycznych krajobrazu poprzez zabudowę i rozwój sukcesji ekologicznej odłogowanych pól i łąk. Zmniejszanie się powierzchni terenów otwartych stanowiących typowo wiejskie przedpola ekspozycji. Bardzo duże zróżnicowanie form architektonicznych.
1B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Nowy Dwór Wejherowski – Zbychowo	Postępująca semiurbanizacja wsi. Obniżanie się walorów fizjonomicznych i niszczenie struktury ekologicznej, w tym łączności przestrzennej ekosystemów. Przewidywany w uchwalonych planach i decyzjach o warunkach zabudowy kilkukrotny wzrost powierzchni zabudowy w porównaniu do historycznych założeń. Zmniejszanie się powierzchni terenów otwartych, przedpola ekspozycji. Odłogowanie gruntów rolnych i ich zalesianie.
2B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Bieszkowice przy jeziorach	Postępująca semiurbanizacja wsi. Obniżanie się walorów fizjonomicznych i niszczenie struktury ekologicznej, w tym łączności przestrzennej ekosystemów. Przewidywany w uchwalonych planach i decyzjach o warunkach zabudowy kilkukrotny wzrost powierzchni zabudowy w porównaniu do historycznych założeń. Zmniejszanie się powierzchni terenów otwartych, przedpola ekspozycji. Odłogowanie gruntów rolnych i ich zalesianie.
1C-B.8e – pagórkowaty krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód Kalwarii Wejherowskiej	Bardzo silnie wykorzystanie rekreacyjno-wypoczynkowe i miejsca kultu religijnego. Liczne ścieżki i szlaki turystyczne, w tym szlak kalwaryjny. Krajobraz pielęgnowany w dobrym stanie strukturalno-funkcjonalnym, ale z przejawami obniżania historycznych wartości kompozycji Kalwarii.
1B-C.12a – falisty krajobraz przemysłowy i energetyczny dużych kompleksów przemysłowych polany Łężyce (wyłączonej z parku)	Jednostka krajobrazu silnie zdegradowanego, a miejscami zdewastowanego.

Poniżej przedstawione zostaną w ujęciu tabelarycznym zagrożenia dla poszczególnych elementów struktury ekologicznej i kompozycyjnej krajobrazu.

Tabela 4. Ocena zagrożeń wewnętrznych krajobrazu

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Zagrożenie potencjalne
Strukturalne elementy krajobrazu w ujęciu geoekologicznym – ekosystemy	Niszczenie gleby, naturalnej rzeźby terenu, wydeptywanie i uszkodzanie drzew w obrębie biocenoz leśnych na skutek wzrastającej antropopresji rekreacyjno-wypoczynkowej	-
	Wzrost antropopresji związanej z zabudową strefy brzegowej oraz zwiększoną intensywnością użytkowania rekreacyjno-wypoczynkowego Jezior: Okuniewo, Wyspowo, Bieszkowice i Zawiat	Antropogeniczne zwiększenie eutrofizacji
	Antropogeniczne i naturalne procesy przekształceń torfowisk i źródeł związanych ze zmianami klimatycznymi i ewolucją morfologiczną	-
	Zmniejszanie się udziału ekosystemów łąk i pastwisk w strukturze użytkowania	-
	Zmniejszanie się udziału ekosystemów gruntów ornych w strukturze użytkowania	-
Powiązania wewnętrzne systemu ekologiczno-krajobrazowego	Izolacja przestrzenna północnej i południowej enklawy Parku poprzez zabudowę osiedli Dąbrowa, Karwiny, Wielki Kack, Mały Kack, wzdłuż osi komunikacyjnej drogi krajowej nr 20 i wojewódzkiej nr 474	-
	Wzrost natężenia ruchu drogowego i kolejowego, a także budowa nowych dróg, zwiększające efekt fragmentacji krajobrazu i izolacji przestrzennej naturalnych i seminaturalnych ekosystemów leśnych i nieleśnych	-
	Wzrost intensywności zabudowy ograniczającej spójność i integralność przestrzenną naturalnych i seminaturalnych ekosystemów Parku	-
Obiekty i obszary zabytkowo-histeryczne	Degradacja historycznej struktury kompozycyjnej Kalwarii Wejherowskiej poprzez niszczenie powierzchni biologicznie czynnych (wydeptywanie), rzeźby terenu i zieleni przez odwiedzających	-
	-	Niszczenie i zatracanie cech historycznych obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków
Ochrona wnętrza krajobrazowych (o niższej niż dobra	-	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Borowo

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Zagrożenie potencjalne
skuteczności ochrony)	-	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Długiego
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Okuniewo poprzez zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wędkarskim	-
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Bieszkowice poprzez zabudowę i zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wiejsko-letniskowym	-
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Zawiat poprzez zabudowę i zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wiejsko-letniskowym	-
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Wyspowo poprzez zabudowę i zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wiejsko-letniskowym	-
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wiejskiego, typowego dla wnętrza krajobrazowego małej polany wejherowskiej	-
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wiejskiego wnętrza krajobrazowego dużej polany wejherowskiej	-
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Młynki-Nowiny	-
	-	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Borowo (poza strefą jeziorną)
	-	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Okuniewo (poza strefą jeziorną)
	Obniżenie jakości krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Bernadowo	-
	-	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Zagrożenie potencjalne
		polany Gołębiewo
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Leśna Polana	-
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Małej Polany Łężyckiej	-
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wnętrza krajobrazowych doliny Cedronu z rozgałęzieniami Białej i Młynków	-
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wnętrza krajobrazowych doliny Zagórskiej Strugi	
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wnętrza krajobrazowych doliny Marszewskiej Strugi w Pustkach Cisowskich	-
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wnętrza krajobrazowych doliny Swelini	-
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wnętrza krajobrazowych doliny Rynarzewskiego Potoku	-
	-	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wnętrza krajobrazowych doliny Potoku Prochowego
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wnętrza krajobrazowych doliny Radości Potoku Oliwskiego z odnogą Czystej Wody	-
Ochrona punktów widokowych (o niższej niż dobra skuteczności ochrony)	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Łysa Góra w Sopocie	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Zajęcze Wzgórze (Glinna Góra) w Sopocie	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego nad doliną Świemirowską	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Wzgórze Pacholek	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Zagrożenie potencjalne
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego wzniesienia na wysokości Os. Krasickiego w Gdańsku Oliwie	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego z drogi Zbychowo-Reszki	-
Ochrona ciągów widokowych i pejzażowych	-	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności ciągu widokowego drogi S6
	-	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności ciągów widokowych dróg wojewódzkich 218, 224, 472 oraz dróg pejzażowych niższej kategorii
Ochrona przed nośnikami informacji	Sytuowanie reklam zakłócających walory widokowe Parku	-

Tabela 5. Ocena zagrożeń zewnętrznych krajobrazu

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Zagrożenie potencjalne
Powiązania zewnętrzne systemu ekologiczno-krajobrazowego	Przerwanie połączeń ekologicznych poprzez zabudowę z OChK Doliny Łeby	-
	Przerwanie połączeń ekologicznych poprzez zabudowę z Kaszubskim Parkiem Krajobrazowym	-
Powiązania zewnętrzne dolinne z Morzem Bałtyckim	Degradacja struktury ekologicznej i funkcjonalności dolinek rzecznych rzek wypływających z Parku w kierunku wschodnim	-
Ochrona wnętrz krajobrazowych (o niższej niż dobra skuteczności ochrony)	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Czarnego	-
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Długiego	-
Ochrona ekspozycji strefy krawędziowej Parku	Obniżenie jakości fizjonomicznej krajobrazu strefy krawędziowej Parku z głównych ciągów widokowych pasma urbanistycznego Wejherowo – Reda – Rumia – Gdynia – Sopot – Gdańsk	-
Ochrona punktów widokowych (o niższej niż dobra skuteczności ochrony)	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Reda Marianowo	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego u wylotu doliny Zagórskiej Strugi przy baterii przeciwlotniczej	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Lisie Wzgórze w Sopocie	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Wzniesienie Strzeleckie w Sopocie	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego na wysokości Niedźwiednika	-

12. Założenia i cele koncepcji ochrony krajobrazu

12.1. Założenia i cele koncepcji ochrony krajobrazu w odniesieniu do zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

Przeprowadzona ocena stanu krajobrazu, jego zagrożeń i dotychczasowej skuteczności ochrony wskazuje na konieczność uwzględnienia następujących założeń i celów koncepcji ochrony krajobrazu przeciwdziałających zagrożeniom wewnętrznym:

1. Ochrona krajobrazów leśnych przed oddziaływaniem nadmiernej rekreacji i wypoczynku ze szczególnym uwzględnieniem strefy krawędziowej.
2. Ochrona zagrożonych i zanikających strukturalnych elementów krajobrazu Parku – otwartych ekosystemów naturalnych i seminaturalnych (jezior, łąkowo-pastwiskowych, ziołorośli, torfowisk, szuwarów, wód płynących) przed antropogenicznymi przekształceniami oraz naturalnymi procesami sukcesji ekologicznej.
3. Ochrona powiązań wewnętrznych ekosystemów naturalnych i seminaturalnych obszarów Parku w odniesieniu do wzrastającej urbanizacji i fragmentacji zabudową i ciągami komunikacyjnymi.
4. Ochrona otwartych wewnątrz krajobrazowych w strukturze leśnej przed zabudową, zalesieniem i sukcesją ekologiczną, w szczególności w obrębie Małej i Dużej Polany Wejherowskiej, wewnątrz krajobrazowych otwartych w dolinach rzecznych i małych polan leśnych - zachowanie typowych uwarunkowanych historycznie układów krajobrazowych „las – polany”.
5. Ochrona kompozycji harmonijnego krajobrazu leśno-rolno-osadniczego z elementami kulturowo-historycznymi przed utratą wartości kompozycyjno-fizjonomicznych, w tym kształtowanie ekspozycji czynnej i biernej punktów i ciągów widokowych w zakresie zachowania osi i sfer widokowych.
6. Ograniczenie działalności inwestycyjnej, szczególnie zabudowy terenów otwartych, degradującej walory krajobrazowe.
7. Eliminacja lub ograniczenie występowania elementów dysharmonijnych, niekorzystnie wpływających na walory krajobrazowe.
8. Właściwe eksponowanie walorów krajobrazowych i przeciwdziałanie procesom degradacji ekspozycji.
9. Stworzenie warunków umożliwiających ograniczenie skutków zmian klimatycznych.
10. Ochrona obszarów i obiektów zabytkowych, w tym poprzez utworzenie parków kulturowych i wpis do rejestru zabytków.

Przeprowadzona ocena stanu krajobrazu, jego zagrożeń i dotychczasowej skuteczności ochrony wskazuje na konieczność uwzględnienia następujących celów koncepcji ochrony krajobrazu przeciwdziałających zagrożeniom zewnętrznym:

1. Przeciwdziałanie izolacji przestrzennej krajobrazu i zachowanie połączeń strukturalno-funkcjonalnych z obszarami chronionymi, gdzie takie powiązania jeszcze występują.
2. Zachowanie walorów widokowych leśnej strefy krawędziowej z obszarów zabudowanych Wejherowa, Redy, Rumi, Gdyni, Sopotu i Gdańska.
3. Ochrona ekspozycji czynnej i biernej z punktów i ciągów widokowych z terenów przyległych do Parku.
4. Ochrona i właściwe kształtowanie strefy granicznej Parku w obszarach intensywnej urbanizacji miast Wejherowa, Redy, Rumi, Gdyni, Sopotu i Gdańska oraz niektórych terenów gminy Szemud.
5. Zachowanie dolinnych połączeń struktury ekologicznej z Morzem Bałtyckim w ramach zielonej infrastruktury terenów zurbanizowanych.

Poniżej przedstawione zostaną w ujęciu tabelarycznym sposoby przeciwdziałania zagrożeniom zewnętrznym i wewnętrznym tworzące koncepcję ochrony krajobrazu obszaru Parku.

Tabela 6. Koncepcja ochrony w odniesieniu do zagrożeń zewnętrznych krajobrazu

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
Strukturalne elementy krajobrazu w ujęciu geoeologicznym – ekosystemy	Niszczenie gleby, naturalnej rzeźby terenu, wydeptywanie i uszkodzanie drzew w obrębie biocenozy leśnych na skutek wzrastającej antropopresji rekreacyjno-wypoczynkowej	<ul style="list-style-type: none"> - objęcie formami ochrony przyrody i krajobrazu obszarów szczególnie cennych a zagrożonych, - organizacyjne ukierunkowanie rekreantów i wypoczywających z ograniczeniem występowania na terenach leśnych Parku i preferowaniem występowania w strefach buforowych poza Parkiem, - urządzenie infrastruktury technicznej rekreacji i wypoczynku ograniczające możliwość bezpośredniego i pośredniego niszczenia gleb, roślinności leśnej, rzeźby terenu, - limitowanie form rekreacji i wypoczynku, włącznie z wykluczeniem tych, które przyczyniają się do niszczenia gleb, rzeźby terenu oraz roślinności leśnej 	-	-
	Wzrost antropopresji związanej z zabudową strefy brzegowej oraz zwiększoną intensywnością użytkowania rekreacyjno-wypoczynkowego Jezior: Okuniewo, Wyspowo, Bieszkowickie	<ul style="list-style-type: none"> - wskazania do planów zagospodarowania ograniczające intensywność zabudowy i zagospodarowania rekreacyjno-wypoczynkowego strefy brzegowej, - nie dopuszczanie do zabudowy strefy brzegowej jezior poza obowiązującymi planami miejscowymi i decyzjami o warunkach zabudowy, - limitowanie dostępu do jezior w zakresie użytkowania sprzętem wodnym, - preferowanie stref przyległych do jezior w zakresie realizacji infrastruktury technicznej wodno-kanalizacyjnej 	Antropogeniczne zwiększenie eutrofizacji	- ograniczanie metodami planistycznymi, technicznymi i biologicznymi dopływających ładunków substancji eutrofizujących

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	o i Zawiat			
	Antropogeniczne i naturalne procesy przekształceń torfowisk i źródlisk związane ze zmianami klimatycznymi i ewolucją morfologiczną	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie przekształceń w obrębie torfowisk i źródlisk w tym związanych z gospodarką leśną i rolną, - zachowanie i budowa stref ekotonowych i buforowych torfowisk i źródlisk, - rezygnacja z prac melioracyjnych i utrzymaniowych na ciekach w obrębie torfowisk i źródlisk chronionych i proponowanych do ochrony jako użytki ekologiczne, - obejmowanie ochroną ekosystemów torfowiskowych i źródliskowych 	-	-
	Zmniejszanie się udziału ekosystemów łąk i pastwisk w strukturze użytkowania	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie i egzekwowanie zakazu przekształcania łąk i pastwisk na grunty orne, w tym wprowadzenie takiej normy do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, - ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk celem przeciwdziałania ich odłogowaniu i uruchomieniu sukcesji ekologicznej w kierunku ziołorośli, zadrzewień i lasów - podtrzymywanie i preferowanie chowu i hodowli koni i bydła, - rezygnacja z prac melioracyjnych i utrzymaniowych na ciekach w obrębie łąk chronionych i proponowanych do ochrony jako użytki ekologiczne, - obejmowanie ochroną otwartych ekosystemów łąkowych 	-	-
	Zmniejszanie się udziału ekosystemów	- wprowadzenie zakazu zabudowy poza obszarami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	gruntów ornych w strukturze użytkowania	zabudowy oraz zachowanie komponowanych układów rolno-osadniczych w rejonie Reszki, Pińskie, Piecewo, Krystkowo z dominacją gruntów ornych, znacznym udziałem łąk i zadrzewień oraz tradycyjnymi zagrodami, - użytkowanie gruntów ornych celem przeciwdziałania ich odłogowaniu i uruchomieniu sukcesji ekologicznej w kierunku zbiorowisk roślinności ruderalnej, zadrzewień i lasów, - podtrzymywanie i preferowanie produkcji rolnej roślinnej		
Powiązania wewnętrzne systemu ekologiczno-krajobrazowego	Izolacja przestrzenna północnej i południowej enklawy Parku poprzez zabudowę osiedli Dąbrowa, Karwiny, Wielki Kack, Mały Kack, wzdłuż osi komunikacyjnej drogi krajowej nr 20 i wojewódzkiej nr 474	- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nakazu uwzględniania łączności ekologicznej dla fauny północnej i południowej enklawy Parku poprzez ograniczenie intensywności zabudowy oraz jej wysokości, a także wprowadzenie zieleni wysokiej umożliwiającej w długofalowej perspektywie odtworzenie tych powiązań, - odtworzenie powiązań funkcjonalnych poprzez budowę przejść na istniejących drogach	-	-
	Wzrost natężenia ruchu	- budowa przejść dla zwierząt i innych elementów infrastruktury techniczno-drogowej zapewniających	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	drogowego i kolejowego, a także budowa nowych dróg, zwiększające efekt fragmentacji krajobrazu i izolacji przestrzennej naturalnych i seminaturalnych ekosystemów leśnych i nieleśnych	ochronę zwierząt i ograniczenie efektu odstraszenia, - nie tworzenie nowych powierzchniowych dróg o charakterze tranzytowym przez Park, - poprawa funkcjonalności ciągów drogowych przecinających Park poprzez usprawnienie ruchu - modernizację i rozbudowę dróg istniejących		
	Wzrost intensywności zabudowy ograniczającej spójność i integralność przestrzenną naturalnych i seminaturalnych ekosystemów parku	- wprowadzenie zakazu zabudowy na niezabudowanych i nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego obszarach Małej Polany Wejherowskiej, dużej polany wejherowskiej oraz mniejszych śródleśnych enklaw terenów otwartych w Parku, w tym wewnątrz krajobrazowych dolinnych, - ograniczenie zabudowy do dogęszczania istniejących układów ruralistycznych	-	-
Obiekty i obszary zabytkowo-histeryczne	Degradacja historycznej struktury kompozycyjnej Kalwarii	- ukierunkowanie ruchu kalwaryjno-rekreacyjnego na odpowiednio przygotowanych alejach i ścieżkach, - techniczne przygotowanie obszarów i obiektów do masowego odwiedzania	- budowa kolejki linowej	- zaniechanie budowy w przewidywanym zakresie degradującym walory krajobrazowe

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	Wejherowskiej poprzez niszczenie powierzchni biologicznie czynnych (wydeptywanie), rzeźby terenu i zieleni przez odwiedzających			
	Niszczenie struktury kulturowo-historyczno-krajobrazowej cennych układów krajobrazowych Parku	<ul style="list-style-type: none"> - wpis do rejestru zabytków układu przestrzennego historycznych tras spacerowych Lasów Oliwskich, - wpis do rejestru zabytków historycznych układów ruralistycznych Reszek, Zbychowa i Gniewowa 	-	-
	-	-	Niszczenie i zatracanie cech historycznych obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków	- nadzór konserwatorski oraz prowadzenie prac konserwatorskich rewitalizujących, rewaloryzujących i pielęgnacyjnych, odtwarzających i podtrzymujących walory historyczno-kulturowe
Ochrona wnętrza krajobrazowych	-	-	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu	- ograniczenie form zagospodarowania

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
(o niższej niż dobra skuteczności ochrony)			wnętrza krajobrazowego Jeziora Borowo	rekreacyjno-wypoczynkowego tylko do północnej części jeziora, - nie dopuszczanie nowych obiektów innych niż obiekty budowlane o istotnym znaczeniu fizjonomicznym na przedpolu ekspozycji i w ścianie wnętrza, - ujednolicona forma drewnianych elementów istniejącej małej architektury rekreacyjno-wypoczynkowej
	-	-	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Długiego	- nie dopuszczanie realizacji infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w strefie brzegowej jeziora
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Okuniewo poprzez zagospodarowa	- nie dopuszczanie w strefie brzegowej form zagospodarowania innych niż obiekty budowlane, zakłócających stosunki kompozycyjne wnętrza krajobrazowego, - nie dopuszczanie obiektów budowlanych poza małą architekturą rekreacyjno-wypoczynkową na przedpolu ekspozycji i w ścianie wnętrza w odległości dalszej niż 100 m od brzegu, - ujednolicona forma drewnianych elementów małej	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	nie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wędkarskim	architektury rekreacyjno-wypoczynkowej		
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Bieszkowickiego o poprzez zabudowę i zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wiejsko-letniskowym	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie form zabudowy tylko do strefy nadbrzeżnej jezior w granicach zatwierdzonych planów miejscowych i wydanych decyzji o warunkach zabudowy, - nie dopuszczanie w strefie brzegowej (do 100 m) form zagospodarowania innych niż obiekty budowlane, zakłócających stosunki kompozycyjne wnętrza krajobrazowego, - ograniczenie masowego wykorzystania rekreacyjnego poprzez nie dopuszczanie do rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej – plaż, przystani, pomostów wędkarskich oraz innych urządzeń w granicach zbiorników, a także elementów zagospodarowania rekreacyjnego – parkingów, miejsc odpoczynku i rekreacji w pasie do 100 m od ich obrzeży, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz, - w strefie dalszej niż 100 m od brzegu, zakłócających strukturę kompozycyjną wnętrza 	-	-
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza	- ograniczenie form zabudowy tylko do strefy nadbrzeżnej jezior w granicach zatwierdzonych planów miejscowych i wydanych decyzji o warunkach zabudowy,	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	<p>krajobrazowego Jeziora Zawiat poprzez zabudowę i zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wiejsko-letniskowym</p>	<p>- nie dopuszczanie w strefie brzegowej (do 100 m) form zagospodarowania innych niż obiekty budowlane, zakłócających stosunki kompozycyjne wnętrza krajobrazowego,</p> <p>- ograniczenie masowego wykorzystania rekreacyjnego poprzez nie dopuszczanie do rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej – plaż, przystani, pomostów wędkarskich oraz innych urządzeń w granicach zbiorników, a także elementów zagospodarowania rekreacyjnego – parkingów, miejsc odpoczynku i rekreacji w pasie do 100 m od ich obrzeży,</p> <p>- nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz w strefie dalszej niż 100 m od brzegu zakłócających strukturę kompozycyjną wnętrza</p>		
	<p>Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Wyspowo poprzez zabudowę i zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe o charakterze wiejsko-</p>	<p>- ograniczenie form zabudowy tylko do strefy nadbrzeżnej jezior w granicach zatwierdzonych planów miejscowych i wydanych decyzji o warunkach zabudowy,</p> <p>- nie dopuszczanie w strefie brzegowej (do 100 m) form zagospodarowania innych niż obiekty budowlane, zakłócających stosunki kompozycyjne wnętrza krajobrazowego,</p> <p>- ograniczenie masowego wykorzystania rekreacyjnego poprzez nie dopuszczanie do rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej – plaż, przystani, pomostów wędkarskich oraz innych urządzeń w granicach zbiorników, a także elementów zagospodarowania rekreacyjnego – parkingów, miejsc odpoczynku i rekreacji w pasie do</p>	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	letniskowym	100 m od ich obrzeży, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz w strefie dalszej niż 100 m od brzegu zakłócających strukturę kompozycyjną wnętrza		
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wiejskiego, typowego dla wnętrza krajobrazowego małej polany wejherowskiej	- wprowadzenie zakazu zabudowy poza terenami przeznaczonymi do zabudowy w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy, - zachowanie i odbudowa przydrożnych alej, zadrzewień śródpolnych, - zachowanie użytkowania gruntów ornych oraz łąk i pastwisk, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz	-	-
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wiejskiego wnętrza krajobrazowego dużej polany wejherowskiej	- wprowadzenie zakazu zabudowy poza terenami przeznaczonymi do zabudowy w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy w strefie Reszki, Pińskie, Piecewo, Krystkowo, - zachowanie i odbudowa przydrożnych alej, zadrzewień śródpolnych, - zachowanie użytkowania gruntów ornych oraz łąk i pastwisk, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz,	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
		<ul style="list-style-type: none"> - bierna i czynna ochrona torfowisk, oczek wodnych, głazów narzutowych, kapliczek oraz innych elementów przyrodniczych i kulturowych zlokalizowanych na przedpolach ekspozycji 		
	<p>Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Młynki-Nowiny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie zakazu nowej zabudowy poza już zabudowanymi działkami, - wprowadzenie zakazu zalesienia, - zachowanie użytkowania otwartych terenów stanowiących przedpola ekspozycji, w tym łąk i pastwisk, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz, - zachowanie stawów i oczek wodnych 	-	-
	-	-	<p>Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Borowo (poza strefą jeziorną)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie wprowadzania elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, - nie dopuszczanie zabudowy, - nie dopuszczanie zalesiania, - utrzymywanie powierzchni łąkowych poprzez koszenie, - utrzymanie użytkowania

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
				<p>gruntów ornych lub ich przeznaczenie na trwałe użytki łąkowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie stref z szuwarami, turzycowiskami i podmokłymi łąkami, - ograniczenie rozrastania się na drodze sukcesji ekologicznej zadrzewień - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz.
	-	-	<p>Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Okuniewo (poza strefą jeziorną)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zabudowy poza działkami już zabudowanymi, - nie dopuszczanie zalesiania, - utrzymywanie powierzchni łąkowych poprzez koszenie, - zachowanie użytkowania gruntów ornych, - zachowanie terenów podmokłych z szuwarami, trzcinowiskami,

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
				<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie zadrzewień liniowych - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz
	<p>Obniżenie jakości krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Bernadowo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja zabudowy zgodnie z warunkami obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego - zachowanie otwartego przedpola ekspozycji północnej części polany - zachowanie zadrzewień, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz 	-	-
	-	-	<p>Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Gołębiewo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie zakazu zabudowy poza obszar działek już zabudowanych, - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci gruntów ornych z dopuszczeniem zmiany na trwałe użytki zielone, - zachowanie i odtwarzanie pasm zadrzewień rozdzielających pola, - nie dopuszczanie

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
				sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz, - rewitalizacja centralnie położonego obszaru zdewastowanego
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Leśna Polana	- wprowadzenie zakazu zabudowy poza obszarem działek już zabudowanych - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci gruntów ornych z dopuszczeniem łąk - nie dopuszczanie zalesiania - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz	-	-
	Obniżenie jakości otwartego, harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego leśnej polany Małej Polany Łężyckiej	- wprowadzenie zakazu zabudowy - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci użytkowanych łąk i gruntów ornych - nie dopuszczanie zalesiania, - nie przeznaczanie łąk i pastwisk na grunty orne - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz	-	-
	Obniżenie jakości częściowo otwartego,	- wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach otwartych łąk i gruntów ornych, - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	<p>harmonijnego krajobrazu zespołu wewnątrz krajobrazowych doliny Cedronu z rozgałęzieniami Białej i Młynków</p>	<p>użytkowanych łąk i gruntów ornych</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zalesiania, - przeciwdziałanie naturalnym procesom sukcesji ekologicznej w kierunku rozwoju zadrzewień, - zachowanie łąk - zachowanie zadrzewień przypotokowych, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz - infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa ujednolicona kolorystycznie i pod względem formy, drewniana - wprowadzenie ochrony w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego 		
	<p>Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wewnątrz krajobrazowych doliny Zagórskiej Strugi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach otwartych łąk i gruntów ornych - zachowanie przedpoła ekspozycji w postaci użytkowanych łąk i gruntów ornych - nie dopuszczanie zalesiania, - zachowanie zadrzewień przypotokowych, - zachowanie łąk - przeciwdziałanie naturalnym procesom sukcesji ekologicznej w kierunku rozwoju zadrzewień, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz - mała architektura i infrastruktura rekreacyjno- 		

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
		wypoczynkowa ujednolicona kolorystycznie i pod względem formy, drewniana - nakaz harmonizacji z krajobrazem obiektów infrastruktury technicznej (forma, kolorystyka, budulec)		
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wewnątrz krajobrazowych doliny Marszewskiej Strugi w Pustkach Cisowskich	- wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach otwartych łąk i gruntów ornych - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci użytkowanych łąk i gruntów ornych - nie dopuszczanie zalesiania, - zachowanie zadrzewień przypotokowych, - zachowanie łąk - przeciwdziałanie naturalnym procesom sukcesji ekologicznej w kierunku rozwoju zadrzewień, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz - infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa ujednolicona kolorystycznie i pod względem formy, drewniana - nakaz harmonizacji z krajobrazem obiektów infrastruktury technicznej (forma, kolorystyka, budulec)	-	-
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu	- zachowanie otwartych terenów łąk i ziołorośli, - zachowanie zadrzewień przypotokowych, - przeciwdziałanie naturalnym procesom sukcesji ekologicznej w kierunku rozwoju zadrzewień, - nie dopuszczanie sytuowania dominant	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	zespołu wewnątrz krajobrazowych doliny Swelini i okolic	krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz - likwidacja strzelnicy na Kolibkach		
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wewnątrz krajobrazowych doliny Rynarzewskiego o Potoku	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie negatywnego wpływu drogi i infrastruktury towarzyszącej na krajobraz - wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach otwartych łąk - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci użytkowanych łąk, - nie dopuszczanie zalesiania, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz - infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa ujednolicona kolorystycznie i pod względem formy, drewniana - nakaz harmonizacji z krajobrazem obiektów infrastruktury technicznej (forma, kolorystyka, budulec) 	-	-
	-	-	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wewnątrz krajobrazowych doliny Potoku Prochowego	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach otwartych łąk poza formami przewidzianymi w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
				użytkowanych łąk i gruntów ornych - nie dopuszczanie zalesiania, - zachowanie łąk - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz - infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa ujednolicona kolorystycznie i pod względem formy, drewniana
	Obniżenie jakości częściowo otwartego, harmonijnego krajobrazu zespołu wewnątrz krajobrazowych doliny Radości Potoku Oliwskiego z odnogą Czystej	- wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach otwartych, w tym łąk, poza formami przewidzianymi w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego - zachowanie przedpola ekspozycji w postaci powierzchni trawiastych - nie dopuszczanie zalesiania, - zachowanie zadrzewień przypotokowych, - przeciwdziałanie naturalnym procesom sukcesji ekologicznej w kierunku rozwoju zadrzewień,	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	Wody	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie łąk - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz - infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa ujednolicona kolorystycznie i pod względem formy, drewniana - nakaz harmonizacji z krajobrazem obiektów infrastruktury technicznej (forma, kolorystyka, budulec) - ustanowienie parku kulturowego - uporządkowanie dysonansów ogrodów działkowych 		
Ochrona punktów widokowych (o niższej niż dobra skuteczności ochrony)	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Łysa Góra w Sopocie	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych	-	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Zajączce Wzgórze	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	(Glinna Góra) w Sopocie			
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego nad Doliną Świemirowską	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych	-	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Wzgórze Pacholek	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych	-	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego wzniesienia na wysokości Os. Krasickiego w	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	Gdańsku Oliwie			
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego z drogi Zbychowo-Reszki	- zasłonięcie stacji gazociągu wysokiego ciśnienia	-	-
Ochrona ciągów widokowych i pejzażowych	-	-	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności ciągu widokowego drogi S6	- nie dopuszczanie reklam i degradujących walory widokowe dominant krajobrazowych
	-	-	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności ciągów widokowych dróg wojewódzkich 218, 224, 472 oraz dróg pejzażowych niższej kategorii	- nie dopuszczanie reklam i degradujących walory widokowe dominant krajobrazowych
Ochrona przed nośnikami informacji	Sytuowanie reklam zakłócających walory widokowe Parku	- nie dopuszczanie sytuowania reklam, w tym ekranów LED - ograniczenie wielkości szyldów do 2 m ² i ujednolicenie ich wzorów graficznych przez przygotowanie i rozpropagowanie katalogu wzorów graficznych szyldów	-	-

Tabela 7. Koncepcja ochrony w odniesieniu do zagrożeń zewnętrznych krajobrazu.

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
Powiązania zewnętrzne systemu ekologiczno-krajobrazowego	Przerwanie połączeń ekologicznych poprzez zabudowę z OChK Doliny Łeby	- zachowanie połączeń ekologicznych w obrębie doliny Gościciny oraz kompleksów lasów, łąk, gruntów ornych i zadrzewień między Luzinem, Gościcinem, Sopieszynem i Przetoczynem poprzez wprowadzenie do dokumentów planistycznych korytarzy ekologicznych z zakazem zabudowy poza inwestycjami celu publicznego; uznanie w planach zakazu zabudowy położonych w korytarzach lasów, dolin rzecznych, bagien, łąk i pastwisk, stromych zadrzewionych skarp jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej skutkom zmian klimatycznych	-	-
	Przerwanie połączeń ekologicznych poprzez zabudowę z Kaszubskim Parkiem Krajobrazowym	- zachowanie połączeń ekologicznych w obrębie dolinek rzecznych, kompleksów lasów, łąk, gruntów ornych i zadrzewień w paśmie Przetoczyno-Sopieszyno – Milwino – Smażyno – Pobłocie poprzez wprowadzenie do dokumentów planistycznych korytarzy ekologicznych z zakazem zabudowy poza inwestycjami celu publicznego; uznanie w planach zakazu zabudowy położonych w korytarzach lasów, dolin rzecznych, bagien, łąk i pastwisk, stromych zadrzewionych skarp jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej skutkom zmian klimatycznych	-	-
Ochrona zielonej i błękitnej infrastruktury dolin rzek wpływających z Parku w kierunku Morza Bałtyckiego.	Obniżenie funkcjonalności połączeń ekologicznych dolinek rzecznych	- uwzględnienie konieczności zachowania struktury i funkcjonowania zielonej i błękitnej infrastruktury dolin rzecznych na terenach zurbanizowanych	-	-
Ochrona wnętrza krajobrazowych	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu	- ograniczenie zagospodarowania dla funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych do północnej części jeziora	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
(o niższej niż dobra skuteczności ochrony)	wnętrza krajobrazowego Jeziora Czarnego	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie w strefie brzegowej form zagospodarowania innych niż obiekty budowlane, zakłócających stosunki kompozycyjne wnętrza krajobrazowego, - ujednolicona forma drewnianych elementów małej architektury rekreacyjno-wypoczynkowej 		
	Obniżenie jakości harmonijnego krajobrazu wnętrza krajobrazowego Jeziora Długiego	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zagospodarowania dla funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych do wschodniej części jeziora - nie dopuszczanie w strefie brzegowej form zagospodarowania innych niż obiekty budowlane, zakłócających stosunki kompozycyjne wnętrza krajobrazowego, - ujednolicona forma drewnianych elementów małej architektury rekreacyjno-wypoczynkowej 	-	-
Ochrona ekspozycji strefy krawędziowej Parku	Obniżenie jakości fizjonomicznej krajobrazu strefy krawędziowej Parku z głównych ciągów widokowych pasma urbanistycznego Wejherowo – Reda – Rumia – Gdynia – Sopot – Gdańsk	- uwzględnienie konieczności zachowania ekspozycji strefy krawędziowej wysoczyzny w granicach Parku przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy dla obszarów miast Wejherowo, Reda, Rumia, Gdynia, Sopot, Gdańsk w strefach z zachowanymi otwarciami widokowymi, w strefie między Parkiem Krajobrazowym a ciągami widokowymi dróg krajowej nr 6 i wojewódzkiej nr 468 oraz linii kolejowej Wejherowo, Reda, Rumia, Gdynia, Sopot, Gdańsk – strefę wyznaczają najdalej położone na zachód granice działek ww. ciągów widokowych	-	-
Ochrona punktów widokowych (o niższej niż dobra skuteczności ochrony)	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Reda Marianowo	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych w kierunku parku	-	-

Wyszczególnienie	Zagrożenie rzeczywiste	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom rzeczywistym	Zagrożenie potencjalne	Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom potencjalnym
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego u wylotu doliny Zagórskiej Strugi przy baterii przeciwlotniczej	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych w kierunku Parku	-	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Lisie Wzgórze w Sopocie	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych w kierunku Parku	-	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego Wzniesienie Strzeleckie w Sopocie	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych w kierunku Parku	-	-
	Obniżenie jakości ekspozycji krajobrazowej i funkcjonalności punktu widokowego na wysokości Niedźwiednika	- odsłonięcie i zachowanie osi i sfer widokowych w kierunku Parku	-	-

12.2. Założenia i cele koncepcji ochrony krajobrazu w odniesieniu do zagrożeń występujących w poszczególnych krajobrazach

Zagrożenia i skuteczność ochrony poszczególnych jednostek krajobrazowych wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego przedstawiono w rozdziałach charakteryzujących te krajobrazy oraz rozdziale dotyczącym skuteczności ochrony. Poniżej przedstawiono wskazania do wyróżniania stref ochrony krajobrazu w krajobrazach priorytetowych oraz koncepcję ochrony krajobrazów powiązaną z przeciwdziałaniem zagrożeniom.

Tabela 8. Wskazania wyróżniania stref ochrony krajobrazu i sposoby przeciwdziałania zagrożeniom jednostek krajobrazowych wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego – koncepcja ochrony

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnienia a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
1D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gniewowa, Wejherowa, Redy i Rumi	Śródleśne krajobrazy otwarte	Zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni oraz płoszenie i odstraszenie fauny, na skutek masowego rozwoju rekreacji, sportu i wypoczynku.	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu)

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
2D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Łęczyc i Gdyni	Śródleśne krajobrazy otwarte	Zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni oraz płoszenie i odstraszenie fauny, na skutek masowego rozwoju rekreacji, sportu i wypoczynku.	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - przeciwdziałanie efektom izolacji w pasie drogowym drogi S6, ul. Kwiatkowskiego i węzła drogowego poprzez budowę przejść dla zwierząt, - kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu)
3D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Wiczlina, Dąbrowy,	Śródleśne krajobrazy otwarte	Zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni oraz płoszenie i odstraszenie fauny, na skutek masowego	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe,

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskaźniki do wyróżnienia a strefy ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
Karwin i Małego Kacka		<p>rozwoju rekreacji, sportu i wypoczynku</p> <p>Niekorzystne rozwinięcie strefy styku z terenami zurbanizowanymi wcinającymi się półwyspami w strukturę krajobrazów leśnych.</p> <p>Rozcięcie drogą ekspresową S6.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - przeciwdziałanie efektom izolacji w pasie drogowym drogi S6 poprzez budowę przejść dla zwierząt, - kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu)
4D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Lasów Sopockich i Lasów Oliwskich	Śródleśne krajobrazy otwarte	<p>Zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni oraz płoszenie i odstraszenie fauny, na skutek masowego rozwoju rekreacji, sportu i wypoczynku</p> <p>Niekorzystne rozwinięcie strefy styku z terenami zurbanizowanymi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - przeciwdziałanie efektom izolacji w pasie drogowym drogi S6 i 218 poprzez budowę przejść dla zwierząt, - kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskaźniki do wyróżnienia a strefy ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
		<p>wcinającymi się półwyspami w strukturę krajobrazów leśnych.</p> <p>Rozcięcie drogą ekspresową S6 i wojewódzką 218.</p>	<p>ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu)</p>
<p>5D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska Żłotej Karczmy i Wrzeszcza</p>	<p>Śródleśne krajobrazy otwarte</p>	<p>Zniszczenia pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni oraz płoszenie i odstraszenie fauny, na skutek masowego rozwoju rekreacji, sportu i wypoczynku.</p> <p>Niekorzystne rozwinięcie strefy styku z terenami zurbanizowanymi wcinającymi się półwyspami w strukturę krajobrazów leśnych.</p> <p>Rozcięcie drogą</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - przeciwdziałanie efektom izolacji w pasie drogowym drogi S6 i 218 poprzez budowę przejść dla zwierząt, - kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu)

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
		województwą 472.	
6D-A.3b – wzgórzowy krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Gdańska	Śródleśne krajobrazy otwarte	Umiarkowane zagrożenie presją turystyczno-rekreacyjną	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów
1C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Sopieszyno, Przetoczyno Małe Gowin, Duże Gowino, Pętkowice	-	Krajobraz słabo zagrożony w strefach styku z terenami wiejskimi, podlegający niewielkiej presji turystyczno-rekreacyjnej. Rozcięty drogami wojewódzkimi 224 i 218.	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu), - czynna i bierna ochrona jezior i torfowisk, - zachowanie łąk i gruntów ornich małych śródleśnych polan, - przeciwdziałanie efektom fragmentacji i izolacji w pasach drogowych dróg 224 i 218 poprzez zapewnienie migracji zwierząt, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni
2C-A.3b –	-	Krajobraz słabo	- kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskaźniki do wyróżnienia a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Grabowiec, Czarna Dąbrówka		zagrożony w strefach styku z terenami wiejskimi, podlegający niewielkiej presji turystyczno-rekreacyjnej. Rozcięty drogą nr 224.	<p>zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu),</p> <ul style="list-style-type: none"> - czynna i bierna ochrona jezior i torfowisk, - przeciwdziałanie efektom fragmentacji i izolacji w pasach drogowych dróg 224 poprzez zapewnienie migracji zwierząt, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni
3C-A.3b – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych rejonu Bieszkowic	-	Krajobraz zagrożony w strefach styku z terenami wiejskimi, podlegający dużej presji turystyczno-rekreacyjnej przy jeziorze. Rozcięty drogą nr 218.	<p>zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu),</p> <ul style="list-style-type: none"> - czynna i bierna ochrona jezior i torfowisk, - zachowanie łąk i gruntów ornych małych śródleśnych polan, - przeciwdziałanie efektom fragmentacji i izolacji w pasie drogowym drogi 218 poprzez zapewnienie migracji zwierząt, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskaźniki do wyróżnienia a strefy ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
1C-A.3a – pagórkowaty krajobraz leśny z przewagą siedlisk borowych rejonu Bieszkowic	-	Krajobraz zagrożony na granicy z zabudowanymi terenami wiejskimi Bieszkowic, podlegający dużej presji turystyczno-rekreacyjnej, w szczególności przy jeziorach.	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie strefy ekotonowej lasów i innych ekosystemów na styku granica Parku – tereny zabudowane i planowane do zabudowy w sposób ograniczający przenikanie roślinności ruderalnej do biocenoz Parku Krajobrazowego – realizowane w szczególności poprzez zachowywanie pasm roślinności o funkcji izolującej i ekologicznej na terenach zabudowanych i planowanych do zabudowy wzdłuż granic Parku (ustalenie strefy wolnej od zabudowy 20 m od granicy lasu), - czynna i bierna ochrona jezior i torfowisk, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni
1G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Cedronu	Strefy ochrony krajobrazu stanowią łąkowe wnętrza krajobrazowe	<p>Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych.</p> <p>Efekt izolacji i fragmentacji w pasie drogi 218.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zabudowy z wyjątkiem małej architektury, dróg i niezbędnej infrastruktury technicznej poza terenami działek już zabudowanych oraz przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy, - nie dopuszczanie zalesiania otwartych terenów łąk i gruntów ornych, - czynna i bierna ochrona łąk i pastwisk oraz wód powierzchniowych, - ochrona przedpoli ekspozycyjnych i osi widokowych, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej zmianom klimatycznym
2G-A.3b –	-	Potencjalne zagrożenie	- nie dopuszczanie zabudowy z wyjątkiem małej architektury, dróg i niezbędnej infrastruktury

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Rynarzewskiego		<p>naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych.</p> <p>Efekt negatywnego oddziaływania hałasowego, zanieczyszczeń powietrza oraz izolacji i fragmentacji w pasie drogi 218.</p> <p>Silna presja turystyczno-wypoczynkowa.</p>	<p>technicznej poza terenami działek już zabudowanych oraz przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zalesiania otwartych terenów łąk i gruntów ornych, - czynna i bierna ochrona łąk i wód powierzchniowych, - ochrona przedpoli ekspozycyjnych i osi widokowych, - przeciwdziałanie efektom fragmentacji i izolacji w pasie drogowym drogi 218 poprzez zapewnienie migracji zwierząt, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej zmianom klimatycznym
3G-A.3b. – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Potoku Prochowego	Śródleśne i dolinne krajobrazy otwarte	<p>Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych.</p> <p>Silna presja turystyczno-wypoczynkowa.</p>	<p>- nie dopuszczanie zabudowy z wyjątkiem małej architektury, dróg i niezbędnej infrastruktury technicznej poza terenami działek już zabudowanych oraz przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zalesiania otwartych terenów łąk i gruntów ornych, - czynna i bierna ochrona łąk i wód powierzchniowych, - ochrona przedpoli ekspozycyjnych i osi widokowych, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni,

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
			<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej zmianom klimatycznym
4G-A.3b – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych Doliny Gościciny	Śródleśne krajobrazy otwarte	Potencjalne zagrożenie przekształceniem koryta rzecznoego.	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie naturalnego charakteru hydrograficznego i hydrologicznego rzeki, - zachowanie struktury nadrzecznych wilgotnych lasów, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej zmianom klimatycznym, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów
1G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Potoku Kacza	Śródleśne i dolinne krajobrazy otwarte	Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych. Dolina przecięta drogą S6.	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zabudowy z wyjątkiem małej architektury, dróg i niezbędnej infrastruktury technicznej poza terenami działek już zabudowanych oraz przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy, - nie dopuszczanie zalesiania terenów otwartych, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni,

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskaźniki do wyróżnienia a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
			<ul style="list-style-type: none"> - czynna i bierna ochrona ziołorośli, szuwarów, torfowisk oraz wód powierzchniowych, - przeciwdziałanie efektom fragmentacji i izolacji w pasie drogowym drogi S6 poprzez zapewnienie migracji zwierząt, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej zmianom klimatycznym
2G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Swelini	Śródleśne i dolinne krajobrazy otwarte	Potencjalne zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych.	<ul style="list-style-type: none"> - czynna i bierna ochrona ziołorośli, szuwarów, torfowisk oraz wód powierzchniowych, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej zmianom klimatycznym
3G-A.3c – dolinny krajobraz leśny z przewagą siedlisk łągowych i olsów Doliny Strzyży	Śródleśne i dolinne krajobrazy otwarte	Potencjalne zagrożenie wzrostem presji rekreacyjno-wypoczynkowej.	<ul style="list-style-type: none"> - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-wypoczynkowe, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej zmianom klimatycznym
1H-A.1a. – krajobraz	Jeziora i śródleśne	Potencjalne zagrożenie wzrostem presji	<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności terenu, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
obniżeń z wodami powierzchniowymi jeziornej rejonu Rezerwatu Pełcznica	krajobrazy otwarte	rekreacyjno-wypoczynkowej.	pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu oraz jezior, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni
1G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk doliny Zagórskiej Strugi	Śródleśne i dolinne krajobrazy otwarte	<p>Zagrożenie naturalną sukcesją ekologiczną lub zalesieniem terenów otwartych.</p> <p>Rozproszona zabudowa w rejonie Starej Piły, Reszek, Leśnictwa Piekiełko w Bieszkowicach.</p> <p>Drogi leśne i szlaki turystyczne.</p> <p>Występuje dosyć duże obciążenie rekreacyjne.</p> <p>Na wysokości Starej Piły w dolinie zlokalizowane są urządzenia związane z gazociągami wysokiego ciśnienia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zabudowy z wyjątkiem dróg i niezbędnej infrastruktury technicznej poza terenami działek już zabudowanych oraz przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy, - nie dopuszczanie zalesiania otwartych terenów łąk i gruntów ornych, - czynna i bierna ochrona łąk, ziółorośli, szuwarów i nadrzecznych zadrzewień łągowych oraz wód powierzchniowych, - ochrona przedpoli ekspozycyjnych i osi widokowych, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, przysłonięcie zadrzewieniem stacji gazowej, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
			retencji wodnej przeciwdziałającej skutkom zmian klimatycznych i przekształceń antropogenicznych
2G-A.2a – dolinny krajobraz bagienno-łąkowy, głównie bezleśny z przewagą ekstensywnie użytkowanych łąk Doliny Marszewskiego Potoku	Śródleśne i dolinne krajobrazy otwarte	<p>Fragmentacja, izolacja i zagrożenie hałasowe wzdłuż doliny - ul. Marszewska łącząca polanę Łężyce i wieś Koleczkowo z Gdynią Chylonia.</p> <p>Intensywne wykorzystywanie rekreacyjno-turystycznie. Wtórna sukcesja ekologiczna w kierunku ziołorośli i zadrzewień – zanikanie otwartych terenów łąkowych i ziołoroślowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zabudowy z wyjątkiem dróg i niezbędnej infrastruktury technicznej poza terenami działek już zabudowanych oraz przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy - nie dopuszczanie zalesiania otwartych terenów łąk i gruntów ornych - czynna i bierna ochrona łąk, ziołorośli, szuwarów i nadrzecznych zadrzewień łągowych oraz wód powierzchniowych - ochrona przedpoli ekspozycyjnych i osi widokowych, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie ochroną najcenniejszych ekosystemów, - przeciwdziałanie efektom izolacji i fragmentacji wzdłuż drogi biegnącej dnem doliny – ul. Marszewska, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej skutkom zmian klimatycznych i przekształceń antropogenicznych
1G-B.8e –	Śródleśne i	Silna presja	- nie dopuszczanie zabudowy z wyjątkiem dróg i niezbędnej infrastruktury technicznej poza

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskaźniki do wyróżnienia a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
dolinny krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód Doliny Radości (Potoku Oliwskiego)	dolinne krajobrazy otwarte	rekreacyjno-wypoczynkowa. Zanikanie otwartych terenów łąkowych.	<p>terenami działek już zabudowanych oraz przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie zalesiania otwartych terenów łąk i gruntów ornych, - czynna i bierna ochrona łąk, ziółorośli, szuwarów i nadrzecznych zadrzewień łąkowych oraz wód powierzchniowych, - ochrona przedpoli ekspozycyjnych i osi widokowych, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni - dostosowanie intensywności form rekreacji i wypoczynku do naturalnej pojemności i odporności terenu, - dostosowanie parametrów form i obiektów zagospodarowania turystycznego do pojemności, - gospodarka leśna uwzględniająca wykorzystanie rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowe, - objęcie formalną ochroną prawną najcenniejszych ekosystemów, - ochrona w planach miejscowych terenów leśnych i otwartych doliny jako obiektów naturalnej retencji wodnej przeciwdziałającej skutkom zmian klimatycznych i przekształceń antropogenicznych, - utworzenie parku kulturowego, - rewitalizacja ogrodów działkowych z likwidacją dysonansów krajobrazowych
1B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą	-	Postępująca zabudowa mieszkaniowa i letniskowa z dowolnymi formami architektonicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie zakazu zabudowy poza terenami przeznaczonymi do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy, - zachowanie i odbudowa przydrożnych alej, zadrzewień śródpolnych, - zachowanie użytkowania gruntów ornych oraz łąk i pastwisk,

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola polany Gniewowo		Rozwój miejscowości nie ma charakteru zwarteo, postępuje rozproszenie zabudowy. Zanik cech charakterystycznych zabudowy tradycyjnej. Tylko nieliczne obiekt wpisane zostały do ewidencji gminnej zabytków. W większości zlokalizowane są na obrzeżach wsi w obrębie leśniczówek.	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych, - rewitalizacja i pielęgnacja obiektów zabytkowych, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni
2B-B.6c – falisty krajobraz wiejski z przewagą mozaikowato rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola części polany Nowy Dwór	W strefach ochrony krajobrazu wieś Reszki oraz komponowane układy rolne z łąkami, gruntami ornymi, oczkami wodnymi,	Zanikanie cech charakterystycznych krajobrazu poprzez zabudowę i rozwój sukcesji ekologicznej odłogowanych pól i łąk. Zmniejszanie się powierzchni terenów otwartych stanowiących typowo wiejskie przedpola ekspozycji.	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie zakazu zabudowy poza terenami przeznaczonymi do zabudowy w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy w strefie Reszki, Pińskie, Piecewo, Krystkowo, - zachowanie układów ruralistycznych, - zachowanie i odbudowa przydrożnych alej, zadrzewień śródpolnych, - zachowanie użytkowania gruntów ornych oraz łąk i pastwisk, - nie dopuszczanie sytuowania dominant krajobrazowych negatywnie oddziałujących na krajobraz, - bierna i czynna ochrona torfowisk, oczek wodnych, głazów narzutowych, kapliczek oraz innych elementów przyrodniczych i kulturowych zlokalizowanych na przedpolach ekspozycji,

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
Wejherowski, Zbychowo, Bieszkowice, w rejonie Reszki – Bieszkowice	torfowiskami i zadrzewieniami oraz rozproszoną zabudową zagrodową	Bardzo duże zróżnicowanie form architektonicznych.	- nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni
1B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Nowy Dwór Wejherowski – Zbychowo	-	<p>Postępująca semiurbanizacja wsi.</p> <p>Obniżanie się walorów fizjonomicznych i niszczenie struktury ekologicznej, w tym łączności przestrzennej ekosystemów.</p> <p>Przewidywany w uchwalonych planach i decyzjach o warunkach zabudowy kilkukrotny wzrost powierzchni zabudowy w porównaniu do historycznych założeń.</p> <p>Odłogowanie gruntów rolnych i ich zalesianie.</p>	<p>- ochrona przed negatywnymi dominantami krajobrazowymi,</p> <p>- rozbudowa zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz towarzyszących zabudowie,</p> <p>- ochrona wód powierzchniowych, szuwarów, łąk i torfowisk,</p> <p>- nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni</p>

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
<p>2B-B.8c – falisty krajobraz podmiejski i osadniczy miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim wsi Bieszkowice przy jeziorach</p>	<p>-</p>	<p>Postępująca semiurbanizacja wsi.</p> <p>Obniżanie się walorów fizjonomicznych i niszczenie struktury ekologicznej, w tym łączności przestrzennej ekosystemów.</p> <p>Przewidywany w uchwalonych planach i decyzjach o warunkach zabudowy kilkukrotny wzrost powierzchni zabudowy w porównaniu do historycznych założeń.</p> <p>Odłogowanie gruntów rolnych i ich zalesianie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona przed negatywnymi dominantami krajobrazowymi, - rozbudowa zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz towarzyszących zabudowie, - ochrona wód powierzchniowych, szuwarów, łąk i torfowisk, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni
<p>1C-B.8e – pagórkowaty krajobraz podmiejski i osadniczy wielkoobszarowych zespołów</p>	<p>Śródleśne krajobrazy otwarte</p>	<p>Niszczenie gleb, terenów biologicznie czynnych, naturalnej rzeźby terenu i roślinności na skutek ruchu turystyczno-religijnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ukierunkowanie ruchu kalwaryjno-rekreacyjnego na odpowiednio przygotowanych alejach i ścieżkach, - ochrona i rewitalizacja oraz rewaloryzacja wartości historyczno-kulturowych w obrębie całego komponowanego krajobrazu, - ochrona elementów i stosunków kompozycyjnych o charakterze zabytkowym, - nie dopuszczanie form sportu i rekreacji związanych z uciążliwością hałasową, zniszczeniem

Jednostka krajobrazowa (pogrubiono krajobrazy typowane jako priorytetowe)	Wskazania do wyróżnieni a stref ochrony krajobrazu	Zagrożenia	Przeciwdziałanie zagrożeniom
pałacowo-parkowych i klasztornych oraz innych komponowanych układów architektury, zieleni i wód Kalwarii Wejherowskiej		Obniżanie historycznych wartości kompozycji Kalwarii. Dysonanse krajobrazowe planowanej kolejki linowej.	pokrywy glebowej, naturalnej rzeźby terenu, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i zieleni, - zrezygnowanie z projektu budowy kolejki linowej w kształcie zagrażającym walorom widokowym historycznego układu
1B-C.12a – falisty krajobraz przemysłowy i energetyczny dużych kompleksów przemysłowych polany Łężyce (wyłączonej z Parku)	-	-	-

Tabela 9. Strefy ochrony krajobrazu w krajobrazach priorytetowych wskazane do ochrony w planie ochrony oraz rekomendacje

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
1.	Polana Leśniczówka Zbychowo	Las między Zbychowem i Rumią	Polana z gruntami rolnymi i leśniczówką	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
2.	Polana Zbychowo	Las w północno-wschodniej części wsi Zbychowo	Polana z gruntami rolnymi	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
3.	Polana Reszki	Las na wschód od zabudowań wsi Reszki	Polana z gruntami rolnymi	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
4.	Mała polana Łężyce	Las na północny wschód od wsi Łężyce	Polana z gruntami rolnymi	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
5.	Polana Leśniczówka Witomino	Las na południe od Witomina	Polana z gruntami rolnymi i leśniczówką	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
6.	Zarosłe Łąki w Dolinie Potoku Źródła Marii	Otwarte krajobrazy łąkowe w dolince potoku na południe od Wielkiego Kacka	Zespół wewnątrz krajobrazowych podmokłych łąk w otoczeniu leśnym oraz niewielkich gruntów rolnych	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
7.	Końskie Łąki	Otwarte krajobrazy łąkowe przy linii kolejowej w dolince potoku na południe od Wielkiego Kacka	Zespół wewnątrz krajobrazowych podmokłych łąk w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
8.	Polana Gołębiewo	Las przy drodze S6 północ od Osowy	Polana z gruntami rolnymi i nielicznymi zabudowaniami	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
9.	Cztery Głazy koło polany Gołębiewo	Las na południe od Polany Gołębiewo	Polana z polami i uprawami leśnymi	<u>Rekomendacja:</u>

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
				przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
10.	Leśna Polana w Lasach Sopotkich	Las na zachód od Sopotu Świemirowa	Polana z gruntami rolnymi i rozproszoną zabudową	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
11.	Polana Taneczna	Las na wschód od Klukowa	Polana z gruntami rolnymi	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
12.	Polana Klukowo	Las na wschód od Klukowa	Polana z gruntami rolnymi	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów polan leśnych
13.	Polana Czystej Wody i Marnych Mostów	Otwarte krajobrazy łąkowe rozcięte drogą Marnych Mostów na	Zespół wewnątrz krajobrazowych łąkowych w dolinie i otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u>

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
		wysokości Gdańska Oliwy		Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych rozcinających strefę krawędziową wysoczyzny
14.	Polana Dolina Zielona	Otwarte krajobrazy łąkowe na wysokości Gdańska Strzyży	Wnętrze krajobrazowe łąkowe w dolinie i otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin potoków rozcinających strefę krawędziową wysoczyzny
15.	Polana Dolina Samborowo	Otwarte krajobrazy łąkowe na wysokości Gdańska Strzyży	Zespół wnętrz krajobrazowych łąkowych w dolinie i otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin potoków rozcinających strefę krawędziową wysoczyzny
16.	Polana Doliny Cedronu	Otwarte krajobrazy łąkowe na południe od Wejherowa	Zespół wnętrz krajobrazowych łąkowych w dolinie i otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
17.	Polana Młynki	Otwarte krajobrazy łąkowe i stawu na zachód od Gniewowa	Zespół wnętrz krajobrazowych z łąkami i gruntami ornymi oraz stawami i nieliczną zabudową w dolinie i otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
18.	Polana Droga Kościerska	Otwarte krajobrazy łąkowe na zachód od Gdańska Oliwy	Wnętrze krajobrazowe z łąkami w dolinie i otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
19.	Polany Swelini	Otwarte krajobrazy łąkowe na północ od Brodwinia	Zespół wnętrz krajobrazowych z podmokłymi łąkami i szuwarami w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
20.	Jeziora Pałsznik i Krypko	Otwarte krajobrazy jezior na wschód od Przetoczyna	Zespół wnętrz krajobrazowych jezior i szuwarów w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku przyrodniczymi walorami otwartych krajobrazów jezior
21.	Jezioro Wygoda	Otwarte krajobrazy jezior na wschód od Przetoczyna	Wnętrze krajobrazowe jeziora i szuwarów w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku przyrodniczymi walorami otwartych krajobrazów jezior
22.	Szmelta	Otwarte krajobrazy łąkowe w dolinie	Wnętrze krajobrazowe z	<u>Rekomendacja:</u>

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
		Zagórskiej Strugi w Szelcie	łąkami i ziołoroślami w otoczeniu leśnym	przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
23.	Stara Piła	Otwarte krajobrazy łąkowe w dolinie Zagórskiej Strugi na południe od Szelty	Zespół wewnątrz krajobrazowych z podmokłymi łąkami i ziołoroślami w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
24.	Stara Piła Zachód	Otwarte krajobrazy łąkowe w dolinie Zagórskiej Strugi na południe od Szelty	Wnętrze krajobrazowe z podmokłymi łąkami i ziołoroślami w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
25.	Polana Dolina Zagórskiej Strugi	Otwarte krajobrazy łąkowe w dolinie Zagórskiej Strugi na południe od Reszek	Wnętrze krajobrazowe z łąkami w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
26.	Piekielko w Dolinie Zagórskiej Strugi	Otwarte krajobrazy łąkowe, szuwarowe i ziołoroślowe w dolinie Zagórskiej	Zespół wewnątrz krajobrazowych z łąkami w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u>

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
		Strugi na północ od Koleczkowa		Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych krajobrazów dolin rzecznych
27.	Cisowa	Zabudowany krajobraz w dolinie Marszewskiej w Pustkach Cisowskich	Wnętrze krajobrazowe z zabudową w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> Obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami komponowanych krajobrazów dolin rzecznych
28.	Marszewo	Przeważnie otwarte krajobrazy łąkowe, szuwarowe i ziołoroślowe w dolinnym rozcięciu strefy krawędziowej w Pustkach Cisowskich Demptowie	Zespół wnętrz krajobrazowych z łąkami, terenami zabudowanymi, leśnym ogrodem botanicznym w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami komponowanych krajobrazów dolin rzecznych
29.	Dolina Radości	Kompleks komponowanych krajobrazów w dolinie Oliwskiego Potoku na wysokości Gdańska Oliwy	Zespół wnętrz krajobrazowych z ogrodami działkowymi, stawem, zabudową, łąkami w otoczeniu leśnym	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe, obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami komponowanych krajobrazów dolin rzecznych
30.	Reszki-Pińskie	Komponowane krajobrazy rolne o cechach	Zespół wnętrz krajobrazowych rolnych dużej	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe, obszary zabudowane wyróżniające się

Lp.	Proponowana nazwa	Lokalizacja i powierzchnia	Opis ogólny strefy	Rekomendacje zgodnie z art. 20. ust. 4 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody oraz charakterystyka szczegółowa miejsca
		historyczno-kulturowych w rejonie Reszek i Pińskiego	polany wejherowskiej	lokalną formą architektoniczną <u>Charakterystyka:</u> Strefa z kluczowymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami komponowanych krajobrazów rolniczych
31.	Piecwo-Krystkowo	Komponowane krajobrazy rolne o cechach historyczno-kulturowych w rejonie Piecowa i Krystkowa	Zespół wewnątrz krajobrazowych rolnych dużych polany wejherowskiej	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami komponowanych krajobrazów rolniczych
32.	Łysa Góra	Śródleśna polana na wysokości Górnego Sopotu	Eksponowane wewnątrz krajobrazowe łąkowe na stoku strefy krawędziowej wysoczyzny	<u>Rekomendacja:</u> przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe <u>Charakterystyka:</u> Strefa z ważnymi dla Parku historyczno-kulturowymi walorami otwartych polan śródleśnych

13. Założenia monitoringu efektów realizacji koncepcji ochrony

Monitoring efektów realizacji koncepcji ochrony obejmuje porównanie ze stanem aktualnym następujących elementów powiązanych z zagrożeniami wewnętrznymi:

- 1) dynamika ilościowa i powierzchniowa punktowych, liniowych i obszarowych przekształceń rzeźby terenu, gleb i roślinności na skutek rozwoju i wykorzystania rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowego ze szczególnym uwzględnieniem strefy krawędziowej wysoczyzny;
- 2) liczba obiektów infrastruktury turystycznej zniszczonych i wymagających odnowienia oraz obiektów nowych;
- 3) liczba i powierzchnia zagrożonych i zanikających strukturalnych elementów krajobrazu Parku – ekosystemów naturalnych i seminaturalnych (jezior, łąkowych, ziołorośli, torfowisk, szuwarów, wód), które udało się ochronić przed antropogenicznymi przekształceniami oraz naturalnymi procesami sukcesji ekologicznej;
- 4) struktura powiązań wewnętrznych ekosystemów naturalnych i seminaturalnych obszarów Parku w odniesieniu do wzrastającej urbanizacji i fragmentacji zabudową i ciągami komunikacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem monitoringu wzrostu terenów zabudowanych;
- 5) stan zachowania otwartych wnętrz krajobrazowych w strukturze leśnej w odniesieniu do procesów zabudowy, zalesienia i sukcesji ekologicznej;
- 6) struktura kompozycyjna harmonijnego krajobrazu leśno-rolno-osadniczego z elementami kulturowo-historycznymi w odniesieniu do nowych form utraty wartości kompozycyjno-fizjonomicznych, w tym elementów ekspozycji czynnej i biernej punktów i ciągów widokowych w zakresie zachowania osi i sfer widokowych; nowe elementy w strukturze kompozycyjnej degradowane poszczególne wnętrza krajobrazowe i ich zespoły.

Monitoring efektów realizacji koncepcji ochrony obejmuje porównanie ze stanem aktualnym następujących elementów powiązanych z zagrożeniami zewnętrznymi:

- 1) struktura powiązań zewnętrznych w obrębie korytarzy ekologicznych łączących z nieodległym Parkiem Krajobrazowym i obszarem chronionego krajobrazu w odniesieniu do wzrastającej urbanizacji i fragmentacji zabudową i ciągami komunikacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem monitoringu wzrostu terenów zabudowanych;
- 2) ocena stopnia uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy zachowanie walorów widokowych leśnej strefy krawędziowej z obszarów zabudowanych Wejherowa, Redy, Rumi, Gdyni, Sopotu i Gdańska;
- 3) ocena zmian w ekspozycji czynnej i biernej z punktów i ciągów widokowych z terenów przyległych do Parku;

- 4) ocena zagospodarowania strefy granicznej Parku w obszarach intensywnej urbanizacji miast Wejherowa, Redy, Rumi, Gdyni, Sopotu i Gdańska oraz niektórych terenów gminy Szemud ze szczególnym uwzględnieniem stopnia pozostawiania na terenach bezpośrednio przyległych do granicy form roślinności o funkcji izolacyjnej i ekologicznej oraz występujących nowych form zabudowy.

Literatura

30 dni – czasopismo regionalne.

Augustowski B. (red). 1979. Pojezierze Kaszubskie. Gdańsk.

Borzyszkowski J. 1998. Historia Wejherowa. Wejherowo.

Chmielewski T.J. 1990. Parki Krajobrazowe w Polsce. Metody delimitacji i zasady zagospodarowania przestrzennego. SGGW-AR, Warszawa.

Czochański J., Kistowski M. (red.). 2006. Studia Przyrodniczo-Krajobrazowe województwa Pomorskiego. Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego.

Czochański J., Lemańczyk J. (red.). 2007. Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego.

Danzig und seine Bauten. 1908. Berlin.

Danziger Haus-Kalender.

Golędzinowska A. 2018. Diagnoza obszaru lasów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wraz z rekomendacjami w kontekście równoważenia funkcji przyrodniczej, gospodarczej i turystyczno-rekreacyjnej. Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego, Gdańsk.

Gruszczyński T. 1985. Skrajem Wysoczyzny Gdańskiej - monografia szlaku turystycznego „Zagórskiej Strugi”. Gdańsk.

Gruszczyński T. Krajobrazy Sopotu. W: Rocznik Sopocki.

Hrabec S. 1949. Nazwy dzielnic i okolic Gdańska. Poznań.

Ilustrowany przewodnik po Gdańsku i okolicy. 1921. Gdańsk.

Jantarowe Szlaki – czasopismo regionalne.

Kistowski M. 2018. Recommended lines of Kashubian Lakeland landscape management in the light of their quarter-century transformation in the vicinity of Gdańsk agglomeration. *Ecological Questions*, vol. 29, nr 1.

Koncepcja sieci ekologicznej województwa pomorskiego dla potrzeb planowania przestrzennego. 2014. Opracowanie zbiorowe. Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego, Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego, Gdańsk.

Korwel-Lejskowska B. 2016. Analiza zmian wybranych elementów struktury krajobrazu wschodniej części Pojezierza Kaszubskiego w pierwszej dekadzie XXI w. jako efekt suburbanizacji. *Problemy Ekologii Krajobrazu* 45.

Lange C. 1924. Oliva. *Ostdeutsche Monatshefte*, Jahr 95, Heft 3.

Lasy Oliwskie, współczesna mapa w skali 1:15 000.

Lasy Sopockie, współczesna mapa w skali 1:15 000.

Leśny kompleks promocyjny „Lasy Oliwsko-Darżlubskie”, mapa w skali 1:40000.

Lipińska B. 1997. *Archeological Sites in the Scenery and Imagination*. W: *The Built Environment of Coast Areas During the Stone Age*. ROŚiOŚK w Gdańsku, Gdańsk.

- Lipińska B. 2001. Krajobraz - walory, zagrożenia, kształtowanie. W: Materiały do Monografii Przyrodniczej Regionu Gdańskiego. Trójmiejski Park Krajobrazowy. Przyroda- kultura- krajobraz, t. 6.
- Majdecki L. 1981. Studium koncepcji zagospodarowania przestrzennego kompleksu rekreacyjnego Dolina Radości w Gdańsku-Oliwie. Warszawa. (Mscr.).
- Mamuszka Fr. 1975. Sopot - szkice z dziejów. Gdańsk.
- Mamuszka Fr. 1977. Nieco danych o przeszłości Świemirowa. W: Rocznik Sopocki.
- Mamuszka Fr. 1985. Oliwa - okruchy z dziejów, zabytki. Gdańsk.
- Mamuszka Fr. 1987. Kaszubi oliwscy. Szkice z dziejów Polonii oliwskiej w latach 1850-1945. Gdańsk.
- Mapa Schroettera-Engelhardta z 1796 r.
- Mapy sytuacyjno-wysokościowe w skali 1:25 000 z lat 1875-1919, sekcje: Danzig, Zoppot, Gotenhafen, Zuckau, Kielau, Rheda, Soppieschin, Neustadt.
- Oliwa w starych sztychach.
- Orłowicz M. 1924. Ilustrowany przewodnik po Ziemi Kaszubskiej od Chojnic i Starogardu po morze. Lwów.
- Osowicka R. 1996. Bedeker Wejherowski. Gdańsk.
- Ostrowska R., Trojanowska I. 1979. Bedeker Kaszubski. Gdańsk.
- Ożarowski D. 2016. Zabytki archeologiczne na obszarze TPK i okolic. Gawron 3/16.
- Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030 (2016).
- Podbereski D., Wilga M. 1995. Wędrowki Przyrodnicze. T. I i II. Gdańsk.
- Pomerania – czasopismo regionalne.
- Przeźwiński M. (red). 1995. Ochrona przyrody w regionie gdańskim. Poznań.
- Przeźwiński M. 2017. Ochrona przyrody i krajobrazu Kaszub. Studium krytyczne z autopsji. Bogucki Wyd. Nauk., Gdańsk-Poznań.
- Rocznik Gdański – czasopismo regionalne.
- Rocznik Sopocki – czasopismo regionalne.
- Roszczyński E. 1928. Kalwaria Wejherowska. Wejherowo.
- Samp J. 1992. Wrzeszcz. Gdańsk.
- Samp J. 1998. Gdańskie dwory i pałace. Gdańsk.
- Schoppenhauer J. 1959. Gdańskie wspomnienia młodości. Wrocław.
- Sperski M. 1998. Sopot – przewodnik. Gdańsk.
- Stankiewicz J. 1979. Rozwój przestrzenny Sopotu do końca XIX wieku. W: Rocznik Sopocki.
- Stankiewicz J., Mamuszka Fr. 1959. Oliwa, dzieje i zabytki. Gdańsk.
- Staśko J. 1923. Przewodnik po Wejherowie i okolicy Wyd. nieznan.
- Szermer B., Stankiewicz J. 1959. Gdańsk - rozwój urbanistyczny i architektoniczny. Gdańsk.
- Szmytkowska M. 2014. Potencjał trójmiejskiej przestrzeni metropolitarnej - pola integracji i dezintegracji. Studia miejskie 13.
- Szukalski J. 1987. Trójmiejski Park Krajobrazowy. Gdańsk.
- Szulist W. 1987. Najstarsze drogi współczesnej Gdyni. W: Pomerania.

- Ślaski K. 1969. Lądowe szlaki handlowe Pomorza W: Zapiski Historyczne, T. 34, Z. 3.
Trójmiejski Park Krajobrazowy współczesna mapa w skali 1:30 000.
Tusk D., Fortuna G. 1996-98. Był sobie Gdańsk, T. I, II i III. Gdańsk.
Tusk D., Fortuna G. 1998. Dawny Sopot. Gdańsk.
Voellner H. 1938. Oliva. Danzig.
Voellner H. 1939. Die Mühlen am Gletakubach. W: Zeitschrift des Westpreussischen
Geschichtsvereins, Jahr 75.
Waldkarte von Oliva u. Zoppot w skali 1: 25 000 z 1936 r.
Waldkarte von Oliva u. Zoppot w skali ok. 1:20 000 z 1904 r.
Wejherowo na starej pocztówce – album. 1998. Wejherowo.
Więckowiak J. 1982. Kalwaria Wejherowska - dzieje, sztuka, architektura. Wejherowo.
Wilga M.S. 1998. Trójmiejski Park Krajobrazowy. Wydawnictwo Gdańskie.
Wilga-Steyer J. 1996. Kalwaria Wejherowska – przewodnik. Rumia.
Zint H. 1924. Der Schopenhauer-Hof in Oliva. W: Ostdeutsche Monatshefte, Jahr 95, Heft 5.

Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka krajobrazów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego	17
Tabela 2. Ocena skuteczności ochrony krajobrazów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego.....	46
Tabela 3. Charakterystyka zagrożeń krajobrazów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego.....	62
Tabela 4. Ocena zagrożeń wewnętrznych krajobrazu	66
Tabela 5. Ocena zagrożeń zewnętrznych krajobrazu	70
Tabela 6. Koncepcja ochrony w odniesieniu do zagrożeń zewnętrznych krajobrazu.....	73
Tabela 7. Koncepcja ochrony w odniesieniu do zagrożeń zewnętrznych krajobrazu.....	93
Tabela 8. Wskazania wyróżniania stref ochrony krajobrazu i sposoby przeciwdziałania zagrożeniom jednostek krajobrazowych wyróżnionych metodą audytu krajobrazowego – koncepcja ochrony.....	96
Tabela 9. Strefy ochrony krajobrazu w krajobrazach priorytetowych wskazane do ochrony w planie ochrony oraz rekomendacje.....	113

Spis rycin

Ryc. 1. Podstawowe pasma fragmentacji i izolacji przestrzennej struktury ekologicznej, kulturowo-historycznej i fizjonomicznej Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.	13
Ryc. 2. Centra koncentracji walorów krajobrazowych historyczno-kulturowych Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.	14
Ryc. 3. Jednostki krajobrazowe wyróżnione metodą audytu dla części północnej Parku.	22
Ryc. 4. Jednostki krajobrazowe wyróżnione metodą audytu dla części południowej Parku. ..	23
Ryc. 5. Liczba mieszkańców miasta i gmin wiejskich z Parku i jego otoczenia w tys.....	56
Ryc. 6. Procentowa struktura użytkowania gruntów na terenie Parku.....	58

Spis fotografii

Fot. 1. Typowa struktura krajobrazu strefy krawędziowej od strony miast, z degradacją przedpola ekspozycji i wkraczaniem zabudowy na strefę wysoczyznową – przykład z Gdyni-Redłowa.....	10
Fot. 2. Typowy przykład degradacji struktury krajobrazu Ppolan Dużej i Małej wewnątrz Parku przez rozpraszanie zabudowy – Gniewowo.....	11
Fot. 3. Wnętrze krajobrazowe Jeziora Wyspowo.....	36